

Valg av selskapsform, enkeltpersonforetak eller aksjeselskap?

Foto av: Fundamental Photographs, Inc.

(Tekst AS og ENK er lagt til bildet).

Bacheloroppgave utført ved Høgskulen på Vestlandet – studiested Haugesund

Utdanning: Økonomi og administrasjon

Av: Student 43, 48, 49 og 53

Dette arbeidet er gjennomført som ledd i bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon ved Høgskulen på Vestlandet og er godkjent som sådan. Godkjenningen innebærer ikke at HVL innestår for metodene som er anvendt, resultatene som er fremkommet og konklusjoner og vurderinger i arbeidet.

Bacheloroppgavens tittel: Valg av selskapsform, enkeltpersonforetak eller aksjeselskap?

Jasmina Byrknes

Bente Iren Erland

Rosella Verar Endresen

Vibeke Onarheim Vea

Navn på veileder:

Lars Atle Kjøde

Gradering: *Offentlig*

Forord

Vi er fire studenter som er inne i vårt siste år på bachelorstudiet ved HVL, som har valgt fordypning innen regnskap. Dette fordi vi ønsker å ha mulighet til å få autorisasjon som regnskapsfører. For at dette skal kunne være oppnåelig, kreves det at vi skriver bacheloroppgave innenfor temaene skatt, finansregnskap eller rettslære.

Bacheloroppgaven vår handler om valg av selskapsform, - når det skal stiftes et selskap. Det finnes en rekke ulike selskapsformer å velge blant. I denne oppgaven har vi valgt å se på de mest sentrale selskapsformene, enkeltpersonforetak (ENK) og aksjeselskap (AS).

Vi er nysgjerrige på å finne ut hvilke faktorer som er avgjørende for valg av selskapsform, når det skal stiftes et selskap. Vi ønsker å se nærmere på hva de ulike eierne legger til grunn for valget. Har de satt seg inn i gjeldende regler om skatt, sosiale rettigheter som dagpenger og sykepenger? Og hvor stor betydning har etableringskapital og risiko for valget? Er det samlet sett en totalt økonomisk gjennomtenkt beslutning, eller er det ”gründer-ideen” som er hovedfokus?

En av gruppens deltakere har erfaring som eier av enkeltpersonforetak gjennom 14 år. I forbindelse med endret lovgiving i 2012 - redusert aksjekapital, ble det vurdert overgang til aksjeselskap. Deltakeren søkte rådføring hos daværende regnskapsfører og fikk tilbakemelding om at endring av selskapsform ikke var hensiktsmessig, ettersom det ikke eksisterte risiko i foretaket. Selskapet, som er innenfor tjenesteytende næring, hadde på daværende tidspunkt ingen andre ansatte enn eieren i 100% stilling.

Spørsmålet om dette var riktig avgjørelse, har deltakeren stilt seg flere ganger. Temaet har vært oppe til drøfting flere ganger gjennom studiet, og vært belyst med erfaringer fra medstudenter. Gruppen var tidlig enig om at dette var en særs interessant problemstilling.

Abstract

One of the first decisions entrepreneurs need to make when putting up businesses is what company form to register. This research seeks to determine the choice of company form that is commonly used in Norway: proprietorship or small corporation that have the following criteria: Profit is less than 5 million NOK annually, total asset is less than 20 million NOK and the average number of employees does not exceed 5 persons. The areas we are taking into consideration are: risk, capital, sick leave pay, unemployment pay, pension and tax.

We have chosen to use qualitative and quantitative approach in our research. This kind of method is called methodological triangulation. It is the combination of multiple methods to gather data. This method will strengthen and allow us to write a better research paper because it will increase the validity and understanding of the phenomena.

Quantitative approach was conducted through survey questionnaire. The questionnaire is semi-structured, a combination of multiple-choice answers and a blank space where they can write the answer. We used Bisnode.no to get information concerning informants. Survey questionnaires were sent to 400 representatives using stratified sampling method. The questionnaires were sent through Google Doc. Results showed that majority of the respondents were from corporation. Furthermore, it also showed that risk and capital are the two influential factors when choosing company form.

Qualitative approach was done through interview. We have interviewed selected accountants and auditors to get our primary source of information. Results from the interview showed that although tax is a major topic for entrepreneurs, they consider risk and capital as the most significant factors when choosing company form.

The result of the surveys and interviews we conducted revealed that both risk and capital play important roles when deciding which company form to choose.

Sammendrag

En av de første beslutningene en grunnlegger av et selskap må ta under oppstarten, er å bestemme hvilken selskapsform man skal etablere selskapet i. Denne oppgaven omfatter valget mellom de to selskapsformene som er mest vanlige i Norge: enkeltpersonforetak og aksjeselskap. Oppgaven omfatter selskap som har følgende grenseverdier: driftsinntekter inntil 5 millioner kroner årlig, balanseført verdi inntil 20 millioner kroner, og gjennomsnittlig antall ansatte inntil 5 årsverk. Valget av den selskapsform som velges, vil ha betydning for fremtidig eier- og ansvarsforhold mellom eier/eiere i den gjeldende næringsvirksomheten. Et vesentlig hovedskille innenfor selskapsformene er ansvarsforholdet. Som eier innen enkeltpersonforetak, vil deltakeren av næringsvirksomheten ha et ubegrenset ansvar. Mens en eier (aksjonær) innenfor aksjeselskap, vil ha et begrenset ansvar. Andre vesentlige ulikheter innenfor ENK og AS vil også bli behandlet i denne oppgaven. Blant annet de ulike sosiale rettigheter innen selskapsformene.

Vi har valgt å bruke kvalitativ og kvantitativ tilnærming i vår forskning. Denne metoden kalles for ”metode-triangulering”. Dette innebærer en kombinasjon av flere metoder for å samle og analysere data. Bruk av denne metoden vil kunne hjelpe oss til å skrive en bedre forskningsoppgave, fordi den vil øke validiteten og forståelsen av fenomenene.

Kvantitativ tilnærming ble utført ved bruk av spørreskjema. Spørreskjemaet er semi-strukturert, hvor svaralternativene er en blanding av avkryssingsalternativer og plass til kommentarer. Vi brukte Bisnode for å hente ut informasjon om informantene. Spørreskjemaet ble sendt til 400 representanter ved hjelp av stratifisert prøvetakingsmetode. Spørreskjemaet ble for øvrig sendt ut via Google. Resultatet av spørreundersøkelsen viste at flertallet av respondentene kom fra aksjeselskaper. Det viste seg også at faktorene risiko og etableringskapital betyr mest når beslutningen om valg av selskapsform skal fattes.

Kvalitativ tilnærming ble utført gjennom bruk av intervjuer. Vi har intervjuet utvalgte regnskapsførere og revisorer som vår primære kilde til informasjon. Skatt er et sentralt tema i følge regnskapsrådgiverne. I tillegg vurderes risiko og etableringskapital som viktigste faktorer ved valg av selskapsform.

Resultatet av spørreundersøkelsen og intervjuene vi gjennomførte viste at både risiko og etableringskapital er viktige faktorer når man fatter beslutning om hvilken selskapsform man skal velge.

Innholdsfortegnelse

Forord	i
Abstract	ii
Sammendrag	iii
1. Innledning	1
1.1 Bakgrunn og motivasjon.....	1
1.2 Problemstilling.....	2
1.3 Avgrensing.....	3
1.4 Generell innføring i temaet.....	4
1.5 Utvikling.....	5
2 Generelt om AS og ENK	6
2.1 Selskapsformer.....	6
2.1.1 Aksjeselskap.....	6
2.1.2 Enkeltpersonforetak.....	7
2.2 Registrering av selskap.....	8
2.2.1 Stiftelse og registrering av aksjeselskap.....	8
2.2.2 Etablering og registrering av enkeltpersonforetak.....	9
2.3 Regnskap og revisjon.....	9
2.3.1 Regnskap og revisjon for aksjeselskap.....	9
2.3.2 Regnskap og revisjon for enkeltpersonforetak.....	10
2.4 Skatt.....	11
2.4.1 Generelt om skatt.....	11
2.4.2 Aksjonærmodellen.....	12
2.4.3 Foretaksmodellen.....	12
2.5 Sosiale rettigheter.....	13
2.5.1 Generelt om sosiale rettigheter.....	13
2.5.2 Sykepenger i Aksjeselskap.....	14
2.5.3 Sykepenger i Enkeltpersonforetak.....	14
2.5.4 Dagpenger i Aksjeselskap.....	15
2.5.5 Dagpenger i Enkeltpersonforetak.....	15
3 AS vs. ENK	16
3.1 Fordeler og ulemper ved de valgte selskapsformene.....	16
3.2 Etableringskapital.....	16
3.3 Regnskap og revisjon innenfor AS og ENK.....	17
3.4 Skatteplikt innenfor modellene.....	18
3.4.1 Lønn og utbytte.....	19
3.5 Sosiale rettigheter innenfor AS og ENK.....	19
3.6 Skattemessige konsekvenser ved valg av selskapsformene ENK og AS.....	21
3.6.1 Delkonklusjon skatt.....	27
4 Empirisk del	28
4.1 Innledning metode.....	28
4.1.1 Metode presentasjon.....	28
4.1.2 Metodevalg.....	29
4.1.3 Begrunnelse for metodevalg.....	29
4.1.4 Begrensninger i metoden.....	29
4.1.5 Validitet- og reliabilitet.....	30
4.1.6 Datainnsamling.....	31
4.2 Kvalitativ metode.....	31

4.2.1 Metode for datainnsamling – kvalitativ	31
4.2.2 Intervju med regnskapsførere.....	34
4.2.3 Intervju med revisorer	39
4.2.4 Delkonklusjon regnskapsførere.....	43
4.2.5 Delkonklusjon revisorer	43
4.3 Kvantitativ metode.....	44
4.3.1 Metode for datainnsamling - kvantitativ	44
4.3.2 Utvalg av representanter	46
4.3.3 Presentasjon av undersøkelse.....	48
4.3.4 Resultat av spørreundersøkelsen.....	49
4.3.5 Avgjørende faktorer ved valg av selskapsform.....	62
4.3.6 Hypotesetest.....	65
4.3.7 Analyse av resultater.....	70
4.3.8 Svakheter i hypotesetesting.....	70
4.3.9 Delkonklusjon.....	71
5. Resultater.....	73
5.1 Innledning.....	73
5.2 Endelig konklusjon	73
5.3 Kritikk av undersøkelsen	74
Litteraturliste	76
Vedlegg.....	81

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og motivasjon

Når et selskap skal etableres, finnes det flere ulike valgmuligheter for typer organisasjonsformer stiftere kan velge å organisere sine selskaper innenfor. I Norge har vi ANS, DA, NUF, ASA, ENK og AS. Ifølge Statistisk Sentralbyrå er enkeltpersonforetak (ENK) og aksjeselskap (AS) de mest brukte selskapsformene i Norge. De øvrige selskapsformene benyttes i langt mindre grad (Statistisk Sentralbyrå, 2017 a).

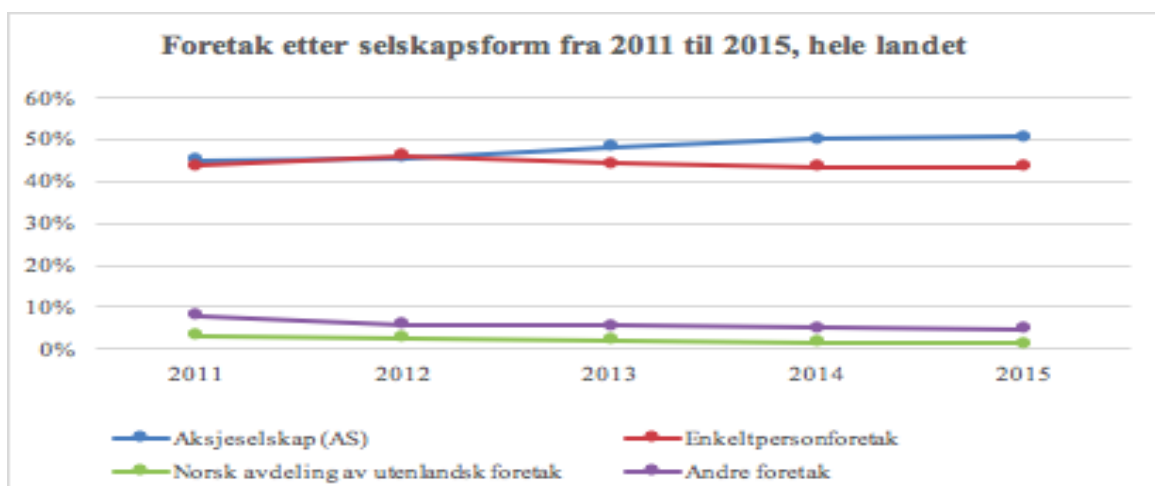

Diagram 1.1: Foretak etter selskapsform fra 2011-2015. (Statistisk Sentralbyrå, 2017 a. Tabell: 07195)

Som diagram 1.1 viser, er det flest ENK og AS, mens NUF og andre foretak er representert i langt mindre grad.

Enkeltpersonforetak og aksjeselskap er to ulike selskapsformer på flere områder. Som eier i et enkeltpersonforetak, er en personlig økonomisk ansvarlig for all gjeld og forpliktelser i selskapet. Slik vil det ikke være for eiere (aksjonærer) i aksjeselskaper. Her er det selve aksjeselskapet som står økonomisk ansvarlig for selskapets gjeld og forpliktelser, jf. Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) § 1-1 (1997). En eier (aksjonær) i et aksjeselskap risikerer kun å tape sin andel av innskutt selskapskapital, mens eier av et enkeltpersonforetak kan risikere å

tape hele sin personlige formue, dersom en vesentlig økonomisk svikt skulle oppstå i selskapet.

Problemstillingen vår er hva som ligger til grunn for den enkelte deltakers valg, når det skal etableres en næringsvirksomhet. På hvilke grunnlag tar de sine avgjørelser? Nærmere bestemt - valg av selskapsform, når valget står mellom ENK eller AS.

Deltagernes nysgjerrighet i denne oppgaven er, hvorfor det er en såpass stor andel selskap som velger å organisere sitt selskap som enkeltpersonforetak, når de kan velge aksjeselskap? Vi tenker først og fremst på deltakers personlige økonomiske risiko, og sosiale rettigheter. Disse mener vi å være lite fordelaktige for en deltaker innenfor enkeltpersonforetak.

For å finne ut hva profesjonelle rådgivere vektlegger og anser som økonomisk risiko, har vi foretatt en kvalitativ metode i form av intervju. Vi har intervjuet fire regnskapsrådgivere fra ulike bedrifter i Rogaland.

Vi ønsket samtidig å finne ut hvilke grunnlag stiftere av selskap legger til grunn i sin avgjørelse når de velger selskapsform. I denne forbindelse benyttet vi kvantitativ metode, i form av spørreundersøkelse. Det ble sendt ut totalt 400 e-poster til ulike aksjeselskaper og enkeltpersonforetak. Av disse fikk vi totalt 84 besvarelser.

Skatt er et tema som ofte er omdiskutert i dagens næringsliv. Skattereformene i Norge skal være basert på et slags nøytralitetsprinsipp. Dette betyr at uavhengig av hvilken selskapsform et foretak opererer innenfor, så skal skattebelastningen være lik. Gjennom ulike beregningsmodeller hvor vi i tillegg har hovedvekt på utvalgte variabler, vil det forsøkes å finne svar på om det kan være en viss ulikhet innenfor beskatningen i AS og ENK.

1.2 Problemstilling

Gjennom oppgaven vil det forsøkes å finne svar på de forutsetninger som legges til grunn når et selskap skal etableres. På hvilke grunnlag foretar deltakerne avgjørelsen om hvilken type

selskapsform de ønsker å etablere? Valget de tar, vil være avgjørende for deltakernes fremtidige næringsdrift, og ansvarsforhold (Gjems-Onstad, 2013).

Den overordnede problemstillingen vil være – valg av selskapsform, enkeltpersonforetak eller aksjeselskap?

Underordnede variabler, sett i sammenheng med den overordnede problemstillingen, vil det i denne oppgaven behandle økonomisk risiko og sosiale rettigheter.

I tillegg vil oppgaven behandle skattemessig konsekvenser innenfor ENK og AS, noe vi anser å være et sentralt tema for alle næringsvirksomheter.

1.3 Avgrensning

Oppgaven vil omtale selskapsformene enkeltpersonforetak og aksjeselskap. Det vil kun bli fokusert på “små” foretak. Begrunnelsen er å få et best mulig sammenligningsgrunnlag mellom selskapsformene. Mange enkeltpersonforetak har ingen eller få ansatte, mens aksjeselskap kan bli vesentlig større.

Små selskap defineres innenfor de selskapene som kan velge bort revidering av årsregnskapet etter Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) § 2-1 (1999).

Loven er gjeldende for de selskap, som har inntil gjennomsnittlig 10 ansatte, og for de med maksimalt NOK 20 millioner i balanseførte eiendeler, og som har maksimalt NOK 5 millioner i driftsinntekter.

Videre er det i denne oppgaven tatt utgangspunkt i revisorloven (revl.) § 2-1 og de terskelverdier for fravalg av revisor. Det er satt en ytterligere begrensning i oppgaven til maksimalt 5 gjennomsnittlig ansatte. Dette på grunn av sammenligningsgrunnlaget som nevnt innledningsvis.

Det er mange som driver enkeltpersonforetak, og er arbeidstaker i tillegg. Det betyr at en har både næringsinntekt og arbeidsinntekt. Dette får konsekvenser for blant annet beregning av

sykepengegrunnlag. Oppgavens problemstilling er avgrenset til å gjelde for de som jobber 100 prosent i eget selskap.

I beregning av skatt benyttes satser og lovverk for inntektsåret 2016, da det ikke er mulig på dette tidspunkt å fremskaffe tilstrekkelig informasjon for inntektsåret 2017.

Det forutsettes at eier er i skatteklasse 1.

Det vil forsøkes å få frem vesentlige forskjeller som kan være avgjørende ved valg av selskapsformene AS og ENK i Rogaland. Begrunnelsen for at vi utelukker andre selskapsformer er først og fremst fordi disse utgjør en minimal andel i Norge. Det kan allikevel være andre relevante hensyn i forbindelse med valg av selskapsform, som ikke er tatt inn i denne oppgaven.

1.4 Generell innføring i temaet

Ifølge Altinn (2015 a) er det ulike former for organisering av en næringsvirksomhet. De vanligste er enkeltpersonforetak, samvirkeforetak, ansvarlige selskap og aksjeselskap. Den organisasjonsformen et foretak velger å organisere sin drift innenfor, vil ha betydning virksomhetens fremtidige risiko, ansvar, plikter, rettigheter og skatt (Altinn, 2015 a).

Aksjeselskap og enkeltpersonforetak har ulike krav å forholde seg til i forbindelse med eierskap og økonomisk ansvar. I tillegg er det ulike rettigheter knyttet til organisering av virksomhetene innenfor AS og ENK. Ulikhetene kan være utslagsgivende, både i form av fordeler og ulemper. I denne oppgaven vil det sees på utvalgte ulikheter, som økonomisk risiko og sosiale rettigheter innen selskapsformene. Det vil også sees på om den totale inntektsbeskatningen kan være ulik.

Enkeltpersonforetak er en enkel form for organisering av næringsvirksomheter. For å stifte et slikt selskap kreves det ikke kapitalinnskudd ved oppstarten. Eiere av enkeltpersonforetak står økonomisk *personlig* ansvarlig for *hele* selskapets eiendeler og forpliktelser, og ligned personlig sammen med foretaket, skattemessig (Altinn, 2014 b).

Eiere i aksjeselskap vil *ikke* være *personlig* ansvarlig for selskapets gjeld og forpliktelser, slik en eier i enkeltpersonforetak er, jf. aksjeloven §1-1. Selskaper som organiserer sin drift innen denne selskapsformen, vil i utgangspunktet ikke risikere å tape annet enn sin innskutte aksjekapital.

1.5 Utvikling

Tabell under viser nyetablerte selskap innen AS, ENK og NUF. Sistnevnte har ligget jevnt med cirka 1000 selskap, de fire foregående år. Dette betyr at AS og ENK representerer 97 prosent av alle nyetablerte selskap i 2016 (Statistisk Sentralbyrå, 2017 b).

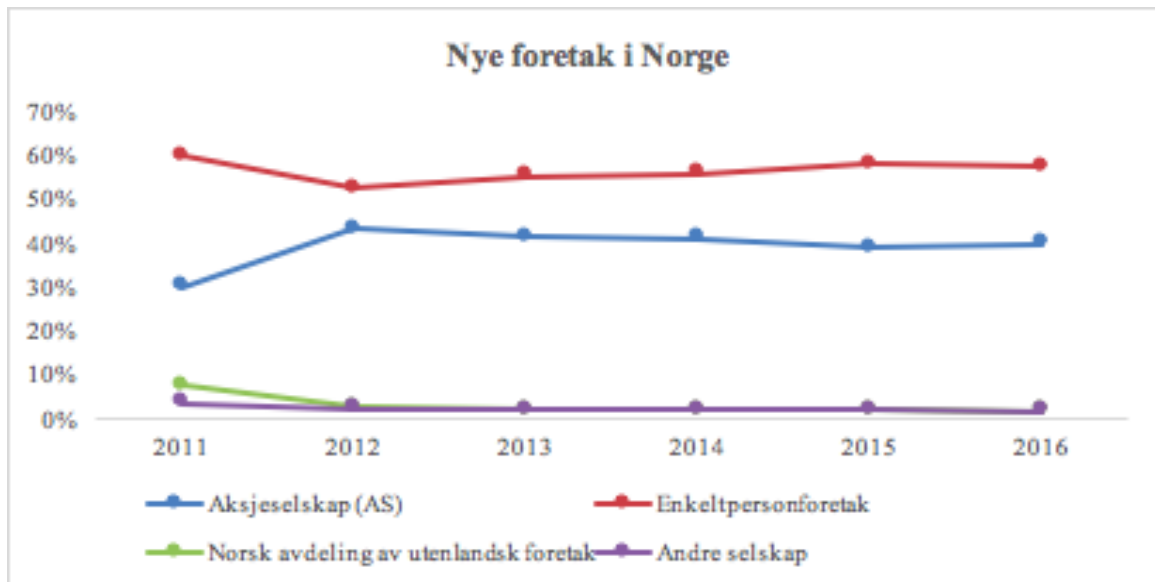

Diagram 1.2: Nye foretak i Norge. (Statistisk Sentralbyrå, 2017 b. Tabell: 08076)

2 Generelt om AS og ENK

2.1 Selskapsformer

Et selskap er en økonomisk sammenslutning med en eller flere deltakere. Det finnes flere organisasjonsformer å velge blant, i forbindelse med organisering av en næringsvirksomhet (Langfeldt, Bråthen, Viken & Minde, 2015).

I henhold til Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven), § 1-2.1.a, (1985) krever et selskap to eller flere deltakere.

Et aksjeselskap (AS) kan likevel bestå av en eller flere eiere, der økonomisk risiko er begrenset til eiernes aksjekapital. Mens enkeltpersonforetak bare kan ha en eier, dvs. at det ikke anses som en reell selskapsform. Eierformen er likevel såpass sentral, at den sees på som en selskapsform (Gjems-Onstad, 2013). Enkeltpersonforetak (ENK) vil derfor omtales som selskap i denne oppgaven.

2.1.1 Aksjeselskap

”Med aksjeselskap forstås ethvert selskap hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser..” jf. asl § 1-1.2.

Sentralt i aksjeeierformen vil være at selskapet står ansvarlig for forpliktelsene, og ikke aksjonærene. Hver av aksjonærenes økonomiske ansvar er begrenset til sin andel av innskutt aksjekapital, jf. asl. § 1-2. Dette betyr at dersom det oppstår en vesentlig økonomisk svikt innen selskapet, vil aksjonæren kun risikere å tape sin innskutte andel av aksjenes verdi. Kreditorer og andre skyldnere kan ikke kreve pant i aksjonærenes private eiendeler og formue. En som velger å organisere sin næringsdrift innenfor AS, har dermed en svært begrenset risiko (Gjems-Onstad, 2013).

Etter dagens aksjelov er minimum kapitalinnskudd kroner 30 000. Loven legger ingen begrensninger for antall aksjer og pålydende verdi per aksje, men det forutsettes at alle aksjer har lik pålydende verdi, jf. asl. § 3-1.

Selve aksjeinntekstene kan bestå av både penge- og tingsinntekter. Ved et kontantinntekst vil det være tilstrekkelig med dokumentasjon fra finansinstitusjoner, mens ved tingsinntekter i form av en eiendel, må verdiens balanseførte ligningsverdi fastsettes og dokumenteres av en revisor, i henhold til aksjeloven § 2-6 (Altinn, 2016 c).

Aksjeloven begrenser eiers adgang til å ta ut penger fritt fra aksjeselskapet, og aksjonærene er pliktige til å forholde seg til de bestemmelser som ligger til grunn i loven for dette. Det skilles mellom lønn og utbytte i denne sammenhengen (Altinn, 2016 c).

2.1.2 Enkeltpersonforetak

Enkeltpersonforetak er en enkel selskapsform. I denne selskapsformen er det kun en enkeltstående fysisk person som er eier. Eier av foretaket er personlig ansvarlig for hele næringsvirksomhetens samlede formue og gjeld, samtidig som eier har selvbestemmende rett over foretaket. Enkeltpersonforetak har ikke eget lovfestet område. Det stilles ikke krav om minimum kapitalinntekst, slik det gjør i et aksjeselskap. Deltakeren vil også stå fritt ved uttak av verdier i selskapet. Til gjengjeld vil det være større risiko for eier, som er personlig ansvarlig for selskapets totale økonomiske forpliktelser, overfor kreditorer og andre interessenter (Langfeldt et.al., 2015).

Eier ligger skattemessig personlig av enkeltpersonforetakets netto overskudd. Et netto underskudd vil være fradragsberettiget i andre inntektskilder som for eksempel lønn, etter Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven), § 6-3 (1999).

2.2 Registrering av selskap

	AS	ENK
Plikt til registrering i Enhetsregisteret	Ja	Nei
Gebyr for registrering i Enhetsregisteret	Gratis	Gratis
Plikt til registrering i Foretaksregisteret	Ja	Nei
Gebyr for registrering i Foretaksregisteret	Elektronisk: 5570	Elektronisk: 2250
(Oppgitt i NOK)	Papir: 6797	Papir: 2832
Plikt til registrering i Merverdiavgiftsregisteret	Ja	Nei

Tabell 2.1. (Brønnøysundregistrene, 2017)

For de av virksomhetene som er pliktige til å registrere sitt selskap innen statlige registre som Foretaksregisteret, Merverdiavgiftsregisteret eller Aa-registeret vil disse automatisk være forpliktet til å registrere sitt aksjeselskap innen Enhetsregisteret (Altinn, 2016 d), jf. Lov om enhetsregisteret (enhetsregisterloven) § 4 (1994).

Ifølge Lov om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 2-1.1 (1985) er alle aksjeselskap forpliktet til å meldes inn i Foretaksregisteret, mens ENK nødvendigvis ikke omfattes av denne plikten før foretaket har mer enn 5 ansatte. Eventuelt om foretaket driver med salg av innkjøpte ferdigvarer, jf. foretaksregisterloven § 2-1.7.

Næringsvirksomheter, som driver avgiftspliktig virksomhet, har plikt til å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret. Plikten inntreffer når avgiftspliktig salg overstiger kr. 50 000 i løpet av de siste 12 måneder, jf. Lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 2-1 (2009).

2.2.1 Stiftelse og registrering av aksjeselskap

Aksjeloven § 2-1 angir gjeldende bestemmelser som stiftere i et selskap er forpliktet å forholde seg til, der det blant annet skal opprettes et stiftelsesdokument. Dette skal bidra til at

økonomi, ansvar og rettigheter er tilstrekkelig avtalt og dokumentert mellom eierne. I tillegg vil dette bidra til tilfredsstillende sikkerhet for andre interessenter, som kunder og leverandører o.l. Stiftelsesdokumentet kan gjennomføres elektronisk via Altinns elektroniske løsning, eller på et papirdokument (Altinn, 2016 c).

Aksjeloven § 2-2 beskriver gjeldende minstekrav til vedtekter som et stiftelsesdokument skal inneholde. I tillegg angir asl. § 2-3 øvrige minstekrav til stiftelsesdokumentet.

Eventuelle stiftelseskostnader som går med til opprettelse av selskapet kan dekkes av selskapets kapitalinnskudd, så langt kostnadene ikke overstiger kapitalinnskuddet, jf. asl. § 2-5. Stiftelseskostnader er kostnader som går til betaling av revisor, advokat og annet i forbindelse med utforming av stiftelsesdokumentet. Innbetaling til Foretaksregisteret kan også inngå som del av stiftelseskostnadene.

2.2.2 Etablering og registrering av enkeltpersonforetak

Enkeltpersonforetak registreres enkelt ved å fylle ut en samordnet registreringsmelding i Altinn. (Altinn 2015 e). Denne tjenesten blir benyttet for å registrere et nytt foretak, eller registrere endringer i Enhetsregisteret, Foretaksregisteret eller Frivillighetsregisteret.

Det foreligger ingen krav om minimum kapitalinnskudd eller stiftelsesdokument ved stiftelse av enkeltpersonforetak. Eier av foretaket vil være personlig økonomisk ansvarlig for hele virksomhetens gjeld og forpliktelser. Det vil si at en eventuell konkurs følger eier av ENK personlig (Altinn, 2014 b).

2.3 Regnskap og revisjon

2.3.1 Regnskap og revisjon for aksjeselskap

Ifølge Lov om årsregnskap mv. (regnskapsloven) § 1-2.1 (1998) har aksjeselskap regnskapsplikt. Plikten for utarbeiding av årsregnskap innenfor selskapet hviler på selskapets

daglige leder, og vedkommende skal påse at det gjennomføres etter gjeldende lover. Styret har ansvar for selve utarbeidelsen av årsregnskapet. Dersom det kun er en eier i selskapet er det fullt mulig at vedkommende er både daglig leder, styremedlem og ansatt i selskapet (Schwenche, Haugen, Baksaas & Stenheim, 2016).

Ethvert selskap som er regnskapspliktig etter Regnskapsloven §§ 1-1 og 1-2, vil også være bokføringspliktig etter Lov om bokføring (Bokføringsloven) § 2 (2004).

Aksjeselskap (AS) som har regnskapsplikt etter rskl. § 1-2.1, vil etter hovedregelen være pliktige å revidere sine årsregnskap etter revisorloven § 2-1.1. Det gis likevel adgang til at små aksjeselskap kan unnlate revidering av årsregnskapet, dersom visse vilkår er oppfylt. Gjeldende krav etter denne lov om fravalg av revidering, er at aksjeselskapet (AS) har driftsinntekter under NOK 5 millioner, balanseførte verdier er under NOK 20 millioner og antall ansatte er begrenset til gjennomsnittlig 10 årsverk. Nevnte terskelverdier baseres på grunnlag av fjorårets regnskap. Dersom selskapet er nyetablert, og ikke har tidligere regnskap å vise til, vil åpningsbalansen og antall årsverk være grunnlag i en slik vurdering innenfor samme terskelverdier. Dersom selskap ikke er revisorpliktige, og overstiger en av nevnte terskelverdier i løpet av året, vil disse bli revisorpliktige etterfølgende regnskapsår. For selskap som velger bort sin revisorplikt etter revisorloven, forutsettes det at aksjeselskapet har foretatt en vedtektsendring, hvor generalforsamling med flertall har gitt styret fullmakt å unnlate revidering av årsregnskapet, jf. asl. § 7-6.

2.3.2 Regnskap og revisjon for enkeltpersonforetak

Enkeltpersonforetak har også regnskapsplikt etter hovedregelen i rskl. § 1-2.11, men først når foretakets eiendelers verdi overstiger 20 millioner kroner, eller har gjennomsnittlig over 20 årsverk. De foretakene som er under nevnte verdier vil ikke måtte levere årsregnskap. Kravet inntreffer først når enkeltpersonforetaket har oppfylt ovennevnte krav i to år på rad (Altinn, 2017 f).

Enkeltpersonforetak som leverer nærings- og/eller mva-melding har bokføringsplikt, og har plikt til å levere regnskap, jf. bokføringsloven § 2. Bokføringsplikt vil si at en plikter å følge bokføringsloven og bokføringsforskriften i utarbeiding av regnskapet (Altinn, 2017 g).

Enkeltpersonforetak som har regnskapsplikt etter regnskapsloven § 1-2.11, vil også etter hovedregelen i revl. § 2-1 ha revisorplikt. Samme terskelverdier som er nevnt ovenfor for aksjeselskap, vil være gjeldende i henhold til revisorloven § 2-1.

2.4 Skatt

2.4.1 Generelt om skatt

Ifølge skatteloven § 2-1 har enhver person som er bosatt i Norge plikt å betale skatt.

En person som organiserer sin drift innenfor ENK anses som et personlig skattesubjekt. Det betyr deltakeren har plikt å betale skatt på grunnlag av sin personinntekt jf. sktl. § 12-10.1. Ifølge Fallan (2015) skal det beregnes nettoskatt av deltakers alminnelige inntekt, mens det beregnes bruttoskatt av den beregnede personinntekten til den selvstendig næringsdrivende. Eier av ENK lignes etter foretaksmodellen.

For en eier, som velger å organisere næringsvirksomhet innenfor AS, vil det være selskapet som er skattepliktig, og som dermed sees på som skattesubjektet jf. sktl. § 2-2.1.a. Det vil si at en aksjonær blir beskattet på grunnlag av lønn og utbytte som tas ut fra aksjeselskapet, jf. sktl. § 10-11.2.

Som lønnstaker må aksjonæren betale nettoskatt av alminnelig inntekt, og bruttoskatt av personinntekten. Alminnelig inntekt skattlegges med flat skatt uansett inntektens art (Fallan, 2015).

Det skilles mellom to grupper aksjonærer; personlige aksjonærer og selskapsaksjonærer.

Disse skattlegges på grunnlag av ulike prinsipper. En personlig aksjonær vil skattlegges etter aksjonærmodellen, mens selskapsaksjonærer skattlegges etter fritaksmetoden. I følge sktl. § 2-36 skal aksjeselskap ikke betale formuesskatt (Fallan, 2015).

Iht. begrensing i oppgaven ser vi bort fra fritaksmetoden.

2.4.2 Aksjonærmodellen

Ifølge Skatteetaten er aksjonærmodellen gjeldende for personlige aksjonærer, og andelseiere som har alminnelig skatteplikt til Norge.

Modellen angir hvordan beskatning skal vurderes når det foretas utbytte, og lignende utdelinger for deltakere innen AS. Når det gjelder utbytte må et aksjeselskap forholde seg til aksjelovens bestemmelser for størrelsens utbytte, jf. asl. § 8-1. I tillegg anvendes den også innen andre selskapsformer som allmennaksjeselskap, aksjefond, sparebanker, gjensidige forsikringselskaper og samvirkeforetak (Skatteetaten, u.å., a).

Formålet med modellen er at kapitalgevinster skal skattlegges på mest mulig likt grunnlag, som arbeidsinntekt. Skattegrunnlaget for kapitalinntekten, fratrukket et skjermingsgrunnlag, vil være den skattepliktige alminnelige inntekten av utbyttet, jf. sktl. §§ 10-10 til 10-12.

Skjermingsgrunnlaget skal sørge for at skattyter som mottar utbytte, kun skattlegges for den del av utbyttet som overstiger aksjenes risikofrie avkastning. Det som skiller denne modellen fra foretaksmodellen, er at meravkastningen for aksjonærer beskattes som alminnelig inntekt (Fallan, 2015).

Skjermingsfradraget i denne modellen beregnes på grunnlag av hver enkelt aksjes inngangsverdi, pluss eventuelle tilleggskostnader som følger av kjøpet jf. sktl. § 10-32.2. Kapitalinntekten og arbeidsinntekten er til sammen aksjonærens alminnelige inntekt, som er grunnlag for skatt.

2.4.3 Foretaksmodellen

Selvstendig næringsdrivende vil få sin inntekt som er opparbeidet innenfor bedriften, beregnet som personinntekt jf. sktl. § 12-10. Denne inntekten beregnes etter foretaksmodellen. Modellen har et såkalt skjermingsfradrag, men selve skjermingsgrunnlaget vil etter denne modellen bli beregnet etter foretakets eiendeler jf. sktl. § 12-12.2. Gjennom foretaksmodellen

beskattes hele resultatet, uavhengig av hvor mye eieren har tatt ut som privatuttak (lønn) i virksomheten. (Fallan, 2015).

Lovgivningen for beregning av personinntekt for enkeltpersonforetak finner vi i sktl. § § 12-10 til 12-13.

2.5 Sosiale rettigheter

2.5.1 Generelt om sosiale rettigheter

Lov om folketrygd (folketrygdloven), § 1-1 (1997) skal sikre den enkelte person økonomisk ved blant annet sykdom og skade, arbeidsløshet, fødsel og permisjon, uførhet og alderdom. Gitt at de oppfyller de kravene som stilles gjennom folketrygdloven.

Det skilles mellom lønn og utbytte for aksjonærer. Førstnevnte gir grunnlag for dagpenger og andre trygdeytelser etter ftrl. § 1-1, mens utbytte ikke gir grunnlag for dagpenger, sykepenger, eventuelle andre trygde- og pensjonsrettigheter (DNB, 2016).

Sykepengegrunnlaget er begrenset til maksimalt 6 ganger grunnbeløpet (G) jf. ftrl. § 8-10. 6 G er pr. 01.05.2016 kr. 555 456 (NAV, 2017 a). Dette betyr at du ikke får dekning via forsikringen for inntekt utover 6 G. Retten til sykepenger gjelder i inntil 1 år.

Retten til dagpenger ved arbeidsledighet, permittering o.l. reguleres av Folketrygdloven (1997) kapittel 4.

Det gis 62,4 prosent av inntektens beregningsgrunnlag, men det gis ikke dagpenger for inntektsgrunnlag over 6 G. De vanligste reglene for arbeidsledige vil også være gjeldende for arbeidstakere som blir permitterte fra sitt arbeide (NAV, 2017 b).

2.5.2 Sykepenger i Aksjeselskap

Eiere i aksjeselskap kan være ansatt og motta lønn fra selskapet etter sin arbeidsinnsats. De vil dermed på lik linje som andre lønnstakere opparbeide seg rettigheter i trygde- og sykepengeordningen, fordi aksjeselskapet betaler arbeidsavgift av bruttolønnen til eiere og øvrige ansatte (Altinn, u.å. h). En som arbeider i eget selskap sees på som en ansatt i selskapet etter ftrl. § 1-8, og arbeidstakeren vil ha rett på ytelser etter ftrl. § 1-1 på grunnlag av sin lønn.

2.5.3 Sykepenger i Enkeltpersonforetak

Rett til sykepenger inntreffer ikke før etter 16. dag, i tillegg utbetales kun 65 % av sykepengegrunnlaget. Sykepengegrunnlaget vil vanligvis svare til den pensjonsgivende årsinntekten, som beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av pensjonspoengtallene for de siste tre inntektsårene. Det er den pensjonsgivende inntekten som gir rett til sykepenger, ikke næringsinntekten, jf. ftrl. kap. 8.

For de som har arbeidsinntekt og næringsinntekt, blir grunnlaget for sykepenger regnet ut basert på samlet inntekt, etter særskilte regler (NAV, 2017 c).

Eier av et enkeltpersonforetak, kan tegne tilleggsforsikring i forhold til sykepenger (Altinn, 2017 i) (Tabell 2).

Tilleggsforsikring for sykepenger for selvstendig næringsdrivende hos NAV, jf. ftrl. § 8-36.

	Dekning	Kostnad for selvstendig næringsdrivende
Sykepenger dag 1	65 %	1,9 % av pensjonsgivende årsinntekt
Sykepenger dag 17	100 %	2,6 % av pensjonsgivende årsinntekt
Sykepenger dag 1	100 %	9,6 % av pensjonsgivende årsinntekt

Tabell 2.2

Tilleggsforsikring som er tegnet gjennom NAV er fradragberettiget (Skatteetaten u.å., b).

2.5.4 Dagpenger i Aksjeselskap

En person som velger AS som selskapsform og som mottar lønnsytelser i sitt eget AS, vil opparbeide sin rett til dagpenger på grunnlag av mottatt lønnsinntekt etter folketrygdloven ftrl. § 4-3.

2.5.5 Dagpenger i Enkeltpersonforetak

Inntekt fra egen næringsvirksomhet er ikke definert som arbeidsinntekt. Det vil si at en deltaker innenfor ENK ikke har rettighet til dagpenger dersom vedkommende blir arbeidsledig.

Selvstendig næringsdrivende har heller ingen rett til dagpenger dersom de skulle bli permittert (NAV, 2017 b).

3 AS vs. ENK

3.1 Fordeler og ulemper ved de valgte selskapsformene

Når det skal veies for og imot en selskapsform, vil den økonomiske sikkerheten for eieren ha stor betydning. I tillegg er det flere faktorer som bør sees på, blant annet økonomisk risiko. Den største økonomiske hovedforskjellen mellom AS og ENK, er at eieren innenfor et AS kun risikerer å tape sin innskutte aksjeandel ved en eventuell konkurs. Mens en deltaker innenfor ENK vil være personlig økonomisk ansvarlig for alle forpliktelser innenfor selskapet. Dette betyr at kreditorer kan kreve pant i vedkommende sin personlige formue og eiendom (Gjems-Onstad, 2013).

På grunnlag av den økonomiske risikoen vil eierformen AS være å foretrekke fremfor et ENK. Det kan likevel være tilfeller hvor en eier innen AS også kan bli ansvarlig utover sin innskutte aksjekapital. Dette kan for eksempel forekomme i nyetablerte selskaper, som har behov for større investeringer, og banken krever garantier utover den minimale aksjekapitalen. Gjerne er deler av denne ”forbrukt” til stiftelsesutgifter. Skulle det oppstå en økonomisk svikt innen selskapet, vil eieren som har undertegnet garantien stå ansvarlig og tape lånebeløpet (Gjems-Onstad, 2013).

Til tross for ovennevnte er ENK fortsatt en sentral eierform. Noe vi synes er overraskende, spesielt på bakgrunn av flere ulike lovendringer som har forenklet aksjeeierformen de senere år.

3.2 Etableringskapital

Aksjelovens § 3-1 om krav til innbetalt aksjekapital ble endret fra 01.01.2012, og minimum aksjekapital ble redusert fra 100 000 til 30 000 kroner. I tillegg kan stiftelseskostnadene dekkes av kapitalinnskuddet, noe loven ikke gav adgang til tidligere. Det gis også adgang til at finansinstitusjoner kan bekrefte kapitalinnskuddet.

Målsetting med lovendringene, var at aksjeeierformen skulle bli en mer attraktiv eierform å etablere næringsvirksomheter innenfor. I tillegg skulle den bli mer konkurransedyktig, fremfor andre selskapsformer. På denne måten ville myndighetene forsøke å redusere bruken av utenlandske selskaper, såkalte NUF`er.

Lovendringene har ført til at det kreves vesentlig mindre kapital for å starte et aksjeselskap. Dette var også bakgrunnen for at den daværende rød-grønne regjeringen foreslo, og Stortinget vedtok denne endringen. Formålet var å bedre rammevilkårene for norsk næringsliv - spesielt for små og mellomstore bedrifter. Samtidig ønsket de å stimulere til nyskaping, og flere nyetableringer av aksjeselskap (Regnskap Norge, 2011).

Ved opprettelse av ENK kreves det ingen etableringskapital eller stiftelseskostnader. Dersom en deltaker har begrenset med midler i en oppstartsfase, vil kanskje ENK være å foretrekke fremfor AS. Ut ifra diagram 1.2 ser vi at det i perioden 2011-2016 har vært etablert flere ENK enn AS hvert av årene. Forskjellen var størst i 2011. Kan dette skyldes at AS har et mer formelt lovverk å forholde seg til, som kan virke overveldende for en som først og fremst vil i gang med en virksomhet. Eller kan det skyldes andre forhold?

Det følger færre plikter og kostnader ved registrering av ENK, mens AS er har mer kompliserte lover og plikter å forholde seg til. Kan dette være årsaksfaktorer for å velge bort aksjeeierformen? Likevel ser vi som beskrevet over, at det også her er gjort forenklinger innen aksjeloven.

Før lovendringene var AS og ENK jevnt fordelt i antall foretak i Norge (jf. diagram 1.1). I 2011 var det 4292 flere AS enn ENK, sammenlignet med 2015 var dette tallet økt til 27 813. Dette viser at forenklingene av lovgivningene har bidratt til en økning i antall aksjeselskap.

3.3 Regnskap og revisjon innenfor AS og ENK

Lov om revisjonsplikt jf. revl. § 1-1 ble endret, og trådte i kraft 1. mai 2011. Endringen medfører at selskap som har driftsinntekter under 5 millioner, har mindre enn gjennomsnittlig 10 ansatte, og som har mindre enn NOK 20 millioner i balansesum, kan unnlate revidering av

årsregnskapet (Prop. 51 L, 2010-2011). Aksjeloven (asl.) § 7-6 oppgir unntakene for revisjonsplikten.

Som beskrevet over er det også blitt forenklinger innenfor regnskapspliktene. Likevel vil det fortsatt være flere formaliteter for et AS enn det vil være for ENK. Et AS har plikt til følge regnskapsloven og bokføringsloven, mens ENK kun vil være bokføringspliktig.

Forskjellene innen regnskapsplikt og revisjonsplikt, vil utjevnes mellom selskapsformene når de passerer terskelverdiene. Det kan diskuteres hvorvidt en gründer, som skal i gang med en eller annen form for næringsvirksomhet, kan eller vil bruke ressurser på regnskapet. Ønsker de minst mulig plikter og kostnader for sitt selskap og dermed velger ENK, eller er det slik at AS likevel velges, fordi deltaker ønsker å minimere sin økonomiske risiko?

3.4 Skatteplikt innenfor modellene

Skatt er et sentralt tema, og vil derfor være naturlig å belyses og sees i sammenheng med valg av selskapsform. Aksjonærmodellen og foretaksmodellen er vurdering- og beregningsmodeller for skatter innenfor AS og ENK. Nettoskatten på alminnelig inntekt beregnes likt innenfor begge modellene.

Den delen av næringsinntekten som blir beregnet personinntekt etter foretaksmodellen, er grunnlag for beregning av trygdeavgift og trinnskatt. Trygdeavgift av næringsinntekten er 11,4 %, jf. ftrl. § 23-3.2.3 og SKV-16 § 8. Sammenlignet med et AS, er trygdeavgiften etter aksjonærmodellen 8,2 %. Som lønnsinntaker i eget AS betaler man en lavere trygdeavgift, til gjengjeld betaler aksjeselskapet arbeidsgiveravgift på 14,1 % (sone 1) av lønnen (DNB, 2016).

Deltakere som skattlegges etter foretaksmodellen og aksjonærmodellen vil ha rett på personfradrag iht. sktl. § 15-4 og SKV-16 § 6-3. Begge modellene har fradrag i form av skjermingsfradrag. En som mottar lønnsinntekt etter sktl. §§ 5-1 og 5-10 vil ha rett til minstefradrag etter sktl. § 6-32 og SKV-16 § 6-1. Det vil si at en aksjonær vil ha et ekstra fradrag på kr. 91 450 før skattepliktig inntekt, som eier i ENK ikke har.

Ulempen ved å organisere sin drift innenfor ENK, vil være at deltakeren må betale skatt uavhengig om pengene tas ut i form av privatuttak eller ikke. Mens en deltaker innenfor AS

vil skattlegges på grunnlag av sin lønn og/eller utbytte. Ønsker eier å spare eller investere ved å la overskuddet forbli i selskapet, vil AS være et gunstig valg.

Ifølge skatteloven § 11-20.1.a kan enkeltpersonforetak omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap uten at dette medfører beskatning. Det er en enklere prosess å omdanne et ENK til AS, enn motsatt.

3.4.1 Lønn og utbytte

Det skilles ikke mellom lønn og utbytte for ENK deltakere.

I tilfeller hvor en aksjonær ikke tar ut lønn, men kun utbytte fra sitt AS, vil ikke aksjonæren opparbeide seg trygderettigheter. Det anbefales derfor å ta ut minst 6 G i lønn, slik at deltaker opparbeider sine maksimale trygderettigheter.

I 2013 ble det gjort en ytterligere lovendring for AS/ASA, der aksjonærene fikk en lettere tilgang til selskapets midler. Reglene om bunden egenkapital ble dempet. I tillegg ble det gitt adgang til en friere utbytteutdeling. Dette vil selvfølgelig gjøre AS mer attraktivt som selskapsform, likevel har ENK deltakeren en langt friere tilgang til overskuddet. Eiere av enkeltpersonforetak står fritt til å velge å ta ut penger når de selv ønsker.

Utbytte gir ikke grunnlag for trygderettigheter, da aksjeselskapet ikke betaler arbeidsgiveravgift av utbyttet (DNB, 2016).

3.5 Sosiale rettigheter innenfor AS og ENK

Lønn gir grunnlag for sosiale rettigheter, fordi selskapet betaler arbeidsgiveravgift av lønnen. Som eier innenfor ENK vil det ikke være et slikt skille. Der vil hele overskuddet av næringsinntekten sees på som lønnsuttak. En deltaker innenfor enkeltpersonforetak betaler ikke arbeidsgiveravgift av uttaket, noe som fører til at de har dårligere ordninger innenfor

sosiale rettigheter. Dette bør derfor være en faktor som tas hensyn til, når det skal velges selskapsform.

Utbytte gir ikke grunnlag for trygderettigheter. Tabell 3 viser eiers rett til sykepenger innenfor selskapsformene, uten tilleggsforsikring i ENK.

ENK		AS	Kostnad for:
Sykepenger dag 1	Ingen rettigheter	Rett på 100% sykepenger (opp til 6G)	AS'et
Sykepenger dag 17	65 % av sykepengegrunnlaget	Rett på 100% sykepenger (opp til 6G)	NAV

Tabell 3.1

Som nevnt over vil ikke enkeltpersonforetakseiere ha de samme sosiale rettigheter som eier av AS. En som er ansatt i eget AS mottar 100 % sykepenger fra dag en. Mens for en som velger enkeltpersonforetak, vil det ikke gis utbetaling fra NAV før 17. dag, med 65 % av sykepengegrunnlaget.

En annen vesentlig forskjell som bør tas til vurdering når selskapsform skal velges, er dagpenger.

Rettigheter ved arbeidsledighet

ENK	AS
Ingen rettigheter	Som ansatt i egen næringsvirksomhet opparbeide deltaker seg rett til dagpenger på grunnlag av lønn og arbeidsinnsats etter folketrygdloven ftrl. § 4-3 (1997)

Tabell 3.2

Tabell 3.2 viser at en deltaker innen ENK ikke har rett til dagpenger, mens en som organiserer sin drift innenfor AS vil ha rett på dagpenger. Når vi ser på de senere års lavkonjunktur, og fare for arbeidsledighet, vil det være en større økonomisk risiko innen ENK.

Forutsatt at eier i AS tar ut lønn og ikke utbytte, gir AS bedre trygderettigheter enn enkeltpersonforetak.

Vi har sett på Otp i denne oppgaven. Ettersom det ikke er eierformene som er utslagsgivende men heller størrelsen på selskapet, vil ikke dette ha noe særlig betydning ved valg av selskapsform.

En som driver enkeltpersonforetak må tegne frivillig yrkesskadeforsikring, for å oppnå rettigheter ved en eventuell yrkesskade (NAV, 2017 d).

3.6 Skattemessige konsekvenser ved valg av selskapsformene ENK og AS

For å belyse og illustrere de skattemessige konsekvensene mellom ENK og AS tar vi utgangspunkt i et tenkt regnskap.

Snekker Andersen har drevet sin næringsvirksomhet innen enkeltpersonforetak, uten ansatte, i fem år. Det vil si at han beskattes etter foretaksmodellen. Selskapet har stadig økende oppdragsmengde i Haugesund, hvor virksomheten har adresse.

Han har hørt av andre i bransjen at AS er mer fordelaktig av skattemessige årsaker. Han vurderer å endre selskapsform til AS. Han tar derfor kontakt med Regnskapstjenester AS for å be de se på forskjellene mellom regnskapene i ENK og eventuelt AS.

Snekker Andersen legger frem følgende regnskap:

Resultatregnskap	
Salgsinntekter	1 352 000
Renteinntekt	7 166
<hr/> Sum driftsinntekter	<hr/> 1 359 166

Varekostnad	608 400
Avskrivninger	91 990
Andre driftskostnader	90 584
Rentekostnad	13 114
Sum driftskostnader	804 088
Årsresultat (alminnelig inntekt)	555 077

Balanse

Eiendeler	01/01	31/12	Egenkapital og gjeld	01/01	31/12
Verktøy	58 406	46 725	Egenkapital	200 772	140 478
Inventar og maskiner	109 512	87 610	Leverandørgjeld	270 130	185 631
Varebil	292 032	233 626	Banklån	182 520	107 867
Varelager	36 504	14 800	Skyldig offentlige avgifter 6.termin	76 658	67 730
Kundefordringer	146 016	69 700	Sum egenkapital og gjeld	730 080	501 706
Bankinnskudd	87 610	49 246			
Sum eiendeler	730 080	501 706			

Vi legger til grunn at regnskapsmessige avskrivninger er lik skattemessig avskrivninger.

Balanseverdiene er oppgitt i skattemessige verdier.

Vi har beregnet arbeidsgiveravgift etter sone 1, som er 14,1%.

Eksempel 1:

Eksempel 1 viser de skattemessige forskjellene mellom AS og ENK, gitt det fremlagte regnskapet.

Beregning av skatt i ENK etter foretaksmodellen (vedlegg nr. 1).

Beregning av skatt i AS etter aksjonærmodellen (vedlegg nr. 2).

Oppsummert:

Skatt i ENK	193 957
Skatt i AS	154 385
Skattefordel i AS´et	39 572

Dette viser at dersom eier skal ta ut alt i lønn, gitt de fremlagte forutsetninger vil Andersen komme best ut ved å velge AS. Aksjeselskapet vil da få et negativt årsresultat og dermed ingen skatt på selskapets hånd. I tillegg ville Andersen som lønnsinntaker i egen bedrift fått minstefradrag på kr. 91 450 i personinntekten, noe som han ikke har i ENK da dette er næringsinntekt. Andersen ville hatt alle rettigheter knyttet til folketrygdloven når han tar ut lønn i AS´et.

Eksempel 2:

Andersen har hørt om de som tar ut utbytte fra aksjeselskap og spør Regnskapstjenester AS hvordan skatteberegningen ville vært dersom han tar ut utbytte istedenfor lønn i AS´et.

I vedlegg nr. 3 legger Regnskapstjenester AS frem skatteberegningen ved utbytte, gitt samme regnskapsmessige verdier.

Oppsummert

Skatt i ENK	193 957
Skatt i AS	256 618
Skattefordel i ENK	62 661

Årsresultatet i ENK og AS blir det samme uten lønnskostnader, jf. vedlegg nr. 3. Når Andersen ikke får fradrag for lønnskostnadene i AS´et vil han måtte betale kr. 256 618 i samlet skatt for selskapet og aksjonæren. Sammenlignet ville den totale skatten i ENK blitt kr. 193 957. Andersen ville fått kr. 62 661,- mer i skatteutgifter ved å kun ta ut utbytte i AS´et. Et viktig moment er at Andersen ikke vil opparbeide seg trygderettigheter etter trygdloven ved uttak av utbytte, da dette ikke inngår i personinntekten.

Dersom Andersen ikke ønsker å ta ut lønn i AS'et og heller bygge opp kapitalen i selskapet, vil Andersen kun måtte betale selskapsskatt på kr. 138 769. Regnskapstjenester presiserer at denne muligheten ikke finnes i ENK, da eieren må betale skatt av hele overskuddet.

Eksempel 3:

Regnskapstjenester AS bemerker at Andersen ikke har tilleggsforsikring i forhold til sykepenges. Regnskapstjenester AS påpeker viktigheten av dette, og legg frem estimerte tall for hva dette ville ha kostet Andersen (vedlegg nr. 4) i ENK.

Regnskapstjenester AS legg til grunn at Andersen har den beste tilleggsforsikringen gjennom NAV knyttet til sykepenges som er 9,6 % av den pensjonsgivende årsinntekten.

Beregningene bygger på følgende forutsetning:

Regnskapstjenester AS beregner pensjonsgivende årsinntekt som er kr. 500 000.

Fremlagt regnskap (vedlegg 4) viser at resultatet synker med kr. 48 000 og total skatt reduseres med (193957 - 175669) kr. 18 288,- Snekker Andersen kan velge å ikke ha sykepengeforsikring, men dette vil gi han økt økonomisk risiko. Dette på bakgrunn av hans yrke med risiko for eventuelle personskader. Uten tilleggsforsikring ville Andersen kun hatt rett på sykepenges fra 17. dag med 65 % av næringsinntekten. Velger derimot Andersen å tegne tilleggsforsikring vil han måtte betale 48 000 i forsikring for året, men får en skattelette på kr. 18 288 på grunn av fradragsretten. Regnskapstjenester AS anbefaler dette.

Eksempel 4:

Andersen hevder at oppdragsmengden har økt, og han ser for seg å oppnå en salgsinntekt på kr. 2 739 000 neste år.

Regnskapsfører legger frem skatteberegning for ENK (vedlegg 5) og for AS (vedlegg nr. 6), med grunnlag i tidligere regnskapstall.

Oppsummert:

Skatt i ENK	464 658
Skatt i AS	277 179
<hr/> Skattefordel i AS'et	<hr/> 187 479

Når driftsinntekten øker, vil Andersen komme klart bedre ut i AS´et i forhold til total skatt, sammenlignet med ENK. Dette forutsetter at alle variablene er like. I dette eksempelet er det også slik at Andersen tar ut lønn i eget AS. Årslønnen er på kr. 555 077 som medfører kostnader til lønn og arbeidsgiveravgift for AS´et. Både lønnskostnader og arbeidsgiveravgift er fradragsberettiget og AS´et får dermed et lavere resultat, sammenlignet med ENK. Regnskapsfører påpeker at risikoen stiger i ENK når driftsinntektene øker, og at Andersen personlig er ansvarlig for alle sine forpliktelser.

Trygdeavgift og trinnskatten for Andersen i ENK blir høy, da han må skatte av hele sin beregnede personinntekt på kr. 1 108 257. Sammenlignet var personinntekten i AS´et i dette eksempelet kr. 555 077. Beregningene viser bruttoskatt i ENK på kr. 196 465 mens det i AS´et er kr. 51 415.

Et annet viktig moment i følge regnskapsfører, er at maksimale trygderettighetene dekket av NAV er 6 G. Dette utgjør i 2016 kr. 555 456. Det kan derfor være gunstig å ta ut lønn i AS´et inntil denne inntekt og eventuelt la resten stå i selskapet. Lønn utover dette vil ikke gi ytterligere ytelser ved eventuell sykdom eller arbeidsledighet.

Eksempel 5:

På grunn av økt arbeidsmengde vurderer Andersen å ansette en person. Regnskapstjenester blir igjen bedt om å estimere et regnskap, basert på oppgitt salgsinntekt på kr. 2 739 000. Andersen ønsker å se estimerte beregninger på hva dette vil koste og hvordan dette slår ut på skatteberegningen i ENK sammenlignet med AS.

Det forutsettes også her at Andersen tar ut lønn på kr. 555 077, og at den som tilsettes mottar en årslønn på kr. 500 000.

Regnskapstjenester AS legger frem estimert regnskap for ENK (vedlegg nr. 7) og AS (vedlegg nr. 8)

Oppsummert:

Skatt i ENK	192 477
Skatt i AS	154 385
<hr/> Skattefordel i AS´et	<hr/> 38 092

Dersom Andersen velger å ansette en person i ENK vil han måtte betale kr. 38 092 mer i skatt, sammenlignet med AS. Den ansatte vil ha sosiale rettigheter gjennom folketrygden, mens Andersen selv ikke har sosiale rettigheter. Om Andersen velger å organisere sin næringsdrift innenfor AS, og ta ut lønn, vil han derimot opparbeide sosiale rettigheter på lik linje med andre lønnsinntakere.

Eksempel 6:

Vi antar at et aksjeselskap selger et driftsmiddel, saldogruppe d. jf. sktl. § 14-43 med gevinst.

Realisasjon av driftsmiddel innenfor Aksjeselskap, jf. Sktl. § 14-43 saldogruppe d)

Salgsverdi saldogruppe d)	1 200 000
Skattemessig IB	1 000 000
Sum skattbar gevinst	200 000

Inntektsføring negativ saldo jf. Sktl. § 14-46, innværende regnskapsår

(200 000*0,2)	40 000
---------------	--------

Resterende gevinst kr. 160 000 (200000-40000) føres til gevinst/tap konto jf. Sktl. § 14-45.

Videre vil gjenværende gevinst tas til inntekt inntil beløpet er kroner 15000, da inntektsføres beløpet i sin helhet.

Et enkeltpersonforetak blir beskattet av hele gevinsten.

Oppsummert:

Skatt i ENK, jf. SKV-16 §§ 3-2 og 3-8:	(200000*0,25)	50 000
Skatt i AS, jf. SKV-16 §§ 3-2 og 3-8:	(40000*0,25)	10 000
Skattefordel i AS'et		40 000

Skatteloven (1999) gir adgang til at aksjonærer kan fordele gevinst eller tap utover flere regnskapsår, når de foretar en realisasjon av et driftsmiddel. Aksjeselskapet unngår dermed høy beskatning det inneværende regnskapsåret og kan velge å fordele inntekten gjennom gevinst og tapskonto (Fallan, 2015).

Ved salg av et tilsvarende driftsmiddel i et enkeltpersonforetak, må eier skatte for hele gevinsten inneværende regnskapsår (Fallan, 2015).

3.6.1 Delkonklusjon skatt

I et enkeltpersonforetak må eieren betale skatt av hele overskuddet. I et aksjeselskap blir en beskattet når en tar ut pengene, og har således mulighet for å bygge opp kapital i selskapet.

Ved beregning av bruttoskatter har en ikke minstefradrag i ENK slik en har i AS, forutsatt uttak av lønn i eget aksjeselskap.

Videre er det slik at Andersen ikke er dekket av folketrygdloven gjennom enkeltpersonforetaket, da inntekten hans er betegnet som næringsinntekt. Dette skaper en større risiko knyttet til trygderettigheter i ENK.

Utbytte i et aksjeselskap gir ikke rettigheter etter folketrygdloven og er likestilt med rettighetene i ENK med tanke på risiko. Beregningene viser at snekker Andersen vil få en gunstig forsikring i eksempel 3, i forhold til fradragsrett og skattereduksjon. Som snekker har han stor risiko knyttet til sykdom, og vil med tilleggsforsikring oppnå 100 % dekning av sykepenger opp til 6 G.

I eksempel 4 og 5 viser beregninger av langt høyere inntekt. Dette viser at hele overskuddet er grunnlag for skatteberegning og Andersen ville klart kommet bedre ut i et aksjeselskap, gitt våre forutsetninger. Men dette blir likevel en avveining for Andersen, om hvilke av disse faktorene han vektlegger; skatt, rettigheter i forhold til trygdeytelser, høy lønn, utbytte, bygge opp selskapet for videre investeringer, ansettelse eller risiko.

Gevinst ved salg av driftsmiddel i et enkeltpersonforetak må beskattes fullt. I et aksjeselskap har en fordel av en inntektsføring av negativ saldo og gevinst/tapskonto. Som beregnet i eksempel 6 gir dette en fordel på kr. 40 000.

Regnskapstjenester AS anbefaler Andersen å tenke på risiko knyttet til rettigheter og forpliktelser. Det bør derfor være et mål å tjene 6 G for å oppnå maksimale trygderettigheter. Videre hevder Regnskapstjenester AS at grensen for skatteberegningene går ved et overskudd på ca. kr. 565 000, på grunn av beregningen av trinnskatt.

4 Empirisk del

4.1 Innledning metode

4.1.1 Metode presentasjon

Det er to hovedformer for metodisk tilnærming i samfunnsvitenskapelig metode, kvantitativ og kvalitativ metode. ”Å bruke en metode, betyr å følge en bestemt vei mot et mål” presiserer Johannessen, Christoffersen og Tufte (2011, s. 33). Det handler om å samle inn data, hvordan data skal analyseres og tolkes for å få bedre oppfatning av undersøkelsen.

Figur 4.1.1: Forskningsprosessen i 4 faser.

Kvantitativ metode (harddata) utføres ved å samle inn data ved bruk av tall. Eksempelvis ved spørreundersøkelser med tall. Metoden blir strukturert fordi her lages et spørreskjema med svaralternativer som respondenten skal velge mellom. I denne oppgaven skal vi gjennomføre en spørreundersøkelse ved å lage et semistrukerert spørreskjema, hvor svaralternativer er en blanding av avkryssingsalternativer og plass til kommentarer.

Kvalitativ metode (mykdata) er gjennomført ved observasjon av en fokusgruppe og gjennom intervjuer. Man samler altså inn data gjennom observasjon og intervju. Dette blir mer grundig og detaljert fordi man går mer i dybden på undersøkelsen. Formålet er å skape en dypere forståelse av den problemstillingen man undersøker.

I forskningsprosessen kan det være kombinasjoner av både tall og ord. Dette kalles «metodetriangulering» og er en kombinasjon av kvantitative og kvalitative metoder. I denne oppgaven velger vi å bruke begge metodene for å få en bedre og mer omfangsrik kunnskap om fenomenet. Det vil si at vi skal foreta både et intervju og en spørreundersøkelse.

4.1.2 Metodevalg

Denne oppgaven er basert på en tverrsnittundersøkelse. Vi har gjort forskning på et fenomen ut fra en tidsbegrenset periode. Med dette ønsket vi å få oversikt over fenomenets bilde i valgt tidsrom. Vi kan også fange opp variasjoner i fenomenet, sett i forhold til variasjoner i bestemte variabler, for en begrenset tidsperiode. Med tverrsnittundersøkelse kan vi ikke konkludere hvordan fenomenet kommer til å utvikle seg over tid, men vi kan studere sammenheng mellom fenomenet og det som påvirker det i en bestemt tidsperiode (Johannessen et al., 2011).

Vi har sett på en hendelse, som i oppgaven er selve valget av selskapsform, og hvordan det står i sammenheng med holdningen til variablene som: risiko, skatt, sosiale rettigheter og krav til etableringskapital.

4.1.3 Begrunnelse for metodevalg

I oppgaven vår har vi anvendt metodetriangulering. Her har vi kombinert kvalitativ og kvantitativ metode for å se om ulike tilnærminger fører til samme eller ulike resultater. Kvalitativ metode ble brukt, som forberedelse, før kvantitativ metode. Kvalitativ datainnsamling har gitt oss mer fordypende informasjon om problemstillingen vår. Dette har også bidratt i utformingen av spørreundersøkelse for kvantitativ datainnsamling.

4.1.4 Begrensninger i metoden

Valg av selskapsform er et bredt tema, spesielt med tanke på at det finnes mange selskapsformer å velge i. Vi skal derfor begrense vår forskning på de to mest valgte selskapsformer; enkeltpersonforetak og aksjeselskap. Geografisk begrenser vi populasjonen til Rogaland fylke. Hovedsakelig begrenser vi tid for en periode fra og med 2012 til og med 2015.

4.1.5 Validitet- og reliabilitet

For at innsamlet data skal dekke kvalitetskrav må den tilfredsstillende krav til reliabilitet og validitet. Reliabilitet forklarer pålitelighet av data. For at data skal kunne vise reliabilitet må det tas hensyn til følgende: nøyaktighet av studiens data, hvilke data som benyttes, og hvordan data blir samlet og tilvirket. Reliabilitet av data kan testes ved hjelp av test-retest-reliabilitet, hvor data samles inn på forskjellige tidspunkter, ved undersøkelse av samme gruppe. Det kan også testes ved anvendelse av interreliabilitet, hvor flere forskere vurderer samme data (Johannessen et al., 2011, s. 44).

Arbeid med data ble lagt opp som innsamling, måling og analyse av besvarelser på spørreundersøkelse og intervju. Det er fire av oss som har foretatt datainnsamling, måling og analyse. Vi har anvendt interreliabilitet ved datavurderingen.

Validitet betegner gyldighet. Dette skal knyttes til måling av data om det forskeren vil si noe om. Det er viktig at data er relevante og representerer det fenomenet man skal beskrive. Man må også kunne stole på innsamlede data. Informasjonen man samler inn må både ha høy validitet og høy reliabilitet. Mangler dataene noen av disse faktorene står man i fare for å få feil resultater.

Når det gjelder reliabilitet og gyldighet handler dette om resultatene er pålitelige; det vil si om vi kan stole på resultatene og hvorvidt vi har greid å måle det vi ønsker å måle. Vårt ønske er å vise det pålitelige bildet av undersøkelsen. Spørreskjemaet ble sendt til 400 representanter og 84 av dem svarte på undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 16,8. «Det er nok mer vanlig at 30-40 prosent av respondentene svarer. Som en tommelfingerregel vil vi si at mer enn 50 prosent er en bra svarrespons», Johannessen et al., (2011, s. 263).

Av de 84 mottatte besvarelser er det kun 40 svar som hører til den gruppen vi har valgt å utforske. Dette gir en svarprosent på 10, som vi hadde i det endelige utvalget.

Med en slik svarprosent kan vi ikke si at vår oppgave oppfyller det høyeste krav om validitet. Vi kan heller ikke vite om respondentene har svart 100% ærlig i undersøkelsen.

Ettersom bruken av slike web-baserte spørreundersøkelser har vært i løpet av de siste årene, har svarprosenten vært sterkt synkende. Lav svarprosent var derfor ikke et overraskende resultat på vår undersøkelse.

4.1.6 Datainnsamling

Data er informasjonen man samler inn. Det er to datatyper: primærdata og sekundærdata. Primærdata er informasjon som er hentet direkte fra kilder gjennom intervju, observasjon eller spørreskjema. Sekundærdata er informasjon som er innhentet av andre. Vanligvis vil ikke alle data vi ønsker å bruke være tilgjengelige via sekundærdata. Derfor behøver vi å samle inn informasjon ved å bruke begge disse to metodene.

Primærdata har vi samlet ved anvendelse av kvantitativ og kvalitativ metode, gjennom spørreskjema og intervju. Sekundærdata har vi samlet ved å sette oss inn i skrevne kilder. Vi har også hentet data fra pålitelige nettkilder som NAV, Altinn, Brønnøysundregistrene (Bisnode) og Statistisk Sentralbyrå.

4.2 Kvalitativ metode

4.2.1 Metode for datainnsamling – kvalitativ

Fordelen med intervju er at det kan stilles oppfølgings spørsmål, og dette gjør at en unngår misforståelser.

Som nevnt innledningsvis valgte vi å benytte intervju innenfor kvalitativ metode, og spørreskjema til kvantitativ metode i denne oppgaven. Gruppen ble enige om å foreta intervju av regnskapsførere og revisorer, fordi vi ønsket å hente inn relevant informasjon på grunnlag av vår problemstilling. Dette for å høre regnskapsrådgivernes synspunkt i denne sammenheng.

Vi startet med å sende ut e-post til aktuelle intervjuobjekter, og avtalte vi intervju med 4 regnskapskontorer. To av informantene er revisorer, og to av dem er regnskapsførere. Vi ønsket gjennom intervju, å få svar på hvilke faktorer som vektlegges mest fra rådgivers side når et selskap etableres. Hva mener de er den beste selskapsformen å organisere virksomheten innenfor? Hva vektlegger de i denne sammenhengen?

Før vi satte i gang med intervjuprosessen, utformet vi spørsmål på grunnlag av innhentede data og gjeldende lovgivning og forskrifter for AS og ENK. Dataene i denne prosessen ble lagret i et felles dokument. Ved å benytte denne metoden tar forskeren sikte på å belyse, forstå og forklare handlinger og hendelser (Johannessen et al., 2011).

På grunnlag av den kunnskapen som vi har tilegnet oss gjennom studiet, kjente vi til hovedtrekkene om selskapsformene AS og ENK, og hovedforskjellene mellom selskapsformene. Som tidligere nevnt er det største skillet mellom disse at eiere i aksjeselskap ikke er økonomisk ansvarlig utover sin innskutte kapital. Mens eiere av ENK er 100% personlig økonomisk ansvarlig for hele selskapets gjeld og forpliktelser. Med dette som overordnet utgangspunkt satte vi i gang fordypning prosessen. Innsamlingen var en tidkrevende, og samtidig lærerik prosess. Relevant informasjon ble hentet fra ulike kilder, både i form av lånt faglitteratur fra skolens bibliotek og internett.

Etter hvert som vi jobbet med denne prosessen, kunne vi finne passende metoder ut fra denne informasjonen. Vi ønsket å finne ut hvordan virkeligheten henger sammen med vår problemstilling. I hovedsak var det mest interessant å vite hva stifterne av selskapene vektlegger, samtidig synes vi at det var av interesse å høre profesjonelle aktører - altså regnskapsførere og revisorerers meninger og erfaringer om temaet.

Med utgangspunkt i innhentet informasjon om selskapsformene ENK og AS, hadde vi et godt grunnlag til å formulere spørsmål til intervju av valgte informanter. Intervjuspørsmålene ble formulert på grunnlag av vårt tema, og problemstilling innenfor de gitte avgrensninger i oppgaven. Vi merket fort at det var lett å ”spore av” i denne prosessen. Vi måtte hele tiden stille oss spørsmålet om hva vi ønsket å få svar på i denne sammenhengen. Vil spørsmålet bidra til å gi svar på problemstillingen? Med selskapsformene som hovedtema, og de utvalgte variablene; dagpenger, sykepenger, risiko og selskapskapital, ønsket vi å finne ut hva informantene vektlegger mest når det står mellom AS og ENK. Hvilke former er å anbefale som selskapsformer når deltakers/eiers risiko skal ivaretas (Johannessen et al., 2011).

Ifølge Kvale & Brinkmann (2009), karakteriseres det kvalitative forskningsintervjuet som en samtale med struktur og formål. Vi valgte å strukturere intervjuene ved at en av gruppens deltaker stilte spørsmålene til informanten. For å få registrert dataene skrev den andre fra gruppen notater. I tillegg benyttet vi lydopptak for å dokumentere dataene. Disse ble benyttet

flere ganger, for å sikre oss at vi fikk riktig informasjon omkring informantenes besvarelser i forbindelse med analyse av intervjuene (Johannessen et al., 2011).

Når et intervju gjennomføres finnes det ulike måter å strukturere disse på. Det kan benyttes ustrukturert intervju, semistrukturert og strukturert intervju. Vi valgte å benytte semistrukturert intervju. Dette kjennetegnes ved at intervjuet har en overordnet intervjuguide som utgangspunkt, men de ulike spørsmål og tema kan varieres i rekkefølge. Ved å benytte denne metoden, følte vi at spørsmålene ble besvart med god informasjonsflyt fra informantene gjennom intervjuet. Dersom vi hadde benyttet en mer strukturert metode, ser vi for oss at dette kunne blitt en kunstig situasjon for informantene. Ettersom våre informanter var såpass grundige i sine besvarelser på en del av spørsmålene, gled besvarelsene noen ganger over i andre spørsmål innenfor intervjuguiden. For å få best mulig svar innenfor vår problemstilling, var dette derfor en fin metode for å få tilstrekkelig informasjon (Johannessen et al., 2011).

I en forskningsprosess er det ikke uvanlig at forskere velger bort intervjuer fordi dette er en krevende prosess. Når denne metoden benyttes for å hente inn informasjon om problemstillingen, må forskeren stille seg spørsmål som; hvorfor ønsker jeg å komme i dialog med mennesker for å få svar på min problemstilling? Hva er årsaken til at jeg velger å benytte kvalitative intervju? Hva er bakgrunn for at jeg ønsker å benytte denne metoden, som er noe løsere i formen, enn de mer strammere mer strukturerte intervjuene? Hva kan svakheten være ved kvalitative intervju, som kan føre til at det er vanskelig å få svar på problemstillingen?

Årsaken til at vi valgte å benytte intervju av den rådgivende parten, var hovedsakelig for å få ett bedre innsyn fra informanter som er representative iht. vår problemstilling (Johannessen et al., 2011).

På grunnlag av nevnte forberedelser i forkant av intervjuet, følte vi oss godt forberedt med forhåndsutfylte og semistrukturert intervjueskjema (vedlegg 9). Intervjuene ble gjennomført av gruppen. Den ene av gruppens deltakere førte ordet gjennom alle intervjuene, mens en var skribent og tok notater.

I forkant av intervjuene hadde vi informert informantene om tema for oppgaven. Vi opplevde at informantene tok godt imot oss, og stilte svært forberedt til intervjuet. Tre av fire hadde tatt utskrift av relevant informasjon fra Sticos oppslagsverk. Selve intervjuene foregikk på

kontorene hos informantene, og tok nærmere en time i gjennomsnitt per intervju. Som nevnt var de veldig positive, og villige til å stille opp for å gi oss grundig informasjon. Samlet sett lærte vi mye av våre informanter gjennom intervjuene. Vi erfarte at innsamlingsprosessen av data om AS og ENK, resulterte i at vi fikk enda bedre forståelse om temaene.

4.2.2 Intervju med regnskapsførere

Råd og veiledning ved oppstart av selskap

Det stilles spørsmål om regnskapsførerne opplever at deltakere som skal i gang med en næringsvirksomhet, søker råd hos dem i forbindelse med valg av selskapsform.

Begge informantene mener at de opplever begge deler, sånn cirka likt fordelt av de som kommer for å få rådgiving og ikke. Hovedvekten av de som kommer, er kunder som ønsker bistand til å stifte aksjeselskap. De har gjerne tatt valget på selvstendig grunnlag i forkant. Stiftere av enkeltpersonforetak tar ofte ikke kontakt, før de får behov for deres regnskapstjenester. Det antas at grunnen til dette, er at enkeltpersonforetak er såpass enkelt å etablere selv.

Risikoforhold

Det stilles spørsmål til informantene om de mener størrelsen, og type næring sees på i sammenheng med selskapets risiko.

Sammenlagt mener begge informantene at størrelsen på næringen har betydning. Etter hvert som en bedrift vokser, øker risikoen tilsvarende. Det legges til at kapitalkrevende bedrifter med store investeringer, vil ha langt større risiko enn de med mindre investeringer. Begge mener at type bransje har en betydning, og at hvert foretak må sees på individuelt. Dette begrunnes med at ulike næringer har ulik risiko.

Begge legger til at AS anbefales i større selskaper. Informantene legger til at dersom det er en enkel deltaker/lite foretak, f.eks. innen tjenesteytende virksomheter med små investeringer, kan enkeltpersonforetak fungere fint.

Avgjørende faktorer knyttet til risiko

Vi spør informantene hvilke faktorer de anser som risiko innenfor selskapsformene ENK og AS.

Ifølge regnskapsfører A er det først og fremst den økonomiske risikoen som vektlegges. Begge refererer til forrige spørsmål om de ulike risikoer, som eksisterer innenfor de forskjellige bransjer. Det gis eksempler på klesbutikker og anleggsvirksomheter som begge er kapitalkrevende, og derfor sees på som en økonomisk risiko. Begge informantene anbefaler AS i denne sammenheng. Dette for å minimere deltakers risiko til den innskutte aksjekapitalen. Å organisere samme type næringer innenfor ENK, ville vært langt mer risikofylt, fordi deltakeren er personlig økonomisk ansvarlig.

Regnskapsfører B anbefaler yrkesskadeforsikring i risikofylte yrker dersom ENK allikevel foretrekkes, for å minimere risikoen. Han viser til eksempel innen anleggsbransjen, hvor det kan oppstå både personlige og materielle skader.

Hva mener våre informanter kan være avgjørende faktorer ved valg av selskapsform

Begge informantene mener at hver enkel bedrift må vurderes individuelt i en slik sammenheng. I en etableringsfase vil det være mye fokus på det økonomiske innenfor den virksomhet som etableres. I tillegg nevnes andre faktorer som kan ha betydning ved en slik avgjørelse; bla. størrelsen på bedriften, estimert overskudd, høy/lav risiko innenfor den aktuelle bransje og eventuelle fallgruver.

Regnskapsfører A forteller om tilfeller hvor deltakere har begrenset med midler. Her oppleves det gjerne at de velger å starte som et ENK fordi dette er enkelt, og en har ingen etableringskostnader. Informanten anser det som uproblematisk å omdanne et ENK til et AS, ettersom dette er en enkel operasjon. Dette er prosesser han erfarer bedrifter foretar, etter at de har bygd opp tilstrekkelig kapital i selskapet.

Vi ønsker å vite hvor mye regnskapsførerne vektlegger dagpenger og sykepenger i en rådgivningssituasjon

Begge informantene forteller at sykepenger blir trukket frem i samtaler med kundene. I rådgivningssituasjoner informerer de hovedsakelig sine kunder om de ulike rettigheter innen selskapsformene. En eier som mottar lønn i eget AS vil være medlem av trygdeordningen. Som lønnsinntaker har vedkommende rett på sykepenger fra dag en, gjennom AS'et, mens en deltaker som velger å organisere sin drift innenfor ENK, ikke er en del av trygdeordningen. I slike tilfeller anbefaler informanten syke-forsikringer gjennom NAV, eller private ordninger.

Regnskapsfører A mener at det er kompliserte regler innenfor NAV om dette temaet.

Begge regnskapsførerne har lite fokus på dagpenger.

Enkeltpersonforetak = økonomisk frihet og økonomisk ansvar

Den økonomiske friheten for deltakere som operer innenfor ENK, medfører også at deltakerne står økonomisk personlig ansvarlig for hele selskapets forpliktelser. Vi ønsker å vite, i hvor stor grad regnskapsførerne vektlegger dette.

Regnskapsfører B forteller at hans inntrykk av de som velger å organisere sin drift innen ENK, gjerne liker den økonomiske friheten ved denne selskapsformen. I rådgiving forsøker han gjerne å trekke frem skatt som et viktig poeng i denne sammenhengen. Begge informantene forteller at de oppfatter det slik at deltakerne gjerne foretrekker ENK i en etableringsfase. Fleksibiliteten ved å kunne ta ut penger når kunden har betalt vektlegges gjerne i en slik fase, fordi de har behov for inntektene som måtte komme inn i selskapet. Begge regnskapsførerne presiserer at ved å organisere sin drift innenfor ENK, vil deltakeren være personlig økonomisk ansvarlig for selskapets risiko og ansvar.

Hovedinntektskilde

Vi spør våre informanter om de har oversikt over sine enkeltpersonforetak, om dette er deltakernes eneste inntektskilde.

Ingen av informantene kan gi noe klart svar på dette. Det hevdes fra regnskapsfører A at dette er varierende, mens regnskapsfører B mener det er en god blanding.

Regnskapsfører A erfarer at yrkesgruppen innenfor landbruk er en gruppe som ofte har lønnet arbeid i tillegg (Denne gruppen kan ikke velge, ENK er gjeldende organiseringsform innen landbruk).

Informant B anslår at cirka 60-70% av ENK-deltakerne jobber 100% i eget foretak. Han legger til at helsesektoren utmerker seg som ENK, noe han mener kan forklares ut fra næringens lave risiko.

Sosiale rettigheter

ENK

Eiere av enkeltpersonforetak faller utenfor en del sosiale rettigheter (sykepenger og dagpenger mm). Vi ønsket å finne ut i hvor stor grad informantene vektlegger dette i forbindelse med kunderådgiving når selskap skal stiftes.

Regnskapsfører A mener at de har fokus på dette. Informanten pleier å oppfordre kunden til å tegne tilleggforsikringer for livsforsikring, uføreforsikring, yrkesskadeforsikring. I tillegg oppfordres det å tegne frivillig innskuddspensjonsordning.

Regnskapsfører B informerer sine kunder om forskjellene på de sosiale rettighetene, men har inntrykk av at det ikke blir vektlagt fra deltakernes side.

Han opplever at deltakerne i en startfase med begrenset økonomi, gjerne velger denne kostnaden bort. Ofte er det slik at deltakerne sitt fokus er på å tjene penger og de tenker ikke over at de kan bli syke.

Begge informantene forteller at forskjellene innenfor ENK og AS i denne forbindelse blir drøftet.

AS

Aksjonærer som er ansatt i eget AS, vil ha rett på sosiale rettigheter som sykepengeordning og dagpenger m.m. Har dette betydning for valg av selskapsformen AS? og hva er regnskapsførernes erfaring i denne sammenheng?

Regnskapsfører A mener personlig at en som velger å organisere sin drift innenfor AS, vil komme bedre ut av det økonomisk sett i AS fremfor ENK.

Regnskapsfører B er usikker på om dette har noen betydning, fordi deltakerne allerede har valgt selskapsformen før de tar kontakt.

Begge erfarer at det ikke er et stort fokus på dette, de kan derfor ikke si om dette er avgjørende for valg av denne selskapsformen.

Redusert aksjekapital fra 100.000 til 30.000 kr.

Vi ønsker å få informasjon om lovendringen i 2012 har påvirket valg av selskapsform.

Begge informantene refererer til en økning i antall AS. De mener at flere velger AS etter nedsettelsen av kapitalen.

Ifølge regnskapsfører B er antall NUF merkbart redusert, bortimot ikke eksisterende. Antall NUF var høyere før endringen, antakeligvis fordi selskapsformen er mindre kapitalkrevende og har færre formaliteter å forholde seg til.

Regnskapsfører A legger til at lovendringen om frafall av revisorplikt for små selskaper, også kan ha en sammenheng med økning av AS.

Lovreguleringer i aksjeloven

Vi stiller spørsmål til informantene om de strenge lovreguleringene kan stå i veien for valg av AS som selskapsform.

Regnskapsfører A mener det er såpass enkelt å registrere et AS elektronisk via Altinn, at det ikke hindrer deltakere å stifte AS. Han betviler mer hvor gjennomtenkt etableringen av næringen er for enkelte stiftere. Informanten forteller at de opplever at næringsdrivende som henvender seg til dem fordi de trenger regnskapstjenester, noen ganger ikke har kunnskap til å følge opp pliktene som følger et AS. F.eks. ved for seint levert regnskap, eller manglende rapportering av inntekt. Han mener at de har en jobb å gjøre med å bevisstgjøre de som velger. Det oppleves som at den som oppretter et selskap ofte neglisjere de pliktene som følger av å etablere et AS.

Ifølge regnskapsfører B kan lovreguleringene i AS stå i veien for valg av AS som selskapsform. I tillegg mener han at AS er mer kostnadskrevenende å organisere sammenlignet med ENK.

Skatt i ENK vs. AS

De forteller om ulikhetene innen beskatning mellom AS og ENK.

Ifølge begge informantene er skatt et tema som diskuteres mye, og ansees å være et svært sentralt punkt i forbindelse med valg av selskapsform.

Informantene presiserer at den store skattemessige forskjellen er dersom en deltaker ikke forbruker alt overskuddet i sitt selskap, men for eksempel investerer eller sparer pengene i selskapet. Deltakerne som organiserer sin næringsvirksomhet innen ENK må skatte av hele overskuddet. Tilsvarende situasjon for en deltaker innen AS, vil vedkommende kun bli skattlagt av de verdiene som tas ut av selskapet.

Avslutningsvis ønsker vi å få andre kommentarer ut fra informantenes erfaring og kompetanse om vårt tema. Eventuelt andre tema i denne forbindelse de ønsker å belyse

Regnskapsfører A legger til at dersom flere deltakere skal drive selskapet sammen, kan de ikke benytte selskapsformen ENK. ANS eller AS vil være vurderingsalternativer. De fleste velger AS i disse tilfellene. Han begrunner dette med at AS er ryddig og greit. ANS blir liknet som ENK, og deltakere betaler ikke arbeidsgiveravgift. ANS er ugunstig dersom det skulle skje noe i eierforholdet, f.eks. i et selskap hvor det er to eiere, og den andre trekker seg ut av

selskapet. En blir stående igjen, selskapsformen ANS er ikke lenger reelt. Selskapet vil derfor bli tvangsrealisert. Dersom dette er et selskap med mye kapital, vil dette være en skattebombe for den som sitt igjen som eier.

Regnskapsfører B mener at selskaper som er i en startfase, hvor det eksisterer liten risiko og foretaket har svak økonomi, kan ENK anbefales. Det vil være mer hensiktsmessig å vurdere en overgang til AS etter hvert som selskapet vokser seg større. Her nevnes det at en grense på cirka en halv million kroner i inntekt, av skattemessige årsaker. Informanten presiserer at dette gjelder dersom stifteren av selskapet er en enkeltstående person. Dersom det er flere deltakere som skal stifte et selskap sammen, anbefales heller AS. ANS og andre former nevnes i denne sammenhengen, men informanten mener disse har tunge regler å forholde seg til, og ønsker derfor ikke å anbefale disse.

4.2.3 Intervju med revisorer

Råd og veiledning ved oppstart av selskap

Det stilles spørsmål om revisorene opplever at deltakere som skal i gang med en næringsvirksomhet, søker råd hos dem i forbindelse med valg av selskapsform.

Begge revisorene forteller at de blir de svært sjelden kontaktet for å ta del i avgjørelsen når det skal velges selskapsform. De blir kontaktet når valget allerede er tatt. Informantene forteller at kundene oppsøker deres kompetanse i forbindelse med regnskapsrådgiving.

Risikoforhold

Det stilles spørsmål til informantene om de mener størrelsen, og type næring, sees på i sammenheng med selskapets risiko.

Begge informantene trekker frem AS som standard selskapsform. Som eier i AS vil aksjonæren ha en svært begrenset risiko. Vedkommende vil ikke ha noe personlig ansvar, utover den innskutte kapitalen. ENK anbefales ikke.

Revisor B legger til at de vektlegger størrelse på selskapet i samtale med sine kunder. Han utdyper de ulike perspektivene, som han mener er relevante i forbindelse med risiko. I mindre aksjeselskap med begrenset kapital og midler, kan aksjonær likevel risikere å bli personlig ansvarlig ved å stille som kausjonist.

Avgjørende faktorer knyttet til risiko

Vi spør informantene hvilke faktorer de anser som risiko innenfor selskapsformen ENK og AS.

Det trekkes frem den personlige økonomiske risikoen ved å være eier av ENK, mens de fremhever AS som et bedre alternativ fordi eiers risiko er begrenset til innskutt aksjekapital.

Revisor B trekker i tillegg frem de ulike trygderettighetene som en aksjonær vil ha fordel av, fordi eier som er ansatt i eget selskap, ansees som en lønnstaker. Som eier i ENK vil en ikke være medlem av folketrygden, og har dermed ikke rettigheter innenfor dette. Med rettigheter mener han retten til sykepenger, pensjonsordninger og dagpenger.

Hva mener våre informanter kan være avgjørende faktorer ved valg av selskapsform

Den økonomiske risikoen innenfor typen næringsvirksomhet har betydning, mener begge revisorene. Revisor B tilføyer at i næringsvirksomheten med små investeringer og lav risiko, kan ENK være aktuelt. Dette fordi eier har færre forpliktelser. Han legger til at straks investeringer og risikoforhold øker, vil AS være det beste alternativet.

Vi ønsker å vite hvor mye revisorene vektlegger dagpenger og sykepenger i en rådgivningssituasjon

Revisor A henviser til første spørsmål, har ikke slik rådgivning. Informanten mener likevel at den sosiale sikkerheten har betydning, og mener dagpenger og sykepenger er risikofaktorer som bør tas opp i en rådgivningssamtale. Han erfarer at deltakerne på sin side, ikke alltid kjenner til de ulike reglene for AS og ENK.

Revisor B har tilnærmet like synspunkt om dette temaet, han har også samme oppfatning av deltakernes uvitenhet omkring de sosiale rettighetene.

Enkeltpersonforetak = økonomisk frihet og økonomisk ansvar

Den økonomiske friheten for deltakere som operer innenfor ENK, medfører også at deltakerne står økonomisk personlig ansvarlig for hele selskapets forpliktelser. Vi ønsker å vite, i hvor stor grad revisorene vektlegger dette.

Revisor A har ikke ENK.

Revisor B mener dette har en betydning. Han mener de som skal i gang med etablering av sin næringsvirksomhet innenfor ENK, må være klar over at denne friheten har sine ulemper. Han forteller om konsekvensene og utfallet omkring en konkurs, og at eieren står personlig økonomisk ansvarlig for hele selskapets forpliktelser.

Hovedinntektskilde

Vi spør våre informanter om de har oversikt over sine enkeltpersonforetak, om dette er deltakernes eneste inntektskilde.

Revisor A har ingen ENK, og revisor B har ingen oversikt på dette.

Sosiale rettigheter

ENK

Eiere av enkeltpersonforetak faller utenfor en del sosiale rettigheter (sykepenger og dagpenger mm). Vi ønsket å finne ut i hvor stor grad informantene vektlegger dette i forbindelse med kunderådgeving når selskap skal stiftes.

Revisor A er ikke med i prosessen ved valg av selskapsform.

Revisor B mener dette er viktige moment som må belyses i en rådgivningssamtale. Han mener de som stifter selskap, må få informasjon og veiledning hva den ene formen innebærer foran den andre. Slik at de kan foreta en gjennomtenkt beslutning på grunnlag av dette.

AS

Aksjonærer som er ansatt i eget AS, vil ha rett på sosiale rettigheter som sykepengeordning og dagpenger m.m. Har dette betydning for valg av selskapsformen AS? og hva er revisorenes erfaring i denne sammenheng?

Revisor A oppfatter ikke at det har betydning. Han legger til at AS ikke er så veldig komplisert. De kan stille som rådgivere og hjelpe stifterne med utarbeiding av dokumentene. Han mener i tillegg at AS er en ryddig selskapsform der du har full kontroll på selskapet. Sett fra deltakernes side, mener han som tidligere nevnt at de ikke alltid kjenner til alle lovreguleringene som følger med AS.

Revisor B opplever i varierende grad hva som veier tyngst for deltakere i slike situasjoner. Det er ikke alltid trygghet og sikkerhet kommer i første rekke. En del nyetablerte selskap ønsker gjerne mest mulig økonomisk gevinst i en startfase, og de velger gjerne den enkle selskapsformen ENK fremfor AS.

Redusert aksjekapital fra 100.000 til 30.000 kr.

Vi ønsker å få informasjon om lovendringen i 2012 har påvirket valg av selskapsform. Begge informantene mener at terskelen for å etablere AS er lavere, og de opplever at flere AS stiftes. Likevel kan de ikke fastslå med sikkerhet at lovendringen er årsaken.

Skatt i ENK vs. AS

Revisor A trekker frem at en deltaker i AS har mer fleksibilitet innenfor AS, da det kan opprettes morselskap med flere datterselskap. På den måten kan aksjonæren selge aksjer, og unngå skatt. Dette er fullt lovlig. I tillegg skatter ikke aksjonæren av annet enn det som tas ut som lønn i selskapet. I et ENK må en skatte av hele overskuddet, dette gjelder også en eventuell gevinst ved salg av driftsmiddel.

Revisor B trekker frem samme punkter som revisor A over. I tillegg nevner han at ENK har høyere trygdeavgift, tilsvarende betaler AS arbeidsgiveravgift. Summen av skattene i begge selskapene blir tilnærmet like, gitt at alt lønn forbrukes. Ved sparing er AS det beste alternativet, ettersom de slipper å skatte for det som ikke er tatt ut av selskapet.

Avslutningsvis ønsker vi å få andre kommentarer ut fra informantenes erfaring og kompetanse om vårt tema. Eventuelt andre tema i denne forbindelse de ønsker å belyse

Totalt sett vil begge informantene anbefale selskapsformen AS.

Sett i sammenheng med ENK, så er AS definitivt førstevalget! mener revisor A. ENK vurderes ikke.

Revisor B presiserer klart, har du 30.000 kroner er definitivt et AS å foretrekke! Forutsatt at det ikke er et veldig lite selskap, da må en tenke kost – nytte.

4.2.4 Delkonklusjon regnskapsførere

Ut fra besvarelsene vi fikk gjennom intervju av regnskapsførerne, oppleves det at stiftere av nye selskap først kontakter revisor/regnskapsførere for å få bistand i forbindelse med sine regnskapsplikter, og ikke i forbindelse med selve valget av selskapsformen. De har derfor ikke så stor påvirkningskraft i forbindelse med selve valget av selskapsformen.

Informantenes syn på risiko innenfor et selskap, er i hovedsak den økonomiske risikoen. De informerer sine kunder om de ulike sosiale rettigheter innenfor i AS og ENK. Samtidig som det anbefales å opprette egen sykepengeforsikring, for deltakere som ønsker å etablere ENK. Dagpenger er ikke særlig vektlagt.

Informantene anbefaler i hovedsak ikke ENK, med mindre det er et lite selskap med svært små investeringer, som er lite kapitalkrevende og som har lav risiko. Aller helst mener de at AS er det tryggeste alternativet, fordi deltaker kun risikerer å tape sin innskutte andel i selskapet. I tillegg har man bedre dekning innenfor sosiale rettigheter som eier i AS.

Deres erfaring er at de som likevel velger ENK gjør dette fordi de ønsker en enkel selskapsform, hvor de har nærhet til pengestrømmen. Slike selskaper er ofte små, gjerne uten ansatte og ofte i en startfase hvor deltaker er usikre på den økonomiske fremtiden i selskapet. Begge informantene har merket, at det er flere som velger AS etter kapitalnedsettelsen i 2012. I tillegg er det færre NUF, disse er bortimot blitt ”ikke-eksisterende”.

Skatt er et sentralt tema i forbindelse med valg av selskapsform, og er et tema som drøftes mye. Sentrale spørsmål i denne sammenheng vil være om pengene tas ut i form av lønn, eller om det er såpass stort overskudd at de ønsker å spare/investere i selskapet.

4.2.5 Delkonklusjon revisorer

Revisorene hadde svært lite erfaring med enkeltpersonforetak som kunder. Deres kunder har allerede tatt valg om AS som selskapsform. De oppsøkes derfor av kunder, som i hovedsak ønsker bistand til sine regnskapsplikter og rådgivning.

AS vil være det beste valget på alle måter, hevder revisorene. Som aksjonær vil de motta lønn og være medlem av trygdeordningen. I tillegg minimerer de sin personlige risiko til innskutt aksjekapital. Sett i sammenheng med skatt, vil dette være mer fleksibelt innen AS. Det gis eksempler på salg av aksjer innen mor og datterselskap, som kan gjøres skattefritt. I tillegg beskattes det kun av det som tas som lønn av selskapet. Innen ENK må det skattes av hele overskuddet, også ved salg av driftsmidler.

De mener at forenkling av lovgivning og redusert aksjekapital innen AS, har ført til at terskelen for å etablere AS er lavere. Noe de også har merket på NUF, som så og si er blitt borte.

4.3 Kvantitativ metode

4.3.1 Metode for datainnsamling - kvantitativ

Kvantitativ datainnsamling ble foretatt ved bruk av spørreskjema. Grønmo (2004, s. 166) nevner at utforming av spørreskjema er en prosess som består av:

- definisjon av spørsmålene som skal anvendes i spørreskjema
- utforming av svaralternativer for hvert spørsmål
- gruppering og rekkefølge av spørsmålene
- design av spørreskjema
- pretesting av spørreskjema

Spørsmålene har vi dannet ut fra vår problemstilling og fremlagt teori. Her ville vi vite noe om en foretatt handling, selve valget av selskapsform, og hvordan den handlingen sammenhenger med elementene som varierer i verdi.

På spørreskjemaet har vi laget relativt korte, enkle og lett forståelige spørsmål. Her har vi tatt hensyn til at våre respondenter har det hektisk i hverdagen, og at spørsmålene på spørreskjemaet blir overkommelige og lett å svare på.

Grønmo (2004, s. 167) skriver om spørsmålsformen, hvor det skilles mellom åpne og lukkede spørsmål. I et åpent spørsmål har respondenter mulighet til å komme med egne svaralternativer, mens lukkede spørsmål har prevalgte svaralternativer.

I vårt spørreskjema har vi kombinert lukket og åpen utforming av spørsmålene. Noen av svaralternativer har både avkrysningsmulighet og plass til egen kommentar. Med denne kombinasjonen av lukkede/åpne svaralternativer ønsket vi å få mer konkret forklaring på prevalgte svar. Noen av spørsmålene er utformet med kun prevalgte svaralternativer og noen spørsmål har kun egenkommentar som svaralternativ.

For at et element kan oppfattes som variabel må den ha minst to svaralternativer, som dikotome variabler har. Disse variablene kan ikke rangeres og er gjensidig utelukkende (Johannessen et al., 2011).

Vi har benyttet svaralternativer på forskjellige målenivåer. Dette betyr at variablene kan klassifiseres etter verdiene, som kan/ikke kan rangeres, eller at de kan klassifiseres etter intervall mellom verdiene. Målenivå på variablene bestemmer hvilken analyse av samlet data vi kan foreta (Johannessen et al., 2011).

I vårt spørreskjema har vi stilt spørsmålene med dikotome verdier. Her har vi også gitt mulighet til respondenter å oppgi egen fordypende kommentar. Vi har stilt spørsmålene som er på nominal, ordinal og forholdstalls målenivå. Forholdstallsnivå har vi i besvarelser som oppgis i prosent eller i penger. Disse besvarelsene har naturlig nullpunkt og lik avstand mellom verdiene.

Svaralternativene er presentert som valg mellom verdiene som ikke er overlappende og som gir et svaralternativ til alle respondenter. Vi har også tatt hensyn til svaralternativ «vet ikke», «uaktuelt» og «ingen av dem». Respondentene svarer på overnevnte svaralternativer der andre svaralternativer ikke passer, eller er ikke aktuelle å svare på. Med dette blir alle spørsmålene besvarte, og besvarelsene blir mer troverdige. (Johannessen et al., 2011, s. 289) Spørsmålene har vi gruppert tematisk, med kort beskrivelse for hvert tema. Vi har startet med et introduksjonsspørsmål som ble etterfulgt av et utelukkende spørsmål. Ved å stille utelukkende spørsmål har vi skilt ut de respondentene som ikke hører til våre interesseområder. Videre grupperte vi spørsmålene på et generelt nivå, med hensyn til de aktuelle variablene: etableringskapital, risiko, skatt, sosiale rettigheter. Deretter følger sammensatte spørsmål på et mer spesifikt nivå. Avsluttende spørsmål handler om egenvurdering av respondentenes tidligere foretatte handling.

Spørreskjema (vedlegg 17) med spørsmålene ble utformet i Google, og sendt til respondentene. Sammen med spørreskjemaet ble det lagt ved et presentasjonsbrev som forklarte vår hensikt med spørreundersøkelsen.

Vi har valgt å lage skjema i Google fordi utseende var tilfredsstillende og estetisk. For representantene var det lett å krysse av ønsket svaralternativ, og lett å sende ferdig utfylt spørreskjema i retur. Hver besvarelse ble registrert anonymt, og vi kunne se resultatrapportene umiddelbart.

Vi har diskutert begrep som ble brukt i spørsmålene, samt vurdert nøye formulering av spørsmålene. Deretter har vi pretestet ferdige spørreskjema ved å sende dem til vår testgruppe. Respondentene i testgruppen kommer fra vår omgivelse. Dette ga oss mulighet til å høre om deres erfaring og mening angående spørreskjemaet. Vi har foretatt nødvendige justeringer baserte på resultatene av pretestingen. Det ble også målt tid som ble brukt til å svare på alle spørsmålene i spørreskjemaet.

4.3.2 Utvalg av representanter

Sannsynlighetsutvelgelse av representantene har vi foretatt som proporsjonal stratifisert utvelgelse. Johannessen et al. (2011) skriver at stratifisert utvelgelse benyttes når vi ønsker å trekke ut utvalget med spesielle kjennetegn. Her ønsket vi å trekke ut selskap som er registrert i Rogaland fylke, i perioden fra og med 2012 og til og med 2015, og som har valgt selskapsform AS og ENK. Begrensning i tid og begrensning i ressurser førte til at vi måtte forutsette at de etablerte selskapene har registrert e-postadresse.

I Rogaland er det blitt registrert totalt antall etablert nye selskap:

- i år 2012 totalt 4369. Som aksjeselskap ble det registrert 2061, som enkeltpersonforetak 2153 og som andre selskapsform ble det registrert 155 selskap
- i år 2013 totalt registrerte selskap hadde følgende antallsfordeling: 1856 aksjeselskap, 2246 enkeltpersonforetak og 119 som andre selskapsform
- i år 2014 ble det totalt registrert 4681 selskap med følgende fordeling: aksjeselskap 2030, enkeltpersonforetak 2530 og andre 121 selskap
- år 2015 viser følgende: 1842 aksjeselskap, 2721 enkeltpersonforetak og andre selskap 115.

Tabell 08076 (Statistisk Sentralbyrå, 2017 b)

Etter at vi har foretatt stratifisert proporsjonel utvelgelse, fikk vi et miniatyrbilde av vår populasjon, som vist i tabell 4.3.2.1.

Beregning av andel, Rogaland, 2012-2015, AS og ENK								
	2012		2013		2014		2015	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
AS	2061	49	1856	45	1977	44	1842	40
ENK	2153	51	2246	55	2530	56	2721	60
Totalt	4214	100	4102	100	4507	100	4563	100

Tabell 4.3.2.1, Beregning av andel, Rogaland, 2012-2015, AS og ENK. (Statistisk Sentralbyrå, 2017 b. Tabell: 08076)

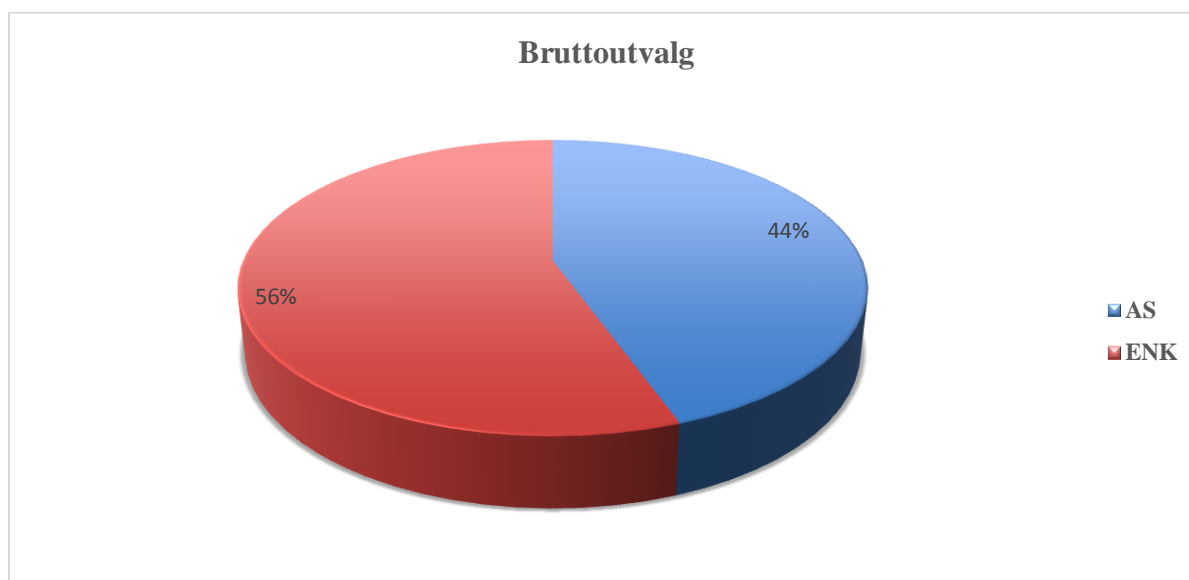

Diagram 4.3.2.1, Bruttoutvalg. (Statistisk Sentralbyrå, 2017 b. Tabell: 08076)

Vårt utvalg inneholder 100 representanter per år, totalt 400 representanter i utvalget. I trekning av representanter har vi foretatt stratifisert utvalg, som er en type sannsynlighetsutvalg. For å tilfredsstille krav om proporsjonal stratifisering har vi foretatt lik fordeling av andel i utvalget som i populasjonen. Dette vil si at vi har trukket ut like mange AS og ENK i utvalget, som det finnes i populasjonen. Deretter har vi benyttet oss av tilfeldig utvelgelse av representanter. De utvalgte selskapene har vi trukket ut fra listene fra Bisnode (Bisnode 2017). Alle svarene fra de ulike bedriftene er lagret i en database. Informasjonen fra databasen legges ikke inn i oppgaven på grunn av anonymitet, men kan fremlegges om ønskelig.

Blant de utvalgte er det ulike næringer, som kan finnes i populasjonen. Med dette blir sannsynlighet for et representativt utvalg oppfylt, og vi kan trekke generalisering av resultatene mellom utvalget og populasjonen. Dette viser til at egenskapene som finnes i utvalget kan generaliseres til populasjon, som viser til at representativt utvalg gir et miniatyrbilde av populasjonen (Johannessen et al., 2011, s 259).

Vårt spørreskjema ble sendt på e-post med introduksjonsbrev (vedlegg 15). Etter dette har vi sendt påminnelse og purring (vedlegg 16), med rimelig tidsmellomrom. Vårt bruttoutvalg utgjør 400 representanter. Etter at purringene ble sendt fikk vi svar av 84 respondenter totalt. Av dette utvalget kunne vi benytte 40 besvarelser i vår analyse, som ble vårt nettoutvalg.

4.3.3 Presentasjon av undersøkelse

Analyse av variablene har vi utført ved anvendelse av både deskriptiv og slutningsstatistikk. ”Beskrivende statistikk begrenser seg til å analysere hvordan enheter fordeler seg på variablene i et konkret datamateriale”, Johannessen et al., (2011, s 467).

Her har vi foretatt univariat og bivariat analyseteknikk. Univariat analyseteknikk viser hvordan en egenskap påvirkes av fordelinger i gruppe. Bivariat analyse undersøker dermed fordeling av gruppene på to variabler samtidig. (Johannessen et al, 2011)

Univariat og bivariat dataanalyse av svaralternativer har vi beregnet som frekvensfordeling vist i prosent / antall, og presentert i diagram og krystabeller.

Slutningsstatistikk har samme utgangspunkt som deskriptiv statistikk og utføres som estimering og hypotesetesting. Den har som mål å beregne hvor sikre vi er i at egenskapene fra et utvalg kan tilordnes til en populasjon. (Johannessen et al. 2011)

Hypotese «viser til noe som er antatt og foreløpig, og som etter alt å dømme ikke er en urimelig forklaring på et fenomen» Johannessen et al., (2011, s. 452)

Vi har anvendt hypotesetesting hvor vi benyttet oss av Kjikvadrattest.

4.3.4 Resultat av spørreundersøkelsen

Registret selskapsform

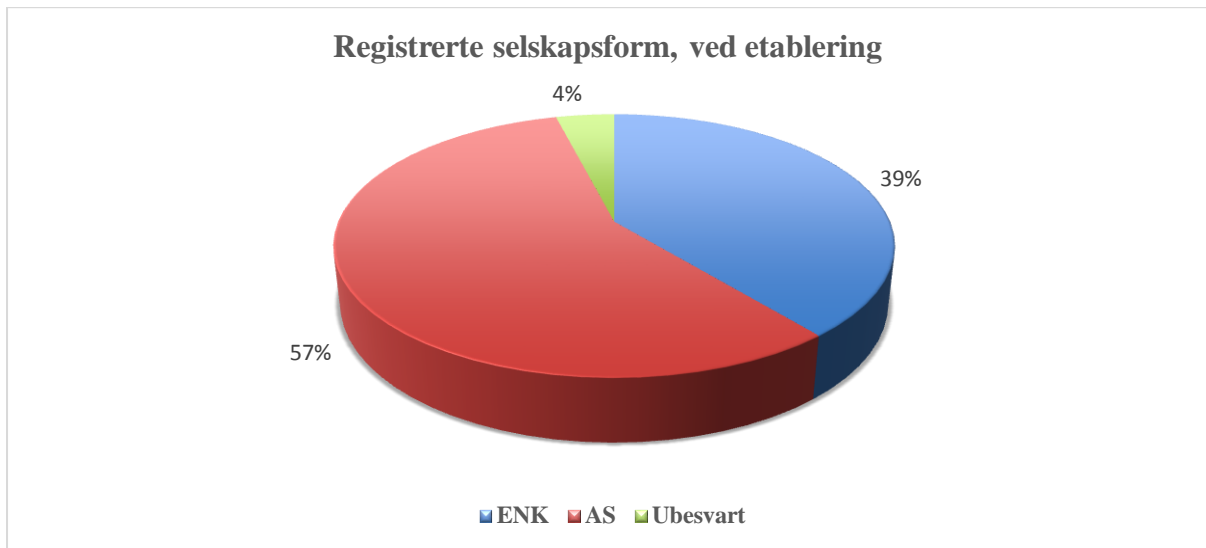

Diagram 4.3.4.1: Registrert selskap, ved etablering

Ut i fra diagram 4.3.4.1 kan vi se at det er aksjeselskap, med 57 %, som dominerer ved antall registrert selskapsform, blant våre respondenter. Enkeltpersonforetak er representert med 39 % og ubesvarte med 4 %, blant våre respondenter.

Selskapsverdier

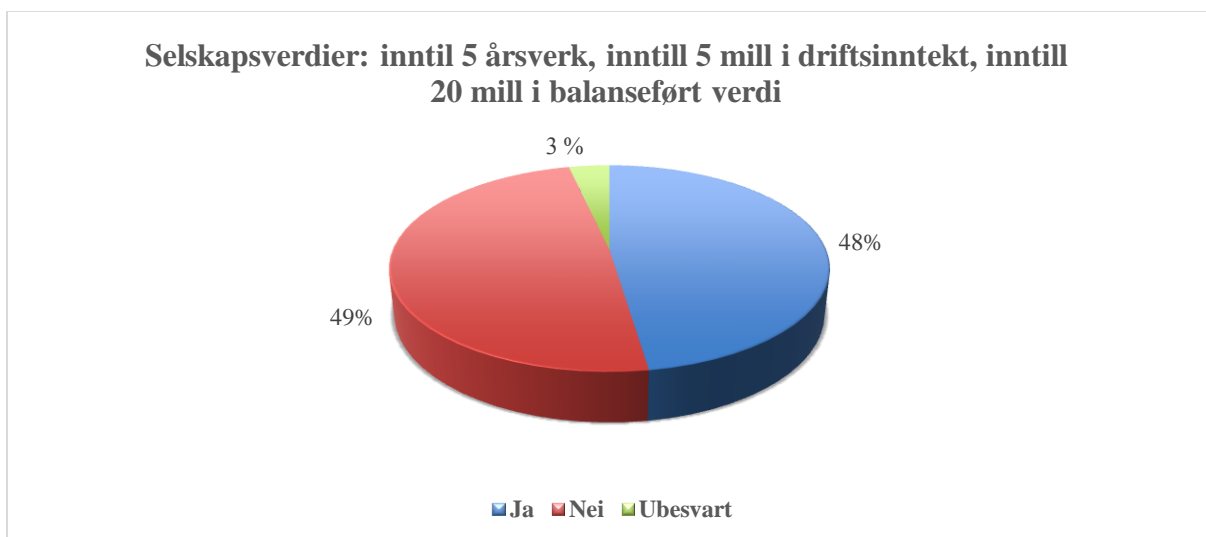

Diagram 4.3.4.2: Selskapsverdier: inntil 5 årsverk, inntill 5 millioner i driftsinntekt, inntill 20 millioner i balanseført verdi

Som vist i diagrammet 4.3.4.2, er det 49 % av respondenter som har selskap med høyere verdier enn det som er oppgavens terskelverdier. Disse besvarelsene kunne vi ikke tatt med videre i vår analyse.

48 % av respondenter var innenfor oppgitte terskelverdier. Det er disse respondenter som er vår endelig nettoutvalg.

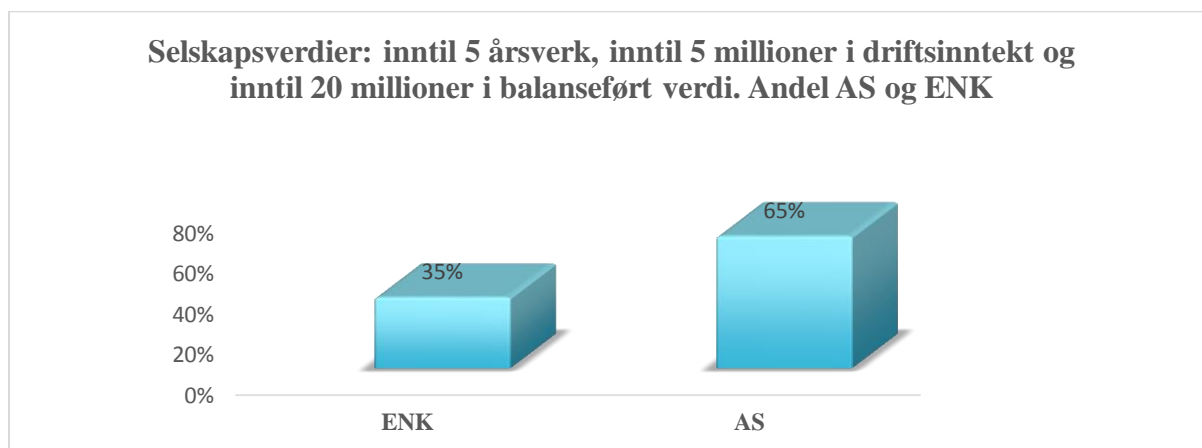

Diagram 4.3.4.3: Selskapsverdier: inntil 5 årsverk, inntil 5 millioner i driftsinntekt og inntil 20 millioner i balanseført verdi. Andel AS og ENK

Diagram 4.3.4.3. viser at blant våre respondenter er det 35 % av ENK som har verdier innenfor terskelverdiene, og 65 % av respondentene som har AS som selskapsform.

Næring

På spørsmål om hvilken næring selskapet ditt driver innenfor, har vi fått følgende besvarelser:

Enkeltpersonforetak:

Tjeneste:

Formidling ride ferie

Frisør

Musikk

Service næring

Undervisning / Opplæring

Renhold

Taxi

Matbutikken

Produksjon:

Oppdrett

Produksjon av spesialtilpasset komponenter til industri.

Matlaging

Bakeri

Mat Express
Handel, butikkeier

Aksjeselskap:

Tjeneste:

Investering
Konsulent
Transport
Telekommunikasjon
Marine konsulent
Renhold og svømmeopplæring
Konsulentvirksomhet
Byggeteknisk rådgiving
Matkurs og kostholdsveiledning
Konsulent, investering i aksjer og eiendom
Helse
Telecom
Konsulent tjenester innen olje og gass
Maler gulvlegger
Svømmeopplæring
Spesialiserte konsulent tjenester,
rekruttering og bemanning
Shipping og consulting
Underholdning
Reisebyrå
Helse og velvære
Treningscenter
Bilforhandler
Diverse utleie til B2B
Restaurant

Produksjon:

Olje og gass
Produksjon av presenning og tekniske
tekstiler unntatt klær
Produksjon av andre tekstiler unntatt klær
Blomster

Forhold til etableringskapital

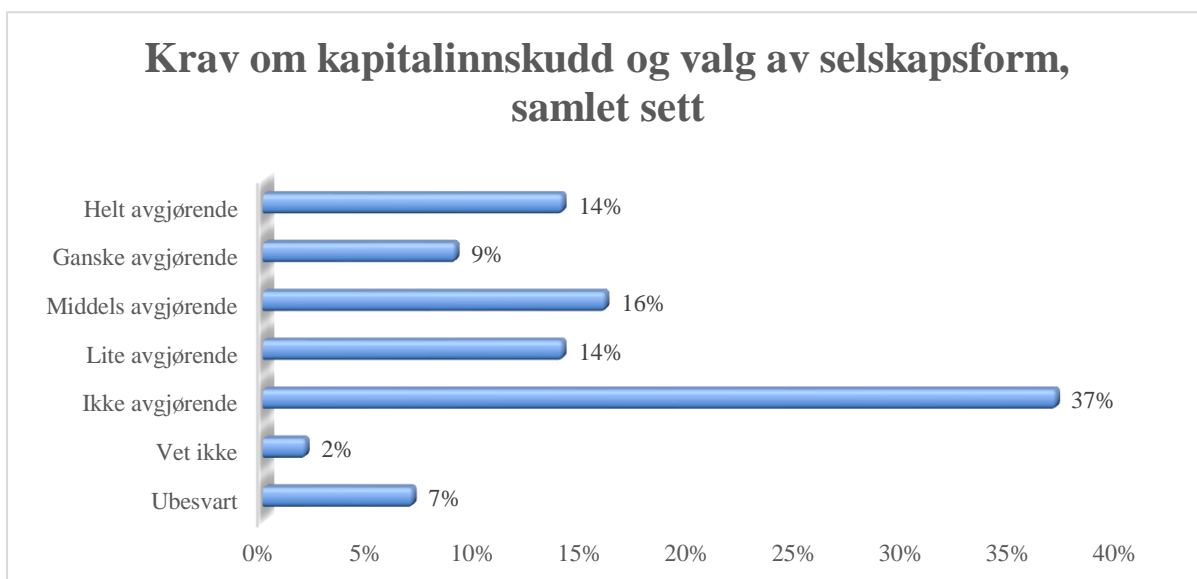

Diagram 4.3.4.4: Krav om etableringskapital og valg av selskapsform, samlet sett

Flertall av våre respondenter, samlet sett for AS og ENK, viser at kravet om etableringskapital ikke var betydelig for valg av selskapsform. Her har valgalternativ «ikke avgjørende» høyest svarprosent, på 37 %.

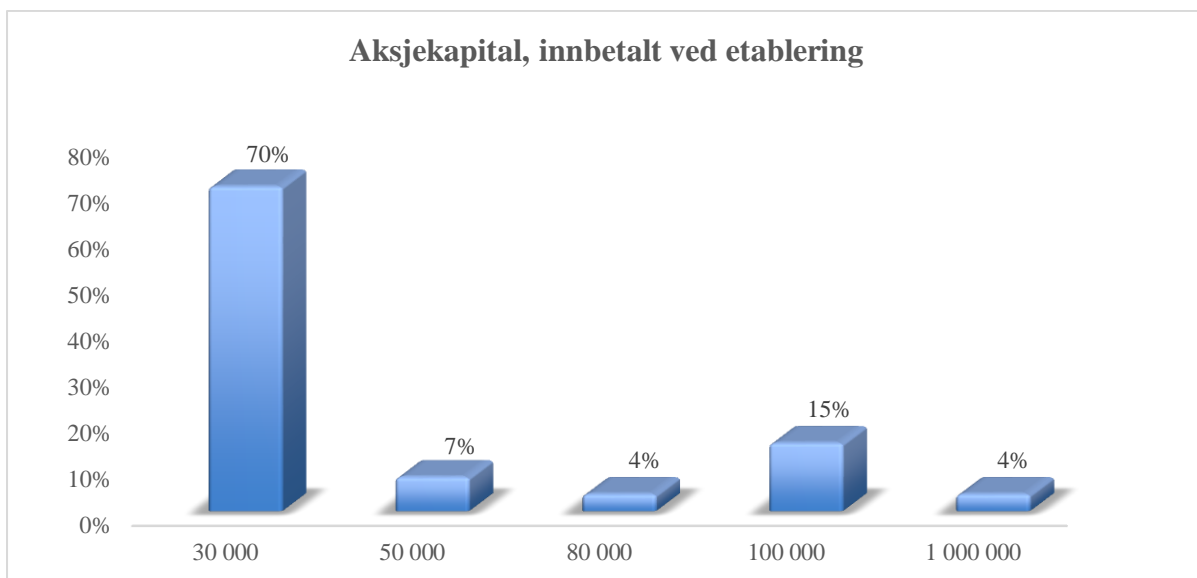

Diagram 4.3.4.5: Aksjekapital, innbetalt ved etablering

Diagram 4.3.4.5. viser at det er klart flertall av respondenter, 70 %, som har innbetalt kapital på kr 30 000. Respondentene våre har etablert selskap i tidsperiode fra og med 2012 til og med 2015.

Forpliktelser og risiko

Besvarelsene som følger viser forhold til forpliktelser og risiko med tanke på ansvar for gjeld og eventuelt underskudd.

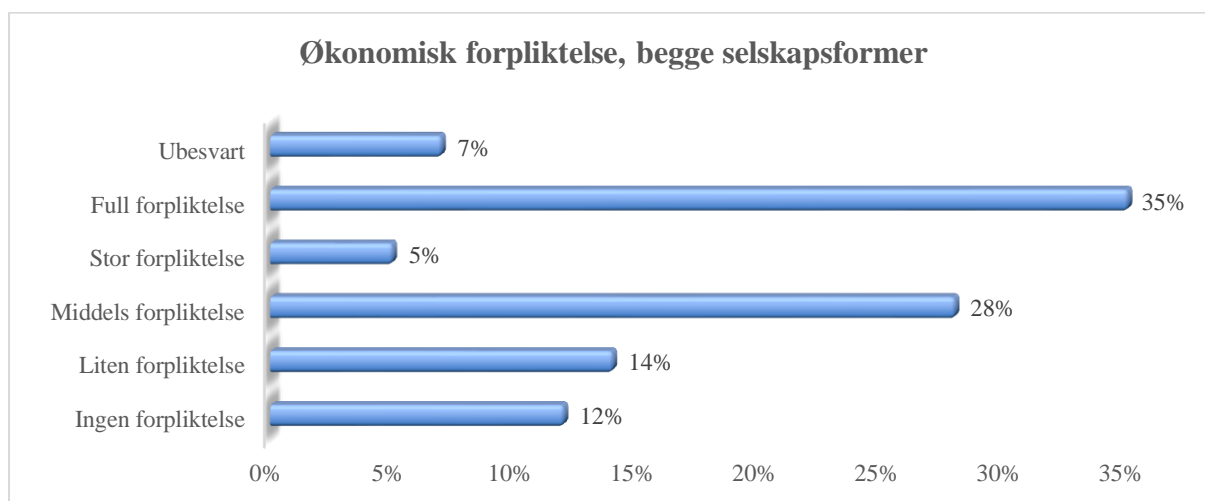

Diagram 4.3.4.6: Økonomisk forpliktelse, begge selskapsformer

Det er 35 % av respondentene, samlet sett, som har full forpliktelse i selskapet sitt. Diagram 4.3.4.7. viser at de som har registrert selskapsformen ENK, har høyest prosent på «full forpliktelse» med 79 %. Sammenlignet svarer de som har registrert selskapsform AS med 15 % på «full forpliktelse». Vi ser også klart skille mellom selskapsform når det gjelder rangering av «middels forpliktelse», hvor AS viser 42 % og ENK 7 %.

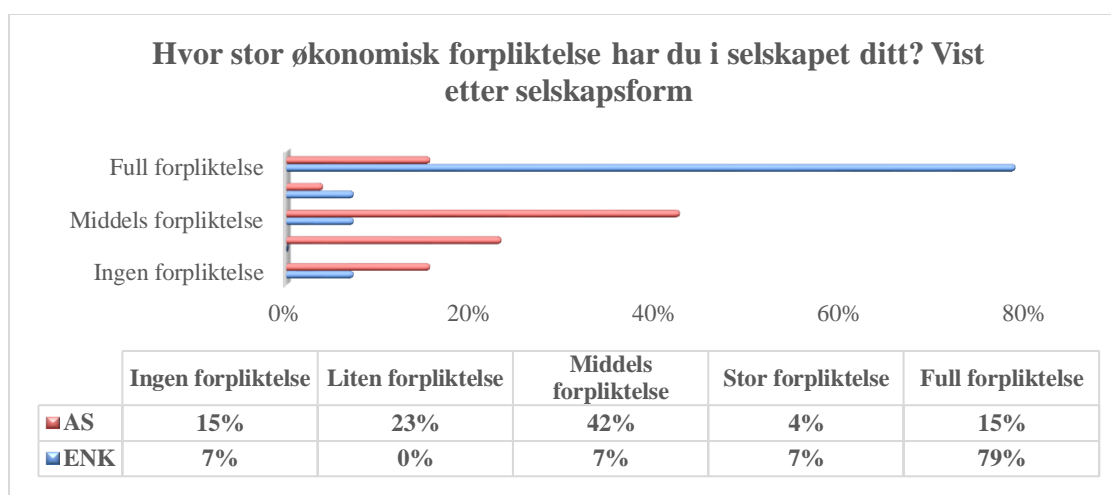

Diagram 4.3.4.7: Hvor stor økonomisk forpliktelse har du i selskapet ditt?

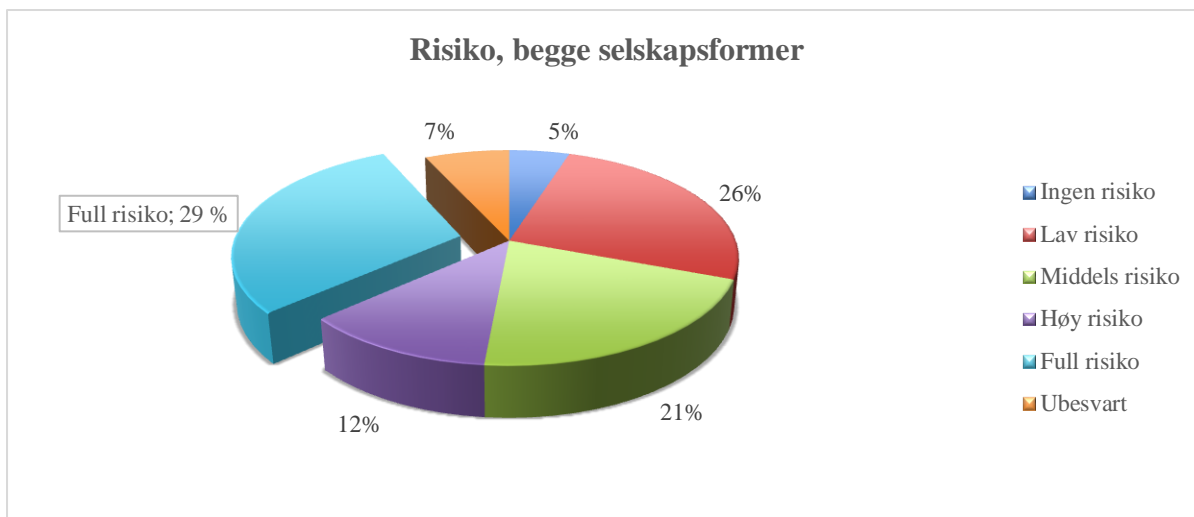

Diagram 4.3.4.8: Risiko, begge selskapsformer

Det er 29 % av begge selskapsformene som utalte at de har full risiko over gjeldsforpliktelse og underskudd. Hvis vi summerer risiko, med verdier «full risiko» og «høy risiko» får vi en andel på 41 %. Hvis vi sammenligner dette med prosentandel for forpliktelse i diagram 4.3.4.6, med summen av «full forpliktelse» og «stor forpliktelse» som er på 40 %, ser vi en sterk sammenheng mellom de to faktorene.

Balanseført verdi

Diagram 4.3.4.9 og 4.3.4.10 viser størrelsen på selskapet, etter balanseført verdi. Vi ser at det er 60 % av selskapene samlet sett, som har en balanseført verdi på inntil 5 millioner.

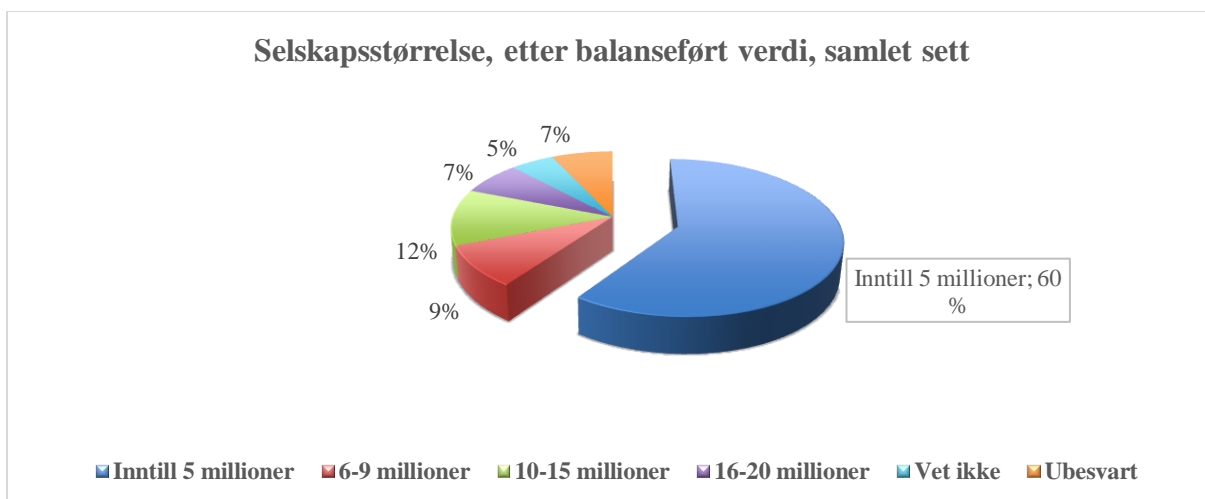

Diagram 4.3.4.9: Selskapsstørrelse etter balanseført verdi, samlet sett

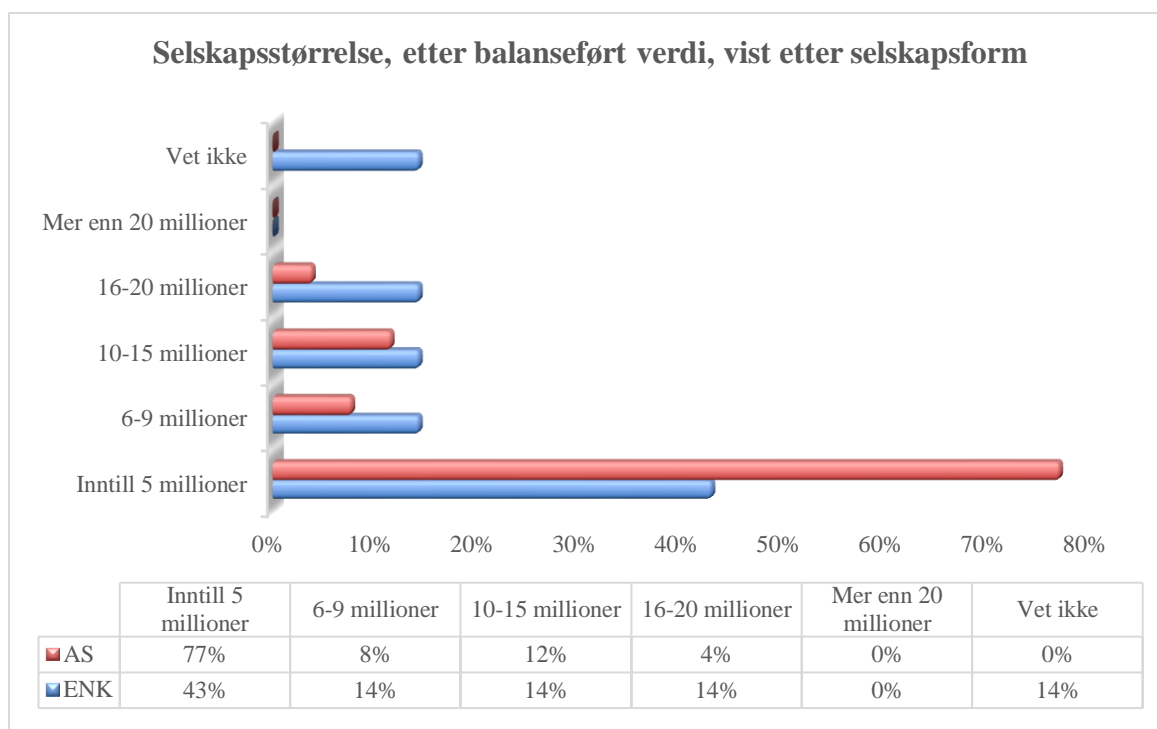

Diagram 4.3.4.10: Selskapsstørrelse, etter balanseført verdi, vist etter selskapsform

Diagram 4.3.4.10 viser en fordeling av selskapsstørrelse etter balanseført verdi mellom ENK og AS, vist etter selskapsform. Aksjeselskapet har vist høyest svarprosent 77 %, balanseført verdi inntil 5 millioner mens på enkeltpersonforetak er høyest svarprosent 43 %, balanseført verdi inntil 5 millioner.

Skatt

På spørsmål om betydning av skatt for valgt selskapsform har vi registrert følgende besvarelse, vist i diagram 4.3.4.11.

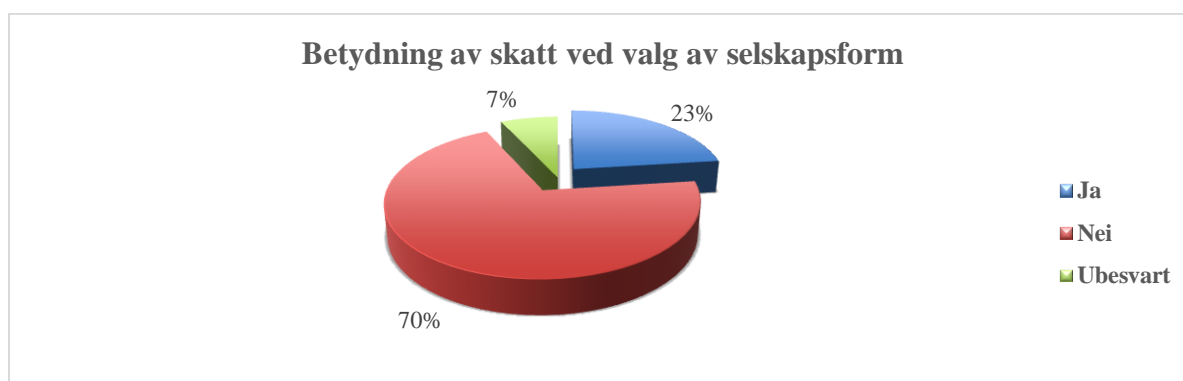

Diagram 4.3.4.11: Betydning av skatt ved valg av selskapsform

Vi ser i diagram 4.3.4.11 at det er et stort flertall på 70 % av respondenter som utalte at skatt ikke hadde betydning da de skulle velge selskapsform.

Sosiale rettigheter

Sykepengeordning

Diagram 4.3.4.12 viser at 44 % av respondenter mottar utbetaling av sykepenger fra første sykedag. Det er også en betydelig andel, på hele 33 %, som valgte å svare «vet ikke» på dette spørsmålet.

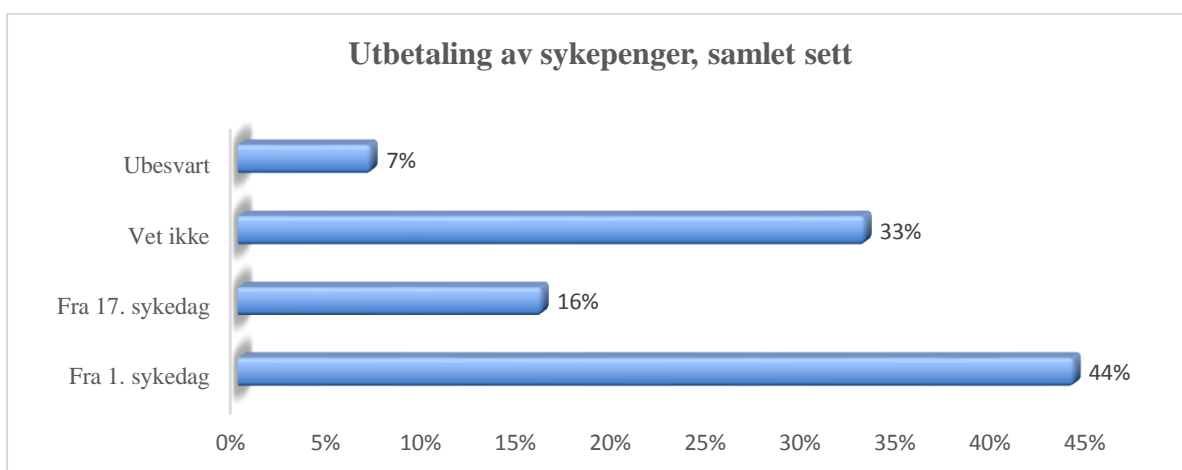

Diagram 4.3.4.12: Utbetaling av sykepenger, samlet sett

Ut fra diagram 4.3.4.13 ser vi at 52 % av dem som har valgt AS som selskapsform, mottar sykepenger fra første dag. Det er 33 % av dem som har valgt AS som selskapsform som svarte «vet ikke» på spørsmålet om utbetaling av sykepenger. De som har valgt ENK som selskapsform viser at 38 % av dem mottar sykepenger fra første sykedag.

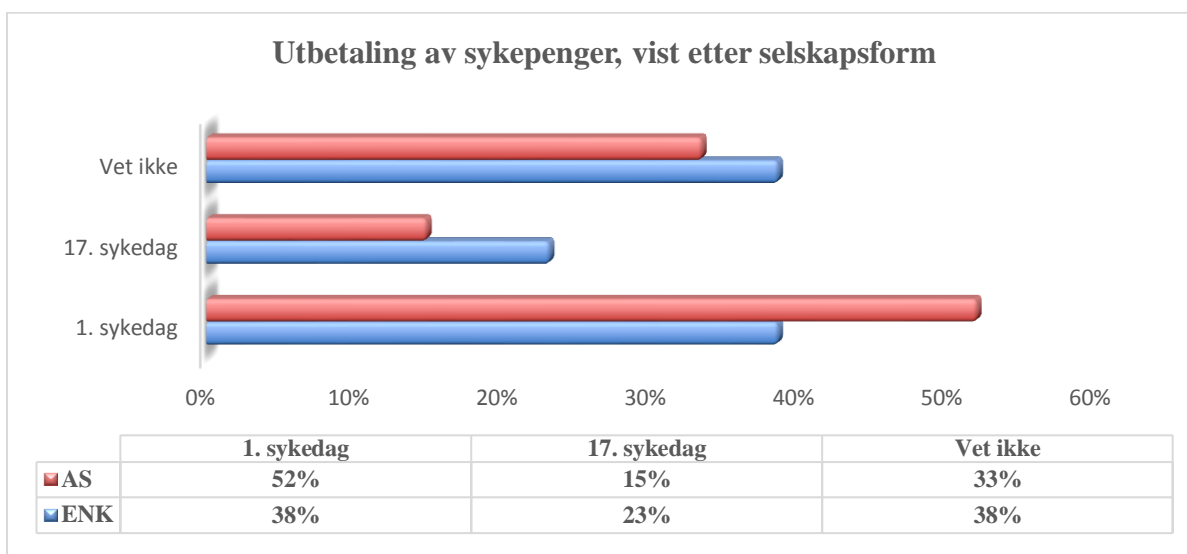

Diagram 4.3.4.13: Utbetaling av sykepenger, vist etter selskapsform

Diagram 4.3.4.14 viser at 30 % av respondenter har utbetaling av sykepenger på grunnlag av innbetalt egen forsikring. Vi ser i diagram 4.3.4.15 at de 92 %, som innbetaler egen forsikring, hører til ENK. Diagram 4.3.4.16 viser at det er 86 % av respondentene, med valgt ENK som selskapsform, som har oppgitt at de mottar inntekt kun fra dette selskapet. Respondentene, som har valgt AS som selskapsform, har oppgitt i diagram 4.3.4.15 at det er 96 % som har utbetalt sykepenger på grunn av ansettelse i selskapet. Diagram 4.3.4.16 viser en andel på 65 % av dem som har inntektskilde fra etablert selskapet og som har valgt AS som selskapsform.

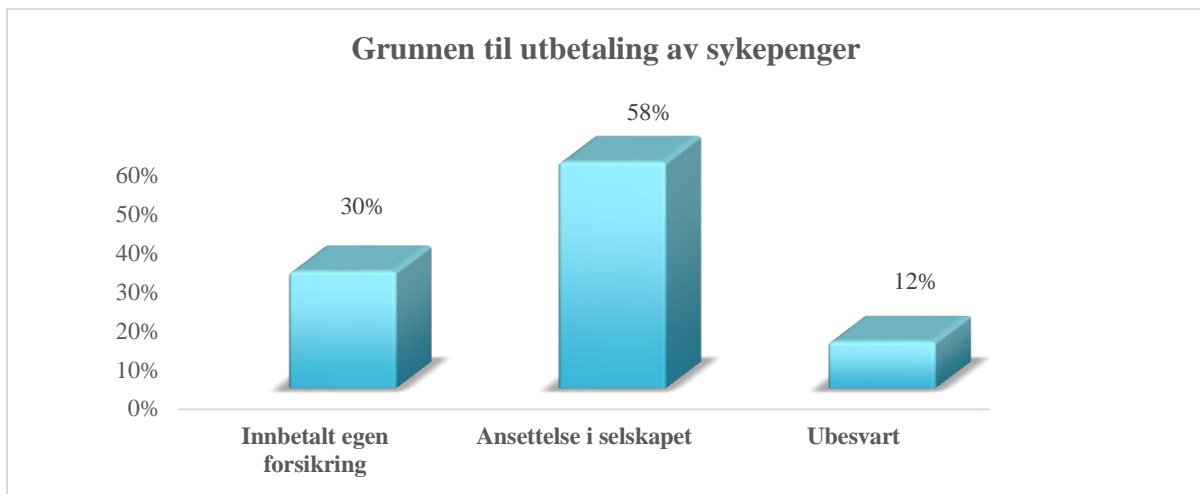

Diagram 4.3.4.14: Grunnlag til sykepengeordning

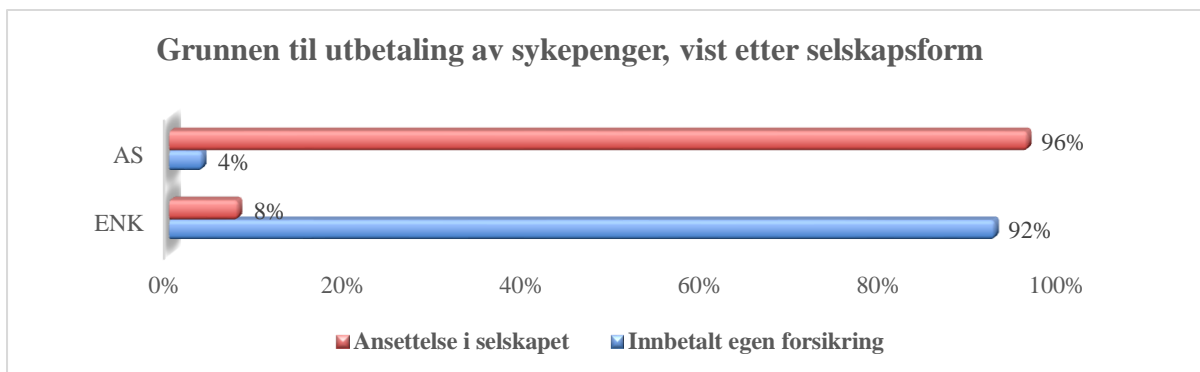

Diagram 4.3.4.15: Grunnen til utbetaling av sykepenger, vist etter selskapsform

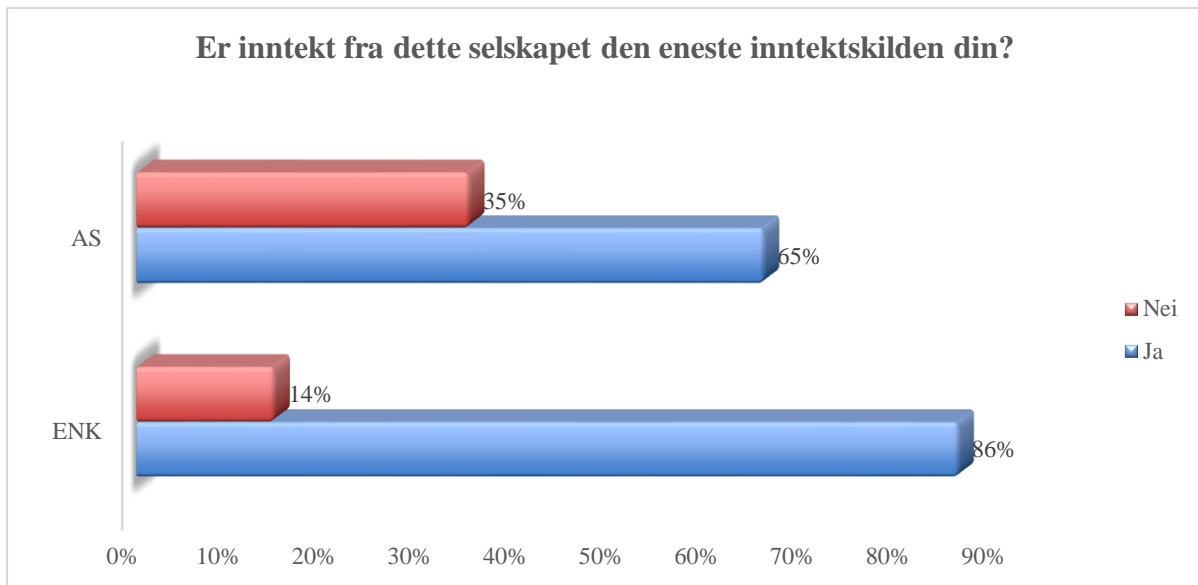

Diagram 4.3.4.16: Er inntekt fra dette selskapet den eneste inntektskilden din?

Diagram 4.3.4.16 viser at det er 65 % av dem med valgt AS som selskapsform, som har inntekt fra dette selskapet som sin eneste inntektskilde. På samme spørsmålet viser ENK en svarprosent på 86 %. Det vi kan se her er at de som har valgt AS opptjener sykepengerrettigheter på grunn av ansettelse i selskapet, mens de som har valgt ENK som selskapsform har rett til sykepengeutbetaling på grunnlag av innbetalt egenforsikring.

Dagpengeordning og pensjonsordning

Videre har vi sett på vurdering av dagpengeordning og pensjonsordning ved valg av selskapsform, samlet sett. Diagram 4.3.4.17 viser at det er 51 % som ikke har vurdert dagpengeordning da de skulle velge selskapsform.

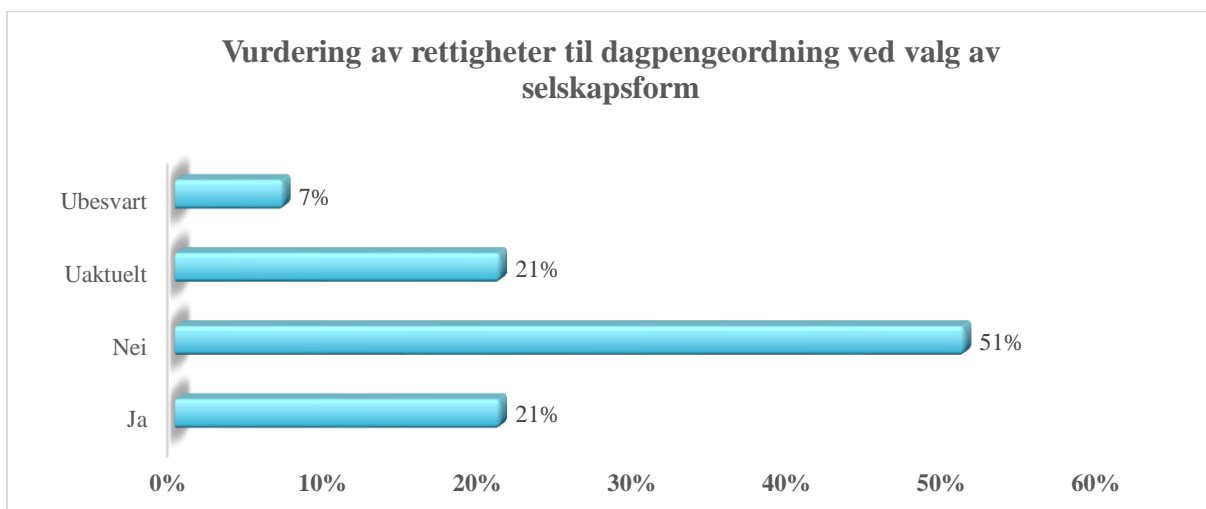

Diagram 4.3.4.17: Vurdering av rettigheter til dagpengeordning ved valg av selskapsform

Diagram 4.3.4.18 viser en andel på 58 % som ikke har vurdert pensjonsordning ved valg av selskapsform.

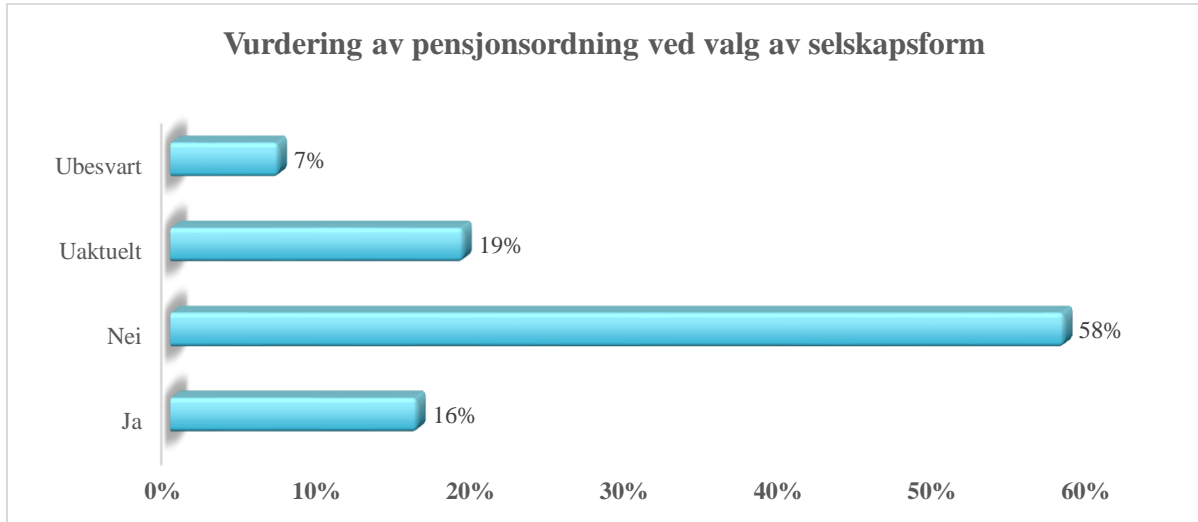

Diagram 4.3.4.18: Vurdering av pensjonsordning ved valg av selskapsform

Rådgivning

Vi har stilt spørsmål til våre respondenter om hvor de har søkt rådgivning da de skulle etablere selskap med valgt selskapsform. Diagram 4.3.4.19 viser, samlet sett, at de fleste har foretatt egen utforskning før de valgte selskapsform. Videre ser vi at 62 % av de som har valgt AS som selskapsform, benytter seg i dag av regnskapsfører tjeneste, mens det er 50 % av dem som har valgt ENK som selskapsform og benytter seg i dag av revisortjeneste (Diagram 4.3.4.21).

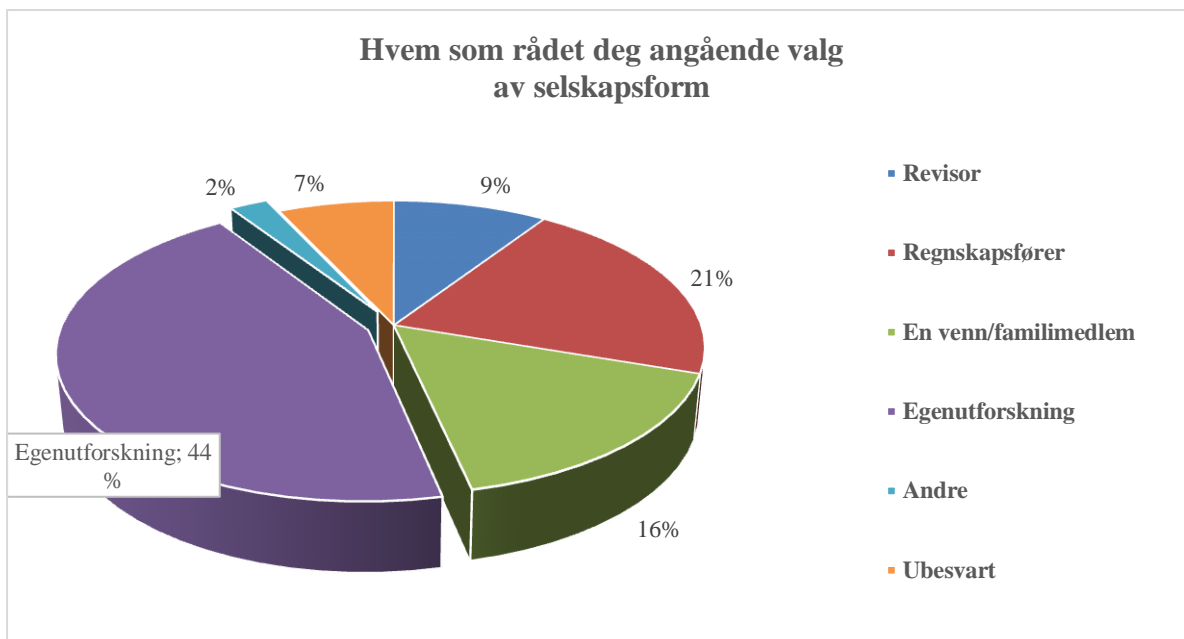

Diagram 4.3.4.19: Rådgivning ved valg av selskapsform, samlet sett

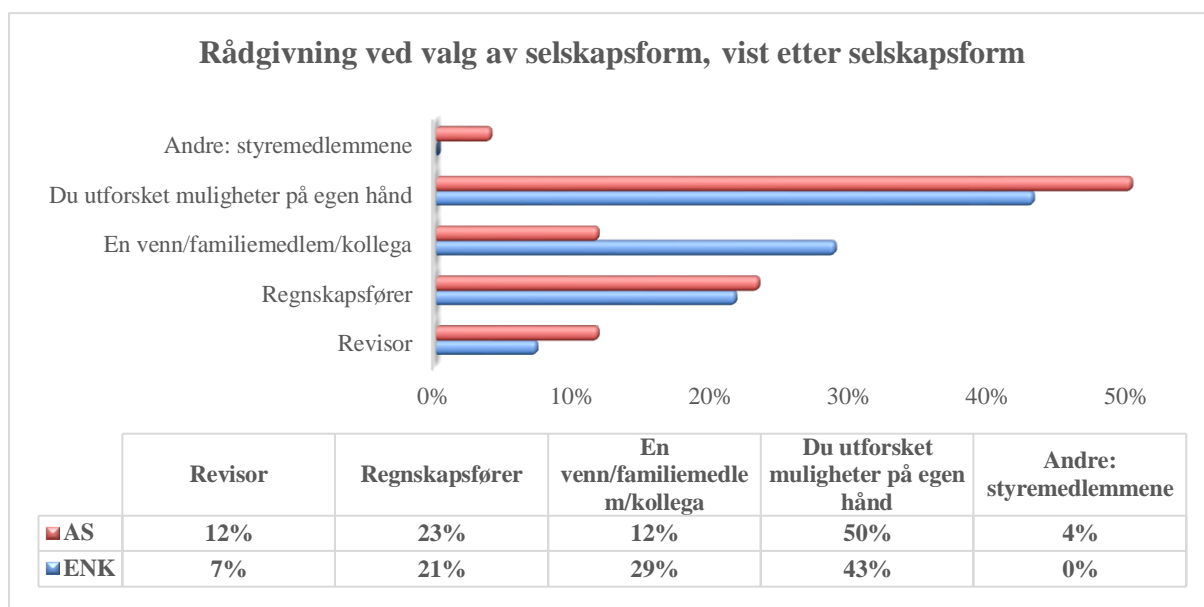

Diagram 4.3.4.20: Rådgivning ved valg av selskapsform, vist etter selskapsform

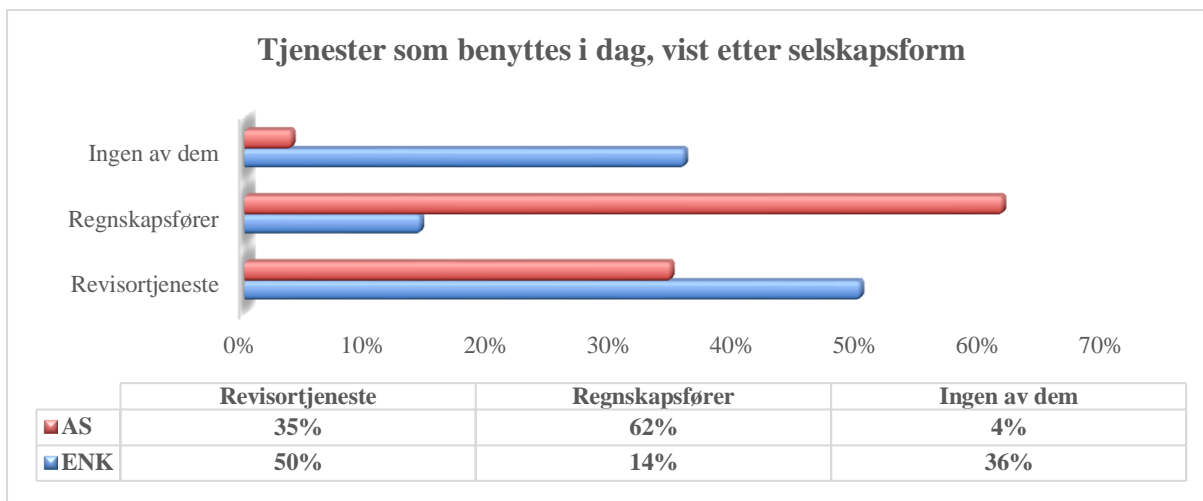

Diagram 4.3.4.21: Tjenester som benyttes i dag

Samlet informasjon viser til at de fleste som velger en selskapsform, utforsker dette på egen hånd, og at de oppsøker profesjonell hjelp etter at de har etablert selskapet.

Fornøydhet med valgt selskapsform

For å se hvor fornøyde respondentene er med valgt selskapsform, stilte vi spørsmål om de ville de tatt det samme valget av selskapsform igjen. Alle som har valgt AS som selskapsform ville gjort det samme valget igjen. Det er delt mening blant de som har ENK som selskapsform. 43 % av dem ville foretatt et annet valg, mens 57 % av dem er fornøyd med valget sitt (Diagram 4.3.4.22).

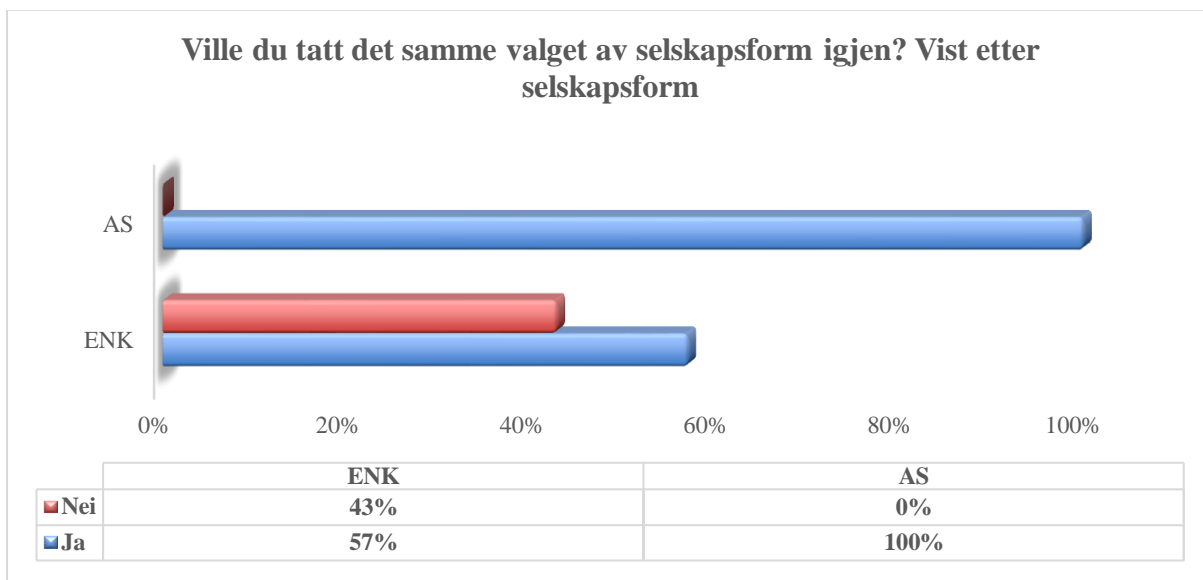

Diagram 4.3.4.22: Ville du tatt det samme valget av selskapsform igjen?

Respondentene har oppgitt følgende kommentarer på spørsmål om hvorfor ville de valgt samme selskapsform igjen:

Enkeltpersonforetak:

Da dette er enkelt for selvangivelsen og oppnår ikke noen fordel med AS da jeg har annen jobb som er hovedinntektskilden min.

Fornøyd med alle sosiale ordninger og lite risiko

Som musiker, det var det mest logiske alternativet

Bra kontroll over verdier

Lite formaliteter

Risiko, andre sosiale goder

God kontroll over selskapet

Ønsker omdanning til AS grunnen bedre sosiale ordning

Aksjeselskap:

Mer seriøst med AS

Tryggere og gir lavere skatt

Enkelt

Tryggest med tanke på personlig risiko

Ryddig-tryggere

Varemerke og seriøsitet styrkes. Økt fleksibilitet med tanke på eierstruktur. Begrenset risiko når risiko aktivitet kjøres i eget selskap som del av konsernstruktur

Jeg er fornøyd med sykepengeordning og dagpengeordning

Lav aksjekapitalinnskudd

4.3.5 Avgjørende faktorer ved valg av selskapsform

I denne delen av analyse har vi stilt spørsmål til våre respondenter om hvilken faktor som var mest avgjørende, etter deres mening, da de skulle velge selskapsform. Oversikt over bivariat analyse viser meningsmåling av våre respondenter.

Hvilken faktor mener du var mest tungtveiende ved valg av selskapsform?

Etableringskapital har vist høyest svarprosent med 57 %, på «middels avgjørende» for enkeltpersonforetak når det gjelder valg av selskapsform, mens på aksjeselskapet er den høyeste svarprosent, 35 %, på «lite avgjørende».

Etableringskapital						
	Ikke avgjørende	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Ganske avgjørende	Helt avgjørende	Vet ikke
ENK	0 %	14 %	57 %	7 %	21 %	0 %
AS	31 %	35 %	12 %	4 %	15 %	4 %
Sum	20 %	28 %	28 %	5 %	18 %	3 %

Tabell 4.3.5.1: Etableringskapital

Risiko har vist høyest svarprosent, 36%, på både «ganske og helt avgjørende» for enkeltpersonforetak ved valg av selskapsform og aksjeselskapet viser den høyeste svarprosenten, 31%, på «ganske avgjørende».

Risiko						
	Ikke avgjørende	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Ganske avgjørende	Helt avgjørende	Vet ikke
ENK	7 %	0 %	21 %	36 %	36 %	0 %
AS	19 %	4 %	23 %	31 %	23 %	0 %
Sum	15 %	3 %	23 %	33 %	28 %	0 %

Tabell 4.3.5.2: Risiko

Skatt har vist høyest svarprosent, 43%, på «middels avgjørende» for enkeltpersonforetak når det gjelder valg av selskapsform, mens for aksjeselskapet er den høyeste svarprosent, 42%, på «ikke avgjørende».

Skatt						
	Ikke avgjørende	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Ganske avgjørende	Helt avgjørende	Vet ikke
ENK	14 %	14 %	43 %	14 %	14 %	0 %
AS	42 %	15 %	19 %	12 %	12 %	0 %
Sum	33 %	15 %	28 %	13 %	13 %	0 %

Tabell 4.3.5.3: Skatt

Sosiale rettigheter:

Sykepengeordning har vist høyest svarprosent, 43%, på «lite avgjørende» for enkeltpersonforetak ved valg av selskapsform mens for aksjeselskapet viser den høyeste svarprosent, 35%, på «ikke avgjørende».

Sykepengeordning						
	Ikke avgjørende	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Ganske avgjørende	Helt avgjørende	Vet ikke
ENK	36 %	43 %	7 %	7 %	0 %	7 %
AS	35 %	8 %	23 %	15 %	12 %	8 %
Sum	35 %	20 %	18 %	13 %	8 %	8 %

Tabell 4.3.5.4: Sykepengeordning

Dagpengeordning er ikke avgjørende for verken enkeltpersonforetak med høyest svarprosent på 50% eller aksjeselskap med høyest svarprosent på 38%.

Dagpengeordning						
	Ikke avgjørende	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Ganske avgjørende	Helt avgjørende	Vet ikke
ENK	50 %	43 %	7 %	0 %	0 %	0 %
AS	38 %	12 %	27 %	8 %	8 %	8 %
Sum	43 %	23 %	20 %	5 %	5 %	5 %

Tabell 4.3.5.5: Dagpengeordning

Pensjonsordning har vist høyest svarprosent med 50%, på «ikke avgjørende» for enkeltpersonforetak når det gjelder valg av selskapsform, og for aksjeselskapet er den høyeste svarprosent, 42%, på «ikke avgjørende».

Pensjonsordning						
	Ikke avgjørende	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Ganske avgjørende	Helt avgjørende	Vet ikke
ENK	50 %	43 %	7 %	0 %	0 %	0 %
AS	42 %	15 %	27 %	8 %	0 %	8 %
Sum	45 %	25 %	20 %	5 %	0 %	5 %

Tabell 4.3.5.6: Pensjonsordning

Analysen av krysstabeller og andel viser at risiko er den mest avgjørende faktor for både enkeltpersonforetak og aksjeselskap ved valg av selskapsform. Kapitalinnskudd og skatt har middels effekt for enkeltpersonforetak, mens for aksjeselskap er kapitalinnskudd lite avgjørende, og skatt er ikke avgjørende. Sykepengeordning, dagpengeordning og pensjonsordning har ikke betydning for enkeltpersonforetak og aksjeselskap ved valg av selskapsform.

4.3.6 Hypotesetest

Kjikkvadrattest benyttes der hvor verdiene er på nominalnivå og ordinalnivå med få verdier, og hvor vi vil teste ulikheter baserte på krystabeller som inneholder observerte verdier.

Kjikkvadrattest beregner forskjellen mellom det som er observert verdi og det som er forventet verdi (Johannessen et. al., 2011).

Det vi vil teste her er om faktorer som: etableringskapital, risiko, sosiale rettigheter og skatt har betydning ved valg av selskapsform.

Vi setter opp hypoteser som viser at det er ingen betydning mellom valg av selskapsform og nevnte faktorer, H_0 . Som alternativ setter vi opp hypotese H_a , faktorene har betydning for valg av selskapsform. Analyse ble foretatt for hver av faktorene, individuelt.

Grupperinger: grunnen lave verdier i observasjoner har vi foretatt gruppering av dem:

Lite avgjørende

Middels avgjørende

Helt avgjørende

Vi har stilt følgende hypotese:

H_0 : Faktor er ikke avgjørende for valg av selskapsform

H_a : Faktor er avgjørende for valg av selskapsform

Forkastningsområde: Valgt signifikantnivå α : 5%

Testobservatoren χ^2 (kjikkvadrat):

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^I \sum_{j=1}^J \frac{(X_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

Hvor X_{ij} = faktisk verdi og E_{ij} = forventet verdi (Ubøe, 2011, s. 235).

Vi finner kritiskverdi K (forkastningsgrense), som skal avgjøre om skal vi beholde eller forkaste en hypotese:

Vi beregner frihetsgrader $v = (I-1) * (J-1)$. I vårt tilfelle blir det 2 frihetsgrader.

Kombinasjonen av frihetsgrader v og valgt signifikantnivå α gir oss K – verdi. Vi har brukt tabell 7, kjikkvadratkurver, fraktiltabell. (Ubøe, 2011, s. 440).

Hvis $\chi^2 > K$ eller $= K \Rightarrow H_0$ forkastes; hvis $\chi^2 < K \Rightarrow H_0$ beholdes

(Ubøe, 2011, s. 235)

P-verdi eller sannsynlighet for å forkaste H_0 selv om den er korrekt (Johannessen et. al., 2011), har vi beregnet ved hjelp av <http://www.quantpsy.org/chisq/chisq.htm>. Vi har benyttet nevnte nettside da vi beregnet verdien for χ^2 .

Hvis $p < \alpha \Rightarrow H_0$ forkastes; hvis $p > \alpha \Rightarrow H_0$ beholdes

Forelesningsnotater; Svein Abrahamsen¹

Etableringskapital

H_0 : Etableringskapital er ikke avgjørende for valg av selskapsform

H_a : Etableringskapital er avgjørende for valg av selskapsform

Faktisk	Etableringskapital			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	2	8	4	14
AS	18	3	5	26
Sum	20	11	9	40

Tabell 4.3.6.1a-: Etableringskapital. Faktisk

Forventet	Etableringskapital			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	7	3,85	3,15	14
AS	13	7,15	5,85	26
Sum	20	11	9	40

Tabell 4.3.6.1b: Etableringskapital. Forventet

Kjikkvadrat: $\chi^2 = 12,73$. Forkastningsgrense: $K = 5,99$. H_0 forkastes.

Etableringskapital er avgjørende for valg av selskapsform.

P-verdi av kjikkvadrat = 0,0017. Signifikant nivå $\alpha = 0,05$. H_0 forkastes.

Det er 0,17 % sannsynlighet at vi tar feil og forkaster H_0 når den er riktig.

¹ Svein Abrahamsen: Bivariat analyse. Forelesning (Power Point) ved HVL (HSH), Avd. Haugesund, 20. januar 2016.

Risiko

Ho: Risiko er ikke avgjørende for valg av selskapsform

Ha: Risiko er avgjørende for valg av selskapsform

Faktisk	Risiko			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	1	3	10	14
AS	6	6	14	26
Sum	7	9	24	40

Tabell 4.3.6.2a: Risiko. Faktisk

Forventet	Risiko			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	2,45	3,15	8,4	14
AS	4,55	5,85	15,6	26
Sum	7	9	24	40

Tabell 4.3.6.2b: Risiko. Forventet

Kjikkvadrat: $\chi^2 = 1,8$ Forkastningsgrense: $K = 5,99$ Ho beholdes.

Risiko er ikke avgjørende for valg av selskapsform.

P-verdi av kjikkvadrat = 0,41. Signifikant nivå $\alpha = 0,05$. Ho beholdes.

Det er 41 % sannsynlighet at vi forkaster Ho når den er korrekt.

Skatt

Ho: Skatt er ikke avgjørende for valg av selskapsform

Ha: Skatt er avgjørende for valg av selskapsform

Faktisk	Skatt			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	4	6	4	14
AS	15	5	6	26
Sum	19	11	10	40

Tabell 4.3.6.3a: Skatt. Faktisk

Forventet	Skatt			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	6,65	3,85	3,5	14
AS	12,35	7,15	6,5	26
Sum	19	11	10	40

Tabell 4.3.6.3b: Skatt. Forventet

Kjikkvadrat: $\chi^2 = 3,58$. Forkastningsgrense: $K = 5,99$ H_0 beholdes.

Skatt er ikke avgjørende for valg av selskapsform.

P-verdi av khi kvadrat = 0,17. Signifikant nivå $\alpha = 0,05$. H_0 beholdes.

Sannsynlighet for å forkaste H_0 som feil, selv om den er korrekt, er på 17 %.

Sosiale rettigheter:

Sykepengeordning

H_0 : Sykepengeordning er ikke avgjørende for valg av selskapsform

H_a : Sykepengeordning er avgjørende for valg av selskapsform

Faktisk	Sykepengeordning			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	12	1	1	14
AS	13	6	7	26
Sum	25	7	8	40

Tabell 4.3.6.4a: Sykepengeordning. Faktisk

Forventet	Sykepengeordning			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	8,75	2,45	2,8	14
AS	16,25	4,55	5,2	26
Sum	25	7	8	40

Tabell 4.3.6.4b: Sykepengeordning. Forventet

Kjikkvadrat: $\chi^2 = 5,00$. Forkastningsgrense: $K = 5,99$ H_0 beholdes.

Valg av selskapsform avgjøres ikke av sykepengeordning.

P-verdi av kjikkvadrat = 0,084. Signifikant nivå $\alpha = 0,05$. H_0 beholdes.

Det er 8,4 % sannsynlighet for at vi forkaster H_0 når den er korrekt.

Dagpengeordning

Ho: Dagpengeordning er ikke avgjørende for valg av selskapsform

Ha: Dagpengeordning er avgjørende for valg av selskapsform

Faktisk	Dagpengeordning			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	13	1	0	14
AS	15	7	4	26
Sum	28	8	4	40

Tabell 4.3.6.5a: Dagpengeordning. Faktisk

Forventet	Dagpengeordning			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	9,8	2,8	1,4	14
AS	18,2	5,2	2,6	26
Sum	28	8	4	40

Tabell 4.3.6.5b: Dagpengeordning. Forventet

Kjikkvadrat: $\chi^2 = 5,54$. Forkastningsgrense: $K = 5,99$ Ho beholdes.

Dagpengeordning er ikke avgjørende for valg av selskapsform.

P-verdi av kjikkvadrat = 0,063. Signifikant nivå $\alpha = 0,05$. Ho beholdes.

Det er 6,3 % sannsynlighet at vi forkaster Ho selv om den er korrekt.

Pensjonsordning

Ho: Pensjonsordningen er ikke avgjørende for valg av selskapsform

Ha: Pensjonsordningen er avgjørende for valg av selskapsform

Faktisk	Pensjonsordning			
Antall	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	Sum
ENK	13	1	0	14
AS	17	7	2	26
Sum	30	8	2	40

Tabell 4.3.6.6a: Pensjonsordning. Faktisk

Forventet	Pensjonsordning			Sum
	Lite avgjørende	Middels avgjørende	Helt avgjørende	
ENK	10,5	2,8	0,7	14
AS	19,5	5,2	1,3	26
Sum	30	8	2	40

Tabell 4.3.6.6b: Pensjonsordning. Forventet

Kjikkvadrat: $\chi^2 = 3,77$. Forkastningsgrense: $K = 5,99$ H_0 beholdes.

Pensjonsordning er ikke avgjørende ved valg av selskapsform.

P-verdi av kjikkvadrat = 0,15. Signifikant nivå $\alpha = 0,05$. H_0 beholdes.

Sannsynlighet for å forkaste H_0 selv om den er korrekt hypotese er på 15 %.

4.3.7 Analyse av resultater

Etableringskapital var den eneste av faktorene hvor vi har beholdt H_a , at det er statistisk sammenheng mellom betydning av etableringskapitalen og valg av selskapsform. Verdiene på kjikkvadrat χ^2 er 12,729 og på forkastningsgrense, K , er på 5,99. Dette viser til at faktisk verdi og forventet verdi er så forskjellige at det er mindre enn 5% sannsynlig at H_0 er korrekt, dvs. at det ikke er sammenheng mellom betydning av etableringskapitalen og valg av selskapsform.

H_0 ble beholdt i alle andre tilfeller, dvs. at det ikke er noe sammenheng mellom valgte selskapsform og variablene som risiko, skatt og sosiale rettigheter. Sykepenge og dagpengeordning har minst avvik i verdier mellom testobservatør (χ^2) og forkastningsgrense K .

Hypotesetesting viser at det er kun etableringskapitalens betydning som sammenhenger med valg av selskapsform.

4.3.8 Svakhet i hypotesetesting

Det er kritisk verdi som bestemmer om en hypotese skal beholdes eller forkastes. Dermed er det viktig at verdien på kritisk verdi blir mest mulig korrekt.

Verdien på kritisk verdi er avhengig av valgt signifikantnivå og antall frihetsgrader. (Johannessen et. al., 2011, s. 402). Vi har valgt et signifikantnivå på 5 %, som betyr at sannsynlighet for at vi skal gjøre feil og forkaste H_0 , selv om denne er korrekt, er fem prosent. Antall frihetsgrader er 2.

Det som kunne ha gitt bedre resultat av kjiqvadrattest er antall observerte verdier. Verdiene vi har er lave og mange av dem er under 5. Ubøe (2011, s. 235) viser til at vi får en tilnærmet kjiqvadrat fordeling, χ^2 , med frihetsgrader beregnet som resultat av (antall celler i kolonner - 1) multiplisert med (antall celler i rader - 1), når forventningsverdier er minst 5. Alle faktorene har minst to forventningsverdier som er under 5. Dette gir lav styrke til testen.

Det som påvirker resultatet er forhold mellom valgt signifikantnivå og antall observasjoner. Best resultat oppnås med lavt signifikantnivå og stor styrke. (Ubøe, 2011, s. 192)

Vi har sett på verdier med strengere signifikantnivå, 1%. Kombinasjon blir: $v = 2$, $\alpha = 1$ og forkastningsgrense K på 9,21. Testen vil gi likt resultat og viser kun statistisk sammenheng mellom etableringskapital og valgt selskapsform. Avviket mellom dem ble mindre.

Dette viser at endring i signifikantnivå, fra 5% til 1% ikke påvirker resultatet, men at resultatet vil gi bedre utslag med høyere antall observasjoner.

4.3.9 Delkonklusjon

Analysen av kvantitativ metode viser følgende resultater: analyse av prosentandel og frekvenstabeller viser at når det gjelder trygdeytelser og sosiale stønader som dagpenger, sykepenger og pensjonsordning er de ikke avgjørende faktorer ved valg av selskapsform. Det vil si at deltakere ikke var opptatte av disse. Kapitalinnskudd og skatt er middels viktig for enkeltpersonforetak, mens for aksjeselskapet er kapitalinnskuddet og skatt enten lite eller ikke vesentlig. Når det handler om kapitalinnskuddet i selskapet, har de fleste kr. 30 000. Det er et krav at aksjekapital må være minimum kr. 30 000. Ved en eventuell konkurs vil eieren risikere innskutt aksjekapital og dette kan være en grunn for at mange velger minimumskravet.

Den faktoren som er helt avgjørende for valg av selskapsform, vurdert etter krysstabeller og andel, er risiko. Vi kan si at risiko ligger til grunn for den enkelte deltakere ved etablering av selskapsform.

Hypotesetesting viser sammenheng mellom valg av selskapsform og etableringskapital. Alle de andre faktorene har ikke påvist noe sammenheng mellom dem og valg av selskapsform. Vi har fått forskjellige resultater i analyse av kvantitativ undersøkelse, som gir lav styrke til vår forskning. Lav styrke av vår analyse skyldes mest sannsynlig lavt antall respondenter og lav nøyaktighet av oppgitte informasjoner. Vi kan si at innsamlede data ikke dekker de nødvendige kvalitetskravene om pålitelighet og validitet. Dette viser til at vi ikke kan generalisere våre resultater fra utvalget til populasjon.

5. Resultater

5.1 Innledning

Delkonklusjoner er foretatt etter hvert kapittel. I dette kapittelet har vi utarbeidet en overordnet konklusjon for vår problemstilling.

5.2 Endelig konklusjon

Hovedforskjellen mellom ENK og AS er at deltaker i ENK er personlig økonomisk ansvarlig, mens en som driver et AS begrenser den økonomiske risikoen til aksjekapitalen.

Undersøkelsene vi foretok viser at respondentenes besvarelser gjennom spørreskjemaet ikke vektlegger skatt. Dette er noe som avviker sterkt sammenlignet med informantenes besvarelser gjennom intervjuene. Regnskapsrådgiverne mente at skatt er et svært sentralt tema. Gjennom våre simulerte regnskap støtter vi oss til regnskapsførernes uttalelser. Aksjeselskap vil gi næringsdrivende større fleksibilitet, fordi de kan velge å ikke ta ut hele overskuddet. De har mulighet til å bygge opp kapital, og skattetidspunktet vil være når lønn eller utbytte tas ut av selskapet. Innenfor enkeltpersonforetak er ikke dette mulig. Deltaker må da betale skatt av hele overskuddet. Dersom det er snakk om høye inntekter innenfor ENK, vil dette gi et utslag av høye skatter.

Resultatene fra våre undersøkelser viser at uavhengig av type næring, er etableringskapital og risiko de mest avgjørende faktorene i forbindelse med valg av selskapsform. Informantene opplever at det opprettes flere AS etter kapitalnedsettelsen i 2012, i tillegg viser spørreundersøkelsen at hele 70 % av respondentene har 30 000 i aksjekapital. Ifølge egne undersøkelser gjennom SSB, kan vi bekrefte at antall nyopprettede AS har økt. Og på grunnlag av dette kan vi si at forenklinger i AS, har ført til at det er mindre avstand mellom selskapsformene AS og ENK.

Når det gjelder sosiale rettigheter viser undersøkelsene at både informantene og respondentene er mindre opptatt av dette. Gjennom besvarelsene kan det stilles spørsmål om dette er begrunnet i uvitenhet, eller manglende erfaring hos næringsdrivende i etableringsfasen. Regnskapsrådgiverne hevder at næringsdrivende som skal i gang med nyetablering oppsøker dem i mindre grad, og dette bekreftes av de næringsdrivende gjennom spørreundersøkelsen. Vi kan tilføye, ut fra vår erfaring gjennom datainnsamlingen, at det kan være såpass omfattende regelverk knyttet til selskapsformene slik at det er tidkrevende å sette seg inn i fordeler og ulemper. Vi kan derfor ha forståelse for at denne avgjørelsen ikke alltid er like gjennomtenkt, sett fra den næringsdrivende sin side.

Ut ifra spørreundersøkelsen viser det seg at alle foretakene som valgte AS er fornøyde med sitt valg av selskapsform, og ville valgt det samme om igjen. Erfaringer fra enkeltpersonforetak viser at hele 43 % ville ikke tatt det samme valget igjen. I denne sammenheng stiller vi oss igjen spørsmål om dette kan være på grunnlag av uvitenheten, og at de ikke har rådført seg med profesjonelle regnskapsrådgivere ved etableringen av selskapet?

I denne oppgaven har vi sett, gjennom spørreundersøkelsen og intervjuene, at risiko er en av de avgjørende faktorene ved valg av selskapsform. Informantene anbefalte i hovedsak AS for å minimere risikoen til den innskutte aksjekapitalen Dette støtter opp om rådgivningen som ble gitt til gruppens deltaker som argument for å ikke gjennomføre omdannelse fra ENK til AS i 2012. Dette på grunnlag av at det ikke eksisterte risiko innen foretaket. Likevel, er det i hovedsak økonomisk risiko som vektlegges.

Vi har gjennom undersøkelsen sett at regnskapsrådgiverens roller er undervurdert i forbindelse med rådgiving i etableringsfasen.

5.3 Kritikk av undersøkelsen

Etter å ha gjennomført intervjuer med to regnskapsførere og to revisorer innser vi at revisorer har lite kjennskap til de som etablerer enkeltpersonforetak. Dette gir få resultater på flere av spørsmålene. Revisorene hadde imidlertid god erfaring med aksjeselskaper og utviklingen over tid, og dette gav fine vinklinger på oppgaven vi skulle skrive.

Vi ser at det kunne vært en fordel å foreta intervjuer av flere regnskapsførere, dette for å få en bredere synsvinkel innenfor begge selskapsformene.

Spørreskjemaet ble utformet og sendt via Google. Vi har sendt likelydende skjema til AS og ENK.

Hva angår spørsmål om avgjørende faktorer for valg av selskapsform, har vi sett at vi kunne formulert rangeringsverdier annerledes. Vi kunne ha utelukket svaralternativet “vet ikke” og forlangt at respondentene valgte andre svaralternativer. Samtidig ser vi at et mer komplisert spørreskjema, med flere svaralternativer, kunne ha medført at færre av respondentene tok seg tid til å besvare spørreundersøkelsen.

Vi hadde muligheter til å bruke andre web-baserte nettsteder, både til å lage og sende spørreundersøkelsen. Vi valgte imidlertid å bruke Google av rent økonomiske årsaker. Av andre svakheter kan nevnes at vi fikk en lav svarprosent fra respondentene. Vi kunne tenkt oss å få en svarprosent på 30-40 %, men dette lot seg ikke gjøre selv med tre utsendelser til de samme respondentene. Vi ser også at det kan ha vært et ubeleilig tidspunkt å sende ut spørreskjemaet like etter vinterferien. Dersom vi hadde hatt mer tid ville vi ha utvidet utvalget ytterligere, for å oppnå en høyere svarprosent.

Vi har heller ingen garanti for om respondentene har svart ærlig i undersøkelsen, noe som fører til at dataene våre ikke oppfyller de høyeste krav til validitet og reliabilitet.

Litteraturliste

Aksjeloven. (1997). *Lov om aksjeselskaper*. Hentet fra

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-44/*#*

Altinn. a) (2015 , 31. desember). *Hvilken organisasjonsform kan jeg velge?* Hentet 18. februar fra

<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Hvilken-organisasjonsform-kan-jeg-velge/>

Altinn. b) (2014, 25. november) *Enkeltpersonforetak*. Hentet 3. januar 2017 fra

<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Enkeltpersonforetak/>

Altinn. c) (2016, 13. januar) *Aksjeselskap (AS)*. Hentet 10. mars 2017 fra

<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Forberede/Velge-organisasjonsform/Aksjeselskap-AS/>

Altinn. d) (2016, 13. januar) *Om registrering i Enhetsregisteret*. Hentet 9. mars 2017 fra

<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Registrere/Registrere-foretaket/Om-registrering-i-Enhetsregisteret/>

Altinn. e) (2015, 31. desember). *Hvordan registrere enkeltpersonforetak*. Hentet 18. februar 2017 fra

<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Registrere/Registrere-foretaket/Registrering-av-enkeltpersonforetak/>

Altinn. f) (2017, 2. januar). *Hvem er regnskapspliktig?* Hentet 11. februar 2017 fra

<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Drive/Regnskap-og-revisjon/Hvem-er-regnskapspliktig/>

Altinn. g) (2017, 2. januar). *Hva er bokføringsplikt?* Hentet 11. februar 2017 fra

<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Drive/Regnskap-og-revisjon/Hva-er-bokforingsplikt>

- Altinn. h) (u.å.) *En guide fra Altinn - Valg av organisasjonsformer*. Hentet 18. februar 2017 fra
[https://www.altinn.no/Global/Starte%20og%20drive%20bedrift/Guider/Valg av organisasjonsform.pdf](https://www.altinn.no/Global/Starte%20og%20drive%20bedrift/Guider/Valg%20av%20organisasjonsform.pdf)
- Altinn. i) (2017, 5. januar). *Sykepenges for selvstendig næringsdrivende og frilansere*. Hentet 19. februar 2017 fra
<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Drive/Arbeidsforhold/Sykdom-og-skader/Nar-far-selvstendige-og-frilansere-sykepenges/>
- Bisnode (2017). *SmartCheck*. Hentet 28. februar 2017 fra
<https://www.soliditet.no/selektering/searchviews/simple#!/search/current/-1>
- Bokføringsloven. (2004) *Lov om bokføring*. Hentet fra
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2004-11-19-73?q=bokf%C3%B8ringsloven>
- Brønnøysundregistrene. (2017, 27. april). *Gebyr for registrering og tinglysing*. Hentet 30. april 2017 fra
<https://www.brreg.no/bedrift/gebyr-registrering-tinglysing/>
- DNB. (2016, 26. mars). *Bør jeg ta ut lønn eller utbytte?* Hentet 1. april 2017 fra
<https://dnbfeed.no/bedrift/bor-jeg-ta-ut-lonn-eller-utbytte/>
- Enhetsregisterloven. (1994). *Lov om Enhetsregisteret*. Hentet fra
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1994-06-03-15/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1
- Fallan, L. (2015). *Innføring i skatterett 2015/2016*. (33.utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Folketrygdloven. (1997) *Lov om folketrygd*. Hentet 10. mars 2017 fra
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-02-28-19?q=trygdloven>
- Foretaksregisterloven. (1985). *Lov om registrering av foretak*. Hentet fra
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-06-21-78#KAPITTEL_2

Forsidesbilde. Precision balance. Two Pan Beam Balance Measures Weight of Objects. (Foto av Fundamental Photographs, Inc.). Hentet 30. April 2017 fra http://quest.eb.com.ezproxy.hsh.no/search/libra-scale/1/157_1249874/PRECISION-BALANCE.Two-Pan-Beam-Balance-Measures-Weight-of Brukt med tillatelse.

Gjems-Onstad, O. (2013). *Valg av selskapsform*. (2. utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P.A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag*. (3. utg.) Oslo: Abstrakt Forlag.

Langfeldt, S. F., Bråthen, T., Viken, M., & Minde, S.W. (2015). *Lov og rett for næringslivet*. (22. utg.) Oslo: Gyldendal.

Merverdiavgiftsloven. (2009). *Lov om merverdiavgift*. Hentet 22 april 2017 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-58?q=Merverdiavgiftsloven>

NAV. a) (2016, 19. mai). *Grunnbeløpet i folketrygden*. Hentet 3. februar 2017 fra <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Kontakt+NAV/Utbetalinger/Grunnbeløpet+i+folketrygden>

NAV. b) (2017, 20. februar). *Dagpenger når du er arbeidsledig*. Hentet 3. mars 2017 fra <https://www.nav.no/no/Person/Arbeid/Dagpenger+ved+arbeidsloshet+og+permittering/dagpenger-når-du-er-arbeidsledig--893#chapter-1>

NAV. c) (2017, 23. januar). *Sykepenger til arbeidstakere*. Hentet 3. februar 2017 fra <https://www.nav.no/no/Person/Arbeid/Sykmeldt%2C+arbeidsavklaringspenger+og+yrkesskade/Sykepenger/Sykepenger+til+arbeidstakere>

NAV. d) (2017, 19. januar). *Forsikring for selvstendig næringsdrivende*. Hentet 5. mars 2017 fra

<https://www.nav.no/no/Bedrift/Tjenester+og+skjemaer/Foreldre-%2C+svangerskaps-%2C+omsorgs-%2C+pleie-+og+opplaringspenger/Relatert+informasjon/forsikring-for-selvstendig-n%C3%A6ringsdrivende>

Preacher, K. J. (2001, April). Calculation for the chi-square test: An interactive calculation tool for chi-square tests of goodness of fit and independence [Computer software]. Hentet 12.april 2017. Available from <http://quantpsy.org/chisq/chisq.htm>

Regnskapsloven. (1998). *Lov om årsregnskap m.v.* Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56?q=regnskapsloven>

Regnskap Norge. (2011, 19. desember). *Minstekrav til aksjekapital i AS blir kr 30 000.* Hentet 22. april fra <https://www.regnskapnorge.no/artikler/forretningsjus/minstekrav-til-aksjekapital-i-as-blir-kr-30-000/>

Revisorloven. (1999). *Lov om revisjon og revisorer.* Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-01-15-2/KAPITTEL_2#§2-1

Rognsaa, A. (2015). *Bacheloroppgaven.* (2.utg.) Oslo: Universitetsforlaget

Selskapsloven. (1985). *Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper.* Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-06-21-83?q=selskapsloven>

Skatteetaten a) (u.å.). *Aksjonærmodellen.* Hentet 20. mars 2017 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Person/Aksjer-og-verdipapirer/Skatteregler-for-gevinst-tap-ved-realiseringsog-aksjeutbytte/Aksjonærmodellen/>

Skatteetaten. b) (u.å.). *Utgifter til pensjon, sykepenger og forsikring.* Hentet 10. april 2017 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Bedrift-og-organisasjon/skattemelding-selvangivelse-og-skatteoppgjør/skattemelding-selvangivelse-for-næringsdrivende/for-enkeltpersonforetak/Fradragsveiviser/Utgifter-til-pensjon-sykepenger-og-forsikring/>

Skatteloven. (1999). *Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven)*. Hentet fra

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14>

Statistisk Sentralbyrå. a) (2017, 13.februar) *Tabell: 07195: Foretak og ansatte (1.1.), unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene, etter næring (SN2007), organisasjonsform og antall ansatte*. Hentet 24 april 2017 fra

<https://www.ssb.no/statistikkbanken/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=ForeAnsNy&KortNavnWeb=foretak&PLanguage=0&checked=true>

Statistisk Sentralbyrå. b) (2017, 13.februar) *Tabell: 08076: Nye foretak, unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene, etter næring (SN2007) og organisasjonsform (K)*. Hentet 5. mars 2017 fra

<https://www.ssb.no/statistikkbanken/SelectVarVal/define.asp?MainTable=ForetakNyeNye&PLanguage=0&nvl=&Qid=2024785&QT=SD&FQ=1>

Stortinget. (2011). Endringer i revisorloven og enkelte andre lover. Hentet 21. april 2017 fra

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=48811>

Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2016. *Storingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2016*. Hentet fra

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2015-12-14-1564>

Schwencke, H. R., Haugen, D.O., Baksaas, K.M. & Stenheim, T (2016). *Årsregnskapet i teori og praksis 2015*. (17. utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Ubøe, J. (2011). *Statistikk for økonomifag*. (4. utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Vedlegg

Vedlegg 1

Beregning av skatt i ENK etter Foretaksmodellen:

Beregning av alminnelig inntekt

Driftsinntekter	sktl. § 5-1.1 og 5-30.1	1 352 000
+ Renteinntekt	sktl. § 5-20.1.b	7 166
= Bruttoinntekt		1 359 166
- Varekostnad	sktl. § 6-1	608 400
- Avskrivninger	sktl. § 6-1 og 6-10	91 990
- Andre driftskostnader	sktl. § 6-1	90 584
- Rentekostnad	sktl. § 6-40.1	13 114
= Resultat (alminnelig inntekt)		555 077

Beregning av skjermingsgrunnlag sktl. § 12-12.2

Verktøy	58 406	46 725
+ Inventar og maskiner	109 512	87 610
+ Varebil	292 032	233 626
+ Varelager	36 504	14 800
+ Kundefordringer	146 016	69 700
- Leverandørgjeld	270 130	185 631
- Gjeld til finansinstitusjoner	182 520	107 867
= Skjermingsgrunnlag	189 821	158 962

Gjennomsnitt 1/1 og 31/12 $(189821+158962)/2$ 174 391

Skjermingsfradrag sktl. §12-12 $(174391*0,005)$ 872

Beregning av personinntekt

Alminnelig inntekt	sktl. § 12-11.1	555 077
- Renteinntekter	sktl. § 12-11.3.a	7 166
- Skjermingsfradrag	sktl. § 12-11.3.c	872
= Beregnet personinntekt		547 040

I de tilfellene en oppnår positivt skjermingsfradrag, skal ikke rentekostnader legges til.

Beregning av nettoskatt:

Alminnelig inntekt				555 077
	sktl. §15-4 og			
- Personfradrag (klasse 1)	SKV-16 § 6-3			51 750
= Skattbar alminnelig inntekt				503 327
Skattepliktig alminnelig inntekt	SKV-16 § 3-2 og 3-8	25 %	(503327*25%)	125 832
Beregning av bruttoskatt:				
	ftrl. § 23-3.3 og			
Trygdeavgift	SKV-16 § 8	11,40 %	(547040*11,40)	62 363
Trinnskatt	SKV-16 § 3-1			
Trinn 1		0,44 %	(224900-159800)*0,44%	286
Trinn 2		1,70 %	(547040-224900)*1,7%	5476
Sum bruttoskatt				68 125
Sum total netto og bruttoskatter			(125832+68125)	193 957

Vedlegg 2

Beregning av skatt dersom Andersen hadde hatt selskapsformen AS, som nå lignes etter aksjonærmodellen:

Resultatregnskap	
Salgsinntekter	1 352 000
+ Renteinntekt	7 166
= Sum driftsinntekter	1 359 166
<hr/>	
Varekostnad	608 400
- Lønn og feriepenger	555 077
- Arbeidsgiveravgift	78 266
- Avskrivinger	91 990
- Andre driftskostnader	90 584
- Rentekostnad	13 114
= Sum driftskostnader	1 398 103
= Årsresultat (alminnelig inntekt)	-78 265

Skattepliktig

alminnelig inntekt for

selskapet	SKV-16 § 3-3	25 %	0
-----------	--------------	------	---

Beregning av alminnelig inntekt for aksjonær

	sktl. § 5-1 og §	
Lønn = Personinntekt	5-10	555 077
- Minstefradrag	SKV-16 § 6-1	91 450
	sktl. §15-4 og	
- Personfradrag (klasse 1)	SKV-16 § 6-3	51 750
= Skattepliktig inntekt for aksjonær		411 877

SKV-16 § 3-2 og

Nettoskatt for aksjonær	3-8	25 %	(411877*25%)	102 969
-------------------------	-----	------	--------------	---------

Beregning av bruttoskatt for aksjonær

	ftrl. § 23-3.2.a og			
Trygdeavgift	SKV-16 § 7	8,20 %	(555077*8,2%)	45 516
Trinnskatt	SKV-16 § 3-1			
Trinn 1		0,44 %	(224900-159800)*0,44%	286
Trinn 2		1,70 %	(555077-224900)*1,7%	5 613
Sum bruttoskatt for aksjonæren				51 415
Samlet skatt for selskapet og aksjonæren			(102969+51415)	154 385

Vedlegg 3

Beregning av alminnelig inntekt i AS'et.

Resultatregnskap

	sktl. § 5-1.1 og 5-	
Driftsinntekter	30.1	1 352 000
+ Renteinntekt	sktl. § 5-20.1.b	7 166
= Bruttoinntekt		1 359 166
- Varekostnad	sktl. § 6-1	608 400
- Lønn og feriepenger		0
- Arbeidsgiveravgift		0
- Avskrivinger	sktl. § 6-1 og 6-10	91 990
- Andre driftskostnader	sktl. § 6-1	90 584
- Rentekostnad	sktl. § 6-40.1	13 114
= Resultat (alminnelig inntekt)		555 077

Skattepliktig alminnelig inntekt for

selskapet SKV-16 § 3-3 25 % (555077*25%) 138 769

Overskuddet blir utbetalt som utbytte:

Forutsetter inngangsverdi pr. aksje på kr. 4000 og at aksjonær eier 400 aksjer.

Resultat (alminnelig inntekt)	555 077
- Skatt for selskapet	138 769
= Disponibelt for utbytteutdeling	416 308

Utbytte til aksjonær			416 308
	sktl. § 10-12,		
- Skjermingsfradrag	SKV-16	$(4000*400)*0,4\%$	6 400
= Skattepliktig utbytte for aksjonær			409 908
Skatt på utbytte for aksjonær	sktl. §10-11	$(409908*25%)*1,15$	117 849
Samlet skatt for selskapet og aksjonæren		$(138769+117849)$	256 618

Vedlegg 4

Følgende estimerte regnskap blir lagt frem, for ENK:

Resultatregnskap	
Salgsinntekter	1 352 000
Renteinntekt	7 166
Sum driftsinntekter	1 359 166
<hr/>	
Varekostnad	608 400
Tilleggsforsikring sykepenger	48 000
Avskrivinger	91 990
Andre driftskostnader	90 584
Rentekostnad	13 114
Sum driftskostnader	852 088
Årsresultat	507 078

Beregning av alminnelig inntekt

	sktl. § 5-1.1 og 5-	
Driftsinntekter	30.1	1 352 000
+ Renteinntekt	sktl. § 5-20.1.b	7 166
= Bruttoinntekt		1 359 166
- Varekostnad	sktl. § 6-1	608 400
- Tilleggsforsikring sykepenger	sktl. § 6-1	48 000
- Avskrivinger	sktl. § 6-1 og 6-10	91 990
- Andre driftskostnader	sktl. § 6-1	90 584
- Rentekostnad	sktl. § 6-40.1	13 114
= Resultat (alminnelig inntekt)		507 078

*skjermingsfradraget blir som tidligere beregnet kr. 872.

Beregning av personinntekt

Alminnelig inntekt	sktl. § 12-11.1	507 078
- Renteinntekter	sktl. § 12-11.3.a	7 166
- Skjermingsfradrag	sktl. § 12-11.3.c	872
= Beregnet personinntekt		499 040

Beregning av nettoskatt

Alminnelig inntekt		507 078
- Personfradrag (klasse 1)	SKV-16 § 6-3	51 750
= Skattbar alminnelig inntekt		455 328

Skattepliktig alminnelig

inntekt	SKV-16 § 3-2 og 3-8	25 %	(455328*25%)	113 832
---------	---------------------	------	--------------	---------

Beregning av bruttoskatt

	ftrl. § 23-3.3 og			
Trygdeavgift	SKV-16 § 8	11,40 %	(499040*11,40)	56 891
Trinnskatt	SKV-16 § 3-1			
Trinn 1		0,44 %	(224900-159800)*0,44%	286
Trinn 2		1,70 %	(499040-224900)*1,7%	4660
Sum bruttoskatt				61 837

Sum total netto og

bruttoskatt		(113832+61837)	175 669
-------------	--	----------------	---------

Vedlegg 5

Estimerte tall gir følgende skatteberegning i ENK:

Beregning av alminnelig inntekt

	sktl. § 5-1.1 og 5-	
Driftsinntekter	30.1	2 739 000
+ Renteinntekt	sktl. § 5-20.1.b	14 517
= Bruttoinntekt		2 753 517
- Varekostnad	sktl. § 6-1	1 232 550
- Avskrivinger	sktl. § 6-1 og 6-10	186 362
- Andre driftskostnader	sktl. § 6-1	183 513
- Rentekostnad	sktl. § 6-40.1	26 568
= Resultat (alminnelig inntekt)		1 124 524

Beregning av

skjermingsgrunnlag	sktl. § 12-12.2	
Verktøy	118 325	94 660
+ Inventar og maskiner	221 859	177 487
+ Varebil	591 624	473 299
+ Varelager	73 953	14 800
+ Kundefordringer	295 812	69 700
- Leverandørgjeld	547 252	325 301
- Gjeld til finansinstitusjoner	369 765	189 026
= Skjermingsgrunnlag	384 556	315 619

Gjennomsnitt 1/1 og 31/12 $(384556+315619)/2$ 350 087

Skjermingsfradrag sktl. §12-12 $(350087*0,005)$ 1 750

Beregning av personinntekt

Alminnelig inntekt	sktl. § 12-11.1	1 124 524
- Renteinntekter	sktl. § 12-11.3.a	14 517
- Skjermingsfradrag	sktl. § 12-11.3.c	1 750
= Beregnet personinntekt		1 108 257

Beregning av nettoskatt

Alminnelig inntekt				1 124 524
	sktl. §15-4 og			
- Personfradrag (klasse 1)	SKV-16 § 6-3		51 750	
<hr/>				
= Skattbar alminnelig inntekt				1 072 774
<hr/>				
Skattepliktig	SKV-16 § 3-2			
alminnelig inntekt	og 3-8	25 %	(1072774*25%)	268 193
<hr/>				
Beregning av bruttoskatt				
	ftrl. § 23-3.3 og			
Trygdeavgift	SKV-16 § 8	11,40 %	(1108257*11,40)	126 341
Trinnskatt	SKV-16 § 3-1			
Trinn 1		0,44 %	(224900-159800)*0,44%	286
Trinn 2		1,70 %	(565400-224900)*1,7%	5 789
Trinn 3		10,70 %	(909500-565400)*10,7%	36 819
Trinn 4		13,70 %	(1108257-909500)*13,7%	27 230
Sum bruttoskatt				196 465
<hr/>				
Sum total netto og bruttoskatt			(268193+196465)	464 658
<hr/> <hr/>				

Vedlegg 6

Samme utgangspunkt, men i et AS.

Regnskapsfører har forutsatt at Andersen tar ut lønn på kr. 555 077 i AS'et. Dette er lik overskuddet som er skissert i ENK ved eksempel 1.

Beregning av alminnelig inntekt i AS'et

Resultatregnskap

Driftsinntekter	sktl. § 5-1.1 og 5-30.1	2 739 000	
+ Renteinntekt	sktl. § 5-20.1.b	14 517	
= Bruttoinntekt		2 753 517	
- Varekostnad	sktl. § 6-1	1 232 550	
- Lønn og feriepenger		555 077	
- Arbeidsgiveravgift		78 266	
- Avskrivinger	sktl. § 6-1 og 6-10	186 362	
- Andre driftskostnader	sktl. § 6-1	183 513	
- Rentekostnad	sktl. § 6-40.1	26 568	
= Resultat (alminnelig inntekt)		491 181	

Skattepliktig alminnelig

inntekt for selskapet	SKV-16 § 3-3	25 %	(491181*25%)	122 795
-----------------------	--------------	------	--------------	---------

Beregning av alminnelig inntekt for aksjonær

	sktl. § 5-1 og §		
Lønn = Personinntekt	5-10	555 077	
- Minstefradrag	SKV-16 § 6-1	91 450	
	sktl. §15-4 og		
- Personfradrag (klasse 1)	SKV-16 § 6-3	51 750	
= Skattepliktig inntekt for aksjonær		411 877	

	SKV-16 § 3-2			
Nettoskatt for aksjonær	og 3-8	25 %	(411877*25%)	102 969

Beregning av bruttoskatt for aksjonær

	ftl. § 23-3.2.a			
Trygdeavgift	og SKV-16 § 7	8,20 %	(555077*8,2%)	45 516
Trinnskatt	SKV-16 § 3-1			
Trinn 1		0,44 %	(224900-159800)*0,44%	286
Trinn 2		1,70 %	(555077-224900)*1,7%	5 613
Sum bruttoskatt for aksjonæren				51 415
Samlet skatt for selskapet og aksjonæren			(122795+102969+51415)	277 179

Vedlegg 7

Regnskapstjenester AS legger frem følgende tall for ENK:

Beregning av alminnelig inntekt

Driftsinntekter	sktl. § 5-1.1 og 5-30.1	2 739 000
+ Renteinntekt	sktl. § 5-20.1.b	14 517
<hr/>		
= Bruttoinntekt		2 753 517
<hr/>		
- Varekostnad	sktl. § 6-1	1 232 550
- Lønn inkl. Feriepenger	sktl. § 6-1	500 000
- Arbeidsgiveravgift	sktl. § 6-1	70 500
- Avskrivinger	sktl. § 6-1 og 6-10	186 362
- Andre driftskostnader	sktl. § 6-1	183 513
- Rentekostnad	sktl. § 6-40.1	26 568
<hr/>		
= Resultat (alminnelig inntekt)		554 024

Skjermingsfradrag sktl. §12-12 Som oppgitt i eksempel 4 1 750

Beregning av personinntekt

Alminnelig inntekt	sktl. § 12-11.1	554 024
- Renteinntekter	sktl. § 12-11.3.a	14 517
- Skjermingsfradrag	sktl. § 12-11.3.c	1 750
<hr/>		
= Beregnet personinntekt		537 757

Beregning av nettoskatt

Alminnelig inntekt		554 024
- Personfradrag (klasse 1)	sktl. §15-4 og SKV-16 § 6-3	51 750
<hr/>		
= Skattbar alminnelig inntekt		502 274

Skattepliktig alminnelig inntekt	SKV-16 § 3-2 og 3-8	25 %	(502274*25%)	125 568
<hr/>				
Beregning av bruttoskatt				
	ftrl. § 23-3.3 og	11,40		
Trygdeavgift	SKV-16 § 8	%	(537757*11,40)	61 304
Trinnskatt	SKV-16 § 3-1			
Trinn 1		0,44 %	(224900-159800)*0,44%	286
Trinn 2		1,70 %	(537757-224900)*1,7%	5 319
Sum bruttoskatt				66 909
<hr/>				
Sum total netto og bruttoskatt			(125568+66909)	192 477
<hr/>				

Vedlegg 8

Regnskapstjenester AS legger frem følgende tall for AS:

Resultatregnskap		
Driftsinntekter	sktl. § 5-1.1 og 5-30.1	2 739 000
+ Renteinntekt	sktl. § 5-20.1.b	14 517
= Bruttoinntekt		2 753 517
- Varekostnad	sktl. § 6-1	1 232 550
- Lønn og feriepenger		1 055 077
- Arbeidsgiveravgift		148 766
- Avskrivinger	sktl. § 6-1 og 6-10	186 362
- Andre driftskostnader	sktl. § 6-1	183 513
- Rentekostnad	sktl. § 6-40.1	26 568
= Resultat (alminnelig inntekt)		-79 319

Skattepliktig alminnelig

inntekt for selskapet	SKV-16 § 3-3	25 %	-
-----------------------	--------------	------	---

Beregning av alminnelig inntekt for aksjonær

	sktl. § 5-1 og §	
Lønn = Personinntekt	5-10	555 077
- Minstefradrag	SKV-16 § 6-1	91 450
	sktl. §15-4 og	
- Personfradrag (klasse 1)	SKV-16 § 6-3	51 750
= Skattepliktig inntekt for aksjonær		411 877

	SKV-16 § 3-2			
Nettoskatt for aksjonær	og 3-8	25 %	(411877*25%)	102 969

Beregning av bruttoskatt for aksjonær

	ftl. § 23-3.2.a			
Trygdeavgift	og SKV-16 § 7	8,20 %	(555077*8,2%)	45 516
Trinnskatt	SKV-16 § 3-1			
Trinn 1		0,44 %	(224900-159800)*0,44%	286
Trinn 2		1,70 %	(555077-224900)*1,7%	5 613
Sum bruttoskatt for aksjonæren				51 415
<hr/>				
Samlet skatt for selskapet og aksjonæren			(102969+51415)	154 385
<hr/> <hr/>				

Vedlegg 9

Spørsmål til intervju

Vi er 4 studenter ved økonomi/administrasjon ved HVL, som skriver bacheloroppgave med fordypning i regnskap. Vår problemstilling er valg av selskapsform.

VI ønsker å finne ut hvilke forutsetninger som legges til grunn for valg av organisering av selskap når de skal etableres. Vi har valgt å se på sentrale former som er aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Vi ønsker å undersøke hva profesjonelle rådgivere anbefaler/legger til grunn i denne forbindelse.

Fokus er mindre aksjeselskaper. Gruppen har satt begrensning til 5 årsverk som ikke revisorpliktig. (selskap som ikke har revisorplikt, dvs. Driftsinntekter under 5 millioner, balanseførte verdier under 20. Millioner, mindre enn 10 årsverk. Da dette vil være mest hensiktsmessig mtp. Selskapets størrelse).

Er det slik at stiftere av selskap søker råd hos profesjonelle aktører i forbindelse med råd og veiledning før de starter selskap, eller er det slik at dere blir kontaktet i etterkant fordi de ønsker regnskapstjenester?

Svar:

Vektlegger regnskapsfører/rådgiver størrelsen på selskap og type næring i forhold til risiko. Hvilke risikofaktorer legger han til grunn? (mulig vi kan se saken fra en annen side her).

Svar:

Hva mener du er avgjørende faktorer for valg av selskapsform?

Svar:

Dagpenger/sykepenger, hvor stor betydning har dette? Er dette faktorer som blir diskutert ved rådgivning?

Svar:

Enkeltpersonforetak har full økonomisk frihet av eieren (fritt uttak av midler). Dette innebære også fullt økonomisk ansvar for selskapets gjeld og forpliktelse. I hvor stor grad har dette betydning mener du?

Svar:

Blant eiere som etablerer enkeltpersonforetak, har du oversikt over om dette er eneste inntektskilde eller har de annen inntektskilde?

Svar:

Eiere av enkeltpersonforetak faller utenfor en del rettigheter som lønnstakere ellers har. Det vil si sykepengeordning, dagpenger m.m. I hvor stor grad vektlegges dette når det skal velges selskapsform?

Svar:

Som ansatt i eget selskap har aksjonær i AS tilgang til mange rettigheter, som sykepengeordning og dagpenger m.m. Kan disse rettigheter, etter din mening, avgjøre valg av selskapsform?

Svar:

Etter at krav om aksjekapital som ble redusert fra 100 000 til 30 000, har du merket at denne endring har påvirket valg av selskapsform.

Svar:

AS er strengt regulert med aksjeloven, kan de strenge reguleringer stå i veien for valg av AS som selskapsform.

Svar:

Hva med skatt ENK vs. AS?

Svar:

Ut fra din erfaring og kompetanse, er det andre kommentar / forslag, du vil tatt med i denne forbindelse?

Svar:

Vedlegg 10

E-post til informanter for intervju

Feb 9.

Bente Erland <benteiren75@gmail.com>

Hei X!

Vi er 4 studenter som er i gang med bacheloroppgaven i økonomi/adm. Ved HVL, profilen er regnskap.

I denne forbindelse ønsker vi å foreta intervju med regnskapsførere/revisorere. Fordi vi ønsker å undersøke hva dere legger til grunn når dere gir råd til kunder i forbindelse med stiftelse av et selskap. Problemstillingen vår dreier seg om valg av selskapsform. Vi har fokus på enkeltpersonforetak, og mindre aksjeselskap som ikke har revisorplikt i denne sammenhengen.

Det vil bli foretatt undersøkelser fra begge sider av denne problemstillingen, dvs. Hvilke faktorer som vektlegges fra deres side som rådgivere til kunden, og motsatt skal vi undersøke hva stifteren personlig legger til grunn grunn.

Vi vil sette stor pris på dersom du eller kollegaer av deg ønsker å la dere intervju av oss. Intervjuet vil ta ca. 15-30 min.

Dersom dere ønsker å være anonyme vil dette tas hensyn til, da dette heller ikke vil ha betydning for prosjektets innhold.

Med vennlig hilsen

Bente Iren Erland

Vibeke Onarheim Veia

Rosel Verar Endresen

Jasmina Byrknes

Vedlegg 11

Intervju av regnskapsførere

Intervju med regnskapsfører A 17.02.2017

Vi er 4 studenter ved økonomi/administrasjon ved HVL, som skriver bacheloroppgave med fordypning i regnskap. Vår problemstilling er valg av selskapsform.

VI ønsker å finne ut hvilke forutsetninger som legges til grunn for valg av organisering av selskap når de skal etableres. Vi har valgt å se på sentrale former som er aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Vi ønsker å undersøke hva profesjonelle rådgivere anbefaler/legger til grunn i denne forbindelse.

Fokus er mindre aksjeselskaper. Gruppen har satt begrensning til 5 årsverk som ikke revisorpliktig. (selskap som ikke har revisorplikt, dvs. Driftsinntekter under 5 millioner, balanseførte verdier under 20. Millioner, mindre enn 10 årsverk. Da dette vil være mest hensiktsmessig mtp. Selskapets størrelse).

Er det slik at stiftere av selskap søker råd hos profesjonelle aktører i forbindelse med råd og veiledning før de starter selskap, eller er det slik at dere blir kontaktet i etterkant fordi de ønsker regnskapstjenester?

Svar: begge deler. Mange kommer etterpå og søker regnskapsfører i forhold til sine plikter (regnskap). ENK er såpass enkelt å registrere, derfor er det mange som oppretter selskap og eventuelt søker råd etterpå.

Vektlegger regnskapsfører/rådgiver størrelsen på selskap og type næring i forhold til risiko. Hvilke risikofaktorer legger han til grunn?

Svar: Ja, størrelsen og type næring blir vektlagt i forhold til risiko.

Faktorer som blir gjennomgått innenfor ENK:

Det forutsettes at det er små investeringer i selskapet, en person (eier) som ikke har kapital, ansvar må vurderes og sees i sammenheng med selskapets risiko. Skatt har også en betydning. Retter og plikter som ENK deltaker vil ha. Folketrygd, rettigheter. En deltaker som velger ENK har full råderett over selskapets eiendeler.

Mens en som opererer innenfor AS er mer låst i forhold til pengene i selskapet.

ENK er personlig ansvarlig for hele selskapets forpliktelser, det kan en person som oppretter AS også være dersom vedkommende kun har egenkapital på kr. 30.000. Da vil banken be om sikkerhet ved eventuelt låneopptak, aksjonæren må i disse tilfeller stille sikkerhet i hus eller andre eiendeler. Det vil si at risikoen knyttet til eiendeler i ENK og AS vil være lik.

Informant gir eksempel i forhold til størrelse på selskap og skatt:

ENK der en tjener 300 000 + jobb der en har en lønnsinntekt på kr. 550.000,-

I et ENK må du skatte for hele overskuddet, altså kr. $300.000 + 550.000 = 850.000$ (høy trinnsnitt)

I AS må du kun skatte for det du mottar i lønn eller utbytte, eier kan regulere dette selv. Det tas ofte hensyn til når trinnsnittet slår inn ved 560.000-570.000 kroner.

AS tar ikke privatuttak av pengene, men har lønn som er pensjonsgivende, eller utbytte (ikke pensjonsgivende) etter som du ønsker.

Tjener eier i et foretak over 560.000-570.000, må vedkommende betale 45-50 % skatt av hver krone. I slike tilfeller anbefaler regnskapsfører AS for å unngå høy trinnsnitt.

Risiko: økonomisk risiko, med en totalvurdering på andre faktorer.

Liten investering = lav risiko og da er ENK ofte anbefalt.

Noen tenker på risiko i forhold til sykepengene, men typisk grunder tenker ikke på dette. De er mest opptatt av hva de kan skape.

Ledighet har vært lite vurdert i forhold til risiko. Han mener det er lite fokus på dette generelt i forbindelse med opprettelse av selskap. Regnskapsfører forteller at det er lite fokus på dette innenfor selskapet han jobber i, de har ikke godt nok fokus på eventuell arbeidsledighet.

Han forteller ved en eventuell arbeidsledighet, har en deltaker innen ENK ingen rettigheter.

Mens en deltaker som operer innenfor AS har rettigheter. Med rettigheter, mener han rett til en kompensasjon for tap av lønn, dvs. arbeidsledighetstrygd.

Videre mener informant at det er en totalvurdering på investeringer, og risiko som utgjør valg av type selskapsform.

Diskuterer klesbutikk, her anbefaler han AS på grunn av risiko (mye kapital i varelager).

Hva mener du er avgjørende faktorer for valg av selskapsform?

Svar: Må bruke tid sammen med de som skal stifte selskap. Det må drøftes, og finne ut hva kunden ser for seg og ønsker.

Faktorer som blir drøftet er: risiko, investeringer, fallgruver, potensiale, hvilket overskudd en ser for seg.

Han tilføyer igjen at noen kommer for å be om rådgiving, mens andre ikke velger det når de velger type selskapsform.

Han opplever at det kan sees på som en kostnad for den enkelte, derfor er det ikke alle som tar seg råd til å spør en rådgiver før en registrer seg.

Mange begynner i det små, dvs. de begynne som ENK (jobber i tillegg), slik kan deltaker bygge seg opp kapitalmessig, noe som ofte anbefales av regnskapsfører. Selskapet kan omdannes til AS etter hvert, han mener det er enkelt å gå fra ENK til AS. Kostnaden på dette er anslagsvis kroner 5 000 – 10000. Det tilføyes at omdanning til AS er skattefri. Nettoen fra ENK, er aksjekapitalen i det nye selskapet. Den personlig egenkapitalen fra ENK omdannes til aksjekapital, deltakeren kan bestemme hva som er aksjekapital og annen egenkapital. Mange tar ikke ut så mye i lønn, helst for nye investeringer. De har gjerne annen jobb i tillegg.

Dersom en velger å omdanne fra ENK til AS må en gjøre det mellom Januar og juni, da gjelder det for hele året. (fra januar).

Dagpenger/sykepenger, hvor stor betydning har dette? Er dette faktorer som blir diskutert ved rådgivning?

Svar: Ja, sykepenger blir alltid nevnt, men han innrømmer at dagpenger og eventuell ledighet kunne vært bedre gjennomgått. Han mener det er kompliserte regler omkring dette temaet, og at NAV er vanskelige å få god nok informasjon fra.

Overskuddet er gjenstand for trygderetter for en som organiserer sin drift innenfor ENK, det tas utgangspunkt gjennomsnittlig av de 3 siste årene, 65 % av dette grunnlaget utbetales ved eventuell sykdom. Forsikring koster mye for ENK.

I et AS, kan få sykepenger fra 1 dag, men det er likevel en kostnad for As-et.

Enkeltpersonforetak har full økonomisk frihet av eieren (fritt uttak av midler). Dette innebærer også fullt økonomisk ansvar for selskapets gjeld og forpliktelse. I hvor stor grad har dette betydning mener du?

Svar: det kan kan ha betydning, og det er noe en må være bevisst på. Regnskapsfører forteller at han presiserer til sine kunder at de må være klar over at gjelden står, (blir ikke slettet som ved konkurs) og en vil bli forfulgt økonomisk til gjelden er betalt. Tar de seg en jobb etterpå vil de kun få en minimum lønn og resten går til kreditorer (lønnstrekk). Når de har kunder

som opplever dette, går de inn med kapitalstyring for å få til en god ordning for kundene. Gjeldsordning kan også være aktuelt. Bedriften bistår sine kunder i en slik prosess.

Blant eiere som etablerer enkeltpersonforetak, har du oversikt over om dette er eneste inntektskilde eller har de annen inntektskilde?

Svar: Varierende. Innen landbruk har som regel deltaker lønnsarbeid i tillegg. Han tilføyer at det ikke er noe trend i forhold til dette, det er vanskelig å si.

Eiere av enkeltpersonforetak faller utenfor en del rettigheter som lønnstakere ellers har. Det vil si sykepengeordning, dagpenger m.m. I hvor stor grad vektlegges dette når det skal velges selskapsform?

Svar: de har fokus på dette overfor sine kunder, som ENK deltaker vil de ha redusert grunnlag for sykepenger. Opplyser gjerne sine kunder at det kan være lurt å tegne forsikring liv-og uføre, yrkesskadeforsikring, pensjon og OTP for næringsdrivende.

Han opplever deltakerne på sin side vurdere ikke risikoen for å bli sjuk.

Regnskapsføreren tilføyer at som deltaker i AS, betaler du arbeidsgiveravgift som gir rettigheter til sykepenger. Arbeidsgiveravgift er likevel en kostnad for AS-et.

Dette er moment som blir drøftet med kunden.

De aller fleste velger å tegne forsikring slik at du mottar 100 % sykepenger fra 17.dag.

Som ansatt i eget selskap har aksjonær i AS tilgang til mange rettigheter, som sykepengeordning og dagpenger m.m. Kan disse rettigheter, etter din mening, avgjøre valg av selskapsform?

Svar: Ja, totalt sett vil en nok komme bedre ut i et AS med tanke på rettigheter til sykepenger og dagpenger, enn i et ENK. (svarte delvis på dette i foregående spørsmål).

Etter at krav om aksjekapital som ble redusert fra 100 000 til 30 000, har du merket at denne endring har påvirket valg av selskapsform.

Svar: Ja, det er flere som velger AS fordi det er lettere å stifte. På grunn av at aksjekapitalen er satt ned. Samt at det ikke lenger er revisjonsplikt. Han mener dette er hensikten fra myndighetene side også. (Han tror forslaget som ligger til høring, 1 kr i aksjekapital skal stimulere til at flere skal velge AS).

AS er strengt regulert med aksjeloven, kan de strenge reguleringer stå i veien for valg av AS som selskapsform.

Svar: han nøler litt med besvarelsen i starten og mener det kan være tilfellet. Men i utgangspunktet mener han, at det er så enkelt å registrere et AS at det kanskje ikke er like gjennomtenkt fra alle. AS er lett å registrere på nett. Men en må være klar over at det følger med en del plikter med å etablere et AS. F.eks. kan en få en kan få dagbøter, for for seint levert regnskap eller manglende rapportering av inntekt. Han mener at de har en jobb å gjøre med å bevisstgjøre de som velger. Han føler at den som oppretter et selskap neglisjere litt alle plikter som medfører av å etablere et AS.

Selskapsformen AS er for å begrense det personlige ansvaret.

Det er knyttet en del formaliteter til aksjekapitalen.

Styret sin handleplikt – trer i kraft når halvparten av aksjekapitalen er brukt opp. For eksempel et selskap med aksjekapital på kr. 30 000, da vil ikke handlekraften tre inn før det er kr. 15 000 igjen. Da er det ofte for seint.

Mange spekulerer i hvor mye de treng sette inn som aksjekapital. Dette er bunden egenkapital som det er formaliteter rundt for å endre.

F.eks. en starter et AS og går inn med kr. 2.000.000 i egenkapital.

Kr. 100.000 blir benyttet som aksjekapital og rest som annen egenkapital. Dette fordi en står friere til å disponere disse pengene etterpå, som er annen egenkapital.

Dersom deltaker er eneste eier i et AS er vedkommende, både styreformann og daglig leder.

Hva med skatt ENK vs. AS?

Svar: Skatt er mye omtalt.

Skatt er alltid sentralt.

Som deltaker i ENK må du betale skatt av hele overskudd, uansett om du bruker pengene eller ikke.

24% på alminnelig inntekt

Trygdeavgift 8,2 person

11,4 enk

+ trinnskatt

Skatt innenfor AS ble drøftet tidligere i intervjuet.

Ut fra din erfaring og kompetanse, er det andre kommentar / forslag, du vil tatt med i denne forbindelse?

Svar: dersom en skal drive en virksomhet sammen med flere, kan du ikke velge ENK. Da må du velge ANS eller AS, det erfarer at de fleste velger AS. Det er ryddig og greit. Ans blir lignet som ENK, men slipper arbeidsgiveravgift. ANS er ugunstig dersom det skulle skje noe i eierforholdet, f.eks. at en går ut og den andre blir stående igjen. Den ene kan ikke lenger operere innenfor ANS, selskapet blir dermed tvangsrealisert. Dersom selskapet har bygd opp kapital, vil dette være en skattebombe for den som sitt igjen som eier.

Vedlegg 12

Intervju med regnskapsfører B 21.02.2017

Vi er 4 studenter ved økonomi/administrasjon ved HVL, som skriver bacheloroppgave med fordypning i regnskap. Vår problemstilling er valg av selskapsform.

VI ønsker å finne ut hvilke forutsetninger som legges til grunn for valg av organisering av selskap når de skal etableres. Vi har valgt å se på sentrale former som er aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Vi ønsker å undersøke hva profesjonelle rådgivere anbefaler/legger til grunn i denne forbindelse.

Fokus er mindre aksjeselskaper. Gruppen har satt begrensning til 5 årsverk som ikke revisorpliktig. (selskap som ikke har revisorplikt, dvs. Driftsinntekter under 5 millioner, balanseførte verdier under 20. Millioner, mindre enn 10 årsverk. Da dette vil være mest hensiktsmessig mtp. Selskapets størrelse).

Er det slik at stiftere av selskap søker råd hos profesjonelle aktører i forbindelse med råd og veiledning før de starter selskap, eller er det slik at dere blir kontaktet i etterkant fordi de ønsker regnskapstjenester?

Svar: det er 50/50 mellom de som kommer og spør om rådgivning, og de som allerede har tatt valg angående selskapsform før de oppsøker regnskapskontoret. Stifteren har gjerne ofte startet ett ENK på egenhånd. De kommer ofte i etterkant for å få bistand til regnskapstjenester. Noe han synes er en ulempe, fordi de ikke får være med i rådgivningsprosessen. Dersom de allerede har stiftet et ENK selv, og vil over i AS vil dette føre til mer kostnader enn hva det hadde vært hvis de hadde startet AS direkte med en gang. Regnskapsfører forteller innledningsvis at de bruker Sticos og dibb, som verktøy og rådgivning plattform dersom de får være med i rådgivningsprosessen ved valg av selskapsform. Han legger til at i denne forbindelse vektlegges også de forskjellige typer næringer og virksomheter. Hvert enkelt selskap må sees på individuelt med hensyn til i selskapets størrelse, skal stifteren ha ansatte i selskapet, og hvilket ansvar sitter stifteren med m.m.

Dersom selskapet havner over revisjonsplikt anbefales AS. Det er allikevel selskaper (kunder i respondentens firma) som opererer innenfor ENK med ansatte, og som har relativt stor omsetning. Da har de gjerne valgt dette selv.

I respondentens firma har de anslagsvis cirka 40%, av kundemassen som operer med under selskapsformen ENK.

Vektlegger regnskapsfører/rådgiver størrelsen på selskap og type næring i forhold til risiko.

Hvilke risikofaktorer legger han til grunn?

Svar: (Informant berørte spørsmål delvis i siste del av foregående spørsmål). Han forteller videre at det ikke alltid like enkelt å vite hva som veier tyngst. Regnskapsfører mener at risiko er viktig begrep i denne forbindelse. Det nevnes yrkesskadeforsikring. Gjennom ulike bransjer vil risiko variere. Det gis i eksempler på regnskapsbransje, å føre regnskap for en kunde har relativ begrenset risiko. Som autorisert regnskapsfører kan deltaker være medlem av regnskap Norge. Dette er en profesjons- og bransjeforening for autoriserte regnskapsførere. Motsatt vil risiko være større for en som jobber i anleggsbransjen med gravemaskiner o.l., hvor det både er fare for persons- og materiellskader. Da anbefaler informanten absolutt AS, da dette er en bransje med stor yrkesrisiko. Han begrunner dette i ansvarsforholdene, en deltaker i et AS er kun ansvarlig for sin innskutte kapital. Mens en som velger å operere innenfor ENK, vil være personlig ansvarlig for alle krav som måtte komme. Han understreker at AS begrenses risikoen for eieren. Erstatningsansvar nevnes i denne sammenheng, hvis en skulle bli erstatningsansvarlig i forhold til skader, som ikke blir dekket av forsikringsselskap.

Størrelsen på selskapet har også betydning for risiko, dvs. størrelsen på kapitalen. Dersom det skulle oppstå en konkurs, er det mer ”behagelig” i et AS sammenlignet med ENK. For eksempel ved en arbeidsrettssak.

Når det kommer til mindre risikofylte yrkesgrupper som konsulenttjenester, disse er ofte mindre og krever mindre investeringer. Slike selskap velger ofte ENK, noe han mener grunnet i at de ønsker større nærhet til kontantstrømmen. De trenger ikke tenke utbytte som i AS, hvor en ikke bare kan ta ut 10 000 kr en dag etter eget ønske. Ofte en innehaver i slike selskaper, uten ansatte. ”de som driver som ei sjel og ei skjorte”

Han avslutter sitt svar og forteller at ENK deltakere, vektlegger frihet til å disponere sin egen pengesekk.

Hva mener du er avgjørende faktorer for valg av selskapsform?

Svar: Med risiko tenker han først og fremst økonomisk risiko, og type virksomhet, størrelse på selskapet, skal selskapet ha ansatte. Det er mange faktorer som spiller inn. Det er mye fokus på det økonomiske i en startfase. Sykepenger, dagpenger kommer gjerne inn senere. Når selskapet har råd til denne kostnaden..

Dagpenger/sykepenger, hvor stor betydning har dette? Er dette faktorer som blir diskutert ved rådgivning?

Svar: Ja, det finnes tilleggsforsikringer som en kan tegne. Selskapseierer tror gjerne ikke at de skal bli syke, og tegner ofte ikke forsikringer. Han snakker da i forhold til ENK, denne kostnaden her velger man ofte bort. Spesielt i en etableringsfase med trang økonomi.

I AS er en ansatt i eget selskap og har dermed samme rettigheter som andre lønnstakere. Dagpenger er lite fokus.

Ny- etableringsstøtte nevnes, dette kan fås via NAV dersom en er arbeidsledig og starter egen virksomhet.

De forsøker å opplyse at det ikke gis dagpenger til deltakere i ENK. Men det har ikke vært mye fokus på dette.

Enkeltpersonforetak har full økonomisk frihet av eieren (fritt uttak av midler). Dette innebære også fullt økonomisk ansvar for selskapets gjeld og forpliktelse. I hvor stor grad har dette betydning mener du?

Svar: Økonomisk frihet har stor betydning for de som velger å starte i ENK. Fra økonomisk rådgiving er skatt også ett viktig poeng. I en bransje med store overskudd hvor en ønsker å investere i andre prosjekt, det vil si at en ikke ønsker å ta ut penger, så taler dette for ett AS. Fordi eier av AS får skatteutsettelse. Erfaringen med nystartet selskap er at de trenger alle pengene de tjener. I tillegg så settes det pris på fleksibiliteten å kunne ta ut pengene når kundene har betalt. Hvert fall de første årene. Allikevel skal ansvar og risiko sees på i forbindelse når det skal velges selskapsform. Dette er noe av det første de nevner ved rådgiving. Dersom du tømmer kassen i ENK, og sitter med masse gjeld så sitter vedkommende litt ”tungt” i det. Han nevner at det er for enkelt å starte ett selskap selv, at det stilles få krav til deltaker. Han mener det er mange som ikke burde starte selskap, som gjør det. Noe han begrunner med at de evner for eksempel ikke å sette av penger til skatt og moms. Han tilføyer en ny positiv innstramming som er trådt i kraft siste år, etter innstramming vil selskapseiere ikke får årlig moms før vedkommende har vist i ett kalenderår at en evner å gjøre opp for disse forpliktelser innen gitte MVA frister (6 terminer). Når dette er bevist, må det søkes om å betale MVA årlig. I denne sammenheng nevner han en snekker som kan være flink å snekre, men ikke å regne. Å utsette moms ett år kan gi store økonomiske byrder dersom eier ikke har lagt av penger til dette.

Han mener det er mye fokus rundt det økonomiske forpliktelsene for ENK, som sitter med fullt personlig ansvar for bedriften.

Blant eiere som etablerer enkeltpersonforetak, har du oversikt over om dette er eneste inntektskilde eller har de annen inntektskilde?

Svar: det er en god blanding, anslagsvis cirka 60/70 % av ENK jobber 100% i sitt enkeltpersonforetak. For eksempel innen helsesektoren med leger og kiropraktorer, velger disse ofte ENK foretak. Årsaken kan muligens være den begrensede risikoen, denne gruppen foretak jobber ofte i ett fellesskap. Dvs. at de har tilknytning til ett AS. Han gir eksempel på ulike helseforetak i Haugesund som driver i sammen, men er adskilte innenfor hver sine ENK. Han mener f.eks. på lege nivå med høye inntekter kunne dette vært mer riktig med AS, gitt at en ikke forbruker hele inntekten. Ved eventuell sparing, og ved å la pengene forbli i selskapet kan en utsette skatten i AS`et.

Eiere av enkeltpersonforetak faller utenfor en del rettigheter som lønnstakere ellers har. Det vil si sykepengeordning, dagpenger m.m. I hvor stor grad vektlegges dette når det skal velges selskapsform?

Svar: Nei, det blir informert, men føler ikke det blir vektlagt. Nevner denne forsikring som de må tegne selv for å få 100% sykepenger, ofte blir ikke dette vektlagt for stifter selv. Spesielt i oppstarten hvor en har begrenset med økonomi velges denne kostnaden bort. I tillegg så tenker de ikke på at de skal bli syke selv heller.

Føler ikke at dette vektlegges.

Pensjon: dette nevnes i forbindelse med rådgiving. I ENK kommer dette ofte senere når det har kapital til å bruke penger på pensjonsordninger.

Kan velge egne ordninger, som en også får fradrag for. Dette anbefaler han sterkt. Både private ordninger og NAV har slike ordninger.

Yrkesskedeforsikringer. Han mener alle som utøver må tegne dette, (Vibeke vet at dette ikke er tilfellet for ENK). I ENK er ikke plikt, men de kan tegne forsikring på dette. I AS er dette plikt. Han mener at yrkesskade er en stor risiko.

Som ansatt i eget selskap har aksjonær i AS tilgang til mange rettigheter, som sykepengeordning og dagpenger m.m. Kan disse rettigheter, etter din mening, avgjøre valg av selskapsform?

Svar: de som velger å stifte AS kommer oftest før de stifter selskap, slik at regnskapsrådgiving kan gis om dette. Allikevel så er det ikke stort fokus på dette.

Etter at krav om aksjekapital som ble redusert fra 100 000 til 30 000, har du merket at denne endring har påvirket valg av selskapsform.

Svar: Ja. Det har hjulpet folk å velge AS, slik han opplever dette. Det er klart at når en skal starte med en ”ikke kapital næring” var de 100 000 en større byrde. Han har merket at NUF er borte. NUF er belastet, fått ett stempel fordi det var ofte useriøse deltakere i disse selskapene. Det nevnes redusert aksjekapital til 1 kr, som er til høring. Noe han er positiv til. Noe som kan være utfordringen er styrets krav til forsvarlig kapital, hvordan skal dette følges opp. Ett spørsmål som sjeldent blir stilt før en er konkurs.

Dagens kapital er såpass liten at kreditorer og andre finansinstitusjoner må sikre seg på andre måter i tillegg. Bankene vil gjerne ha ett regnskap som viser selskapets betalingsevne, når det gjelder leverandører er det varierende hvor flinke de er til å sjekke kundens betalingsevne. De er gjerne mer ukritiske og leverer ut varer. De kan gjerne bli bedre på dette. Det er lett å sjekke opp selskap gjennom oppslagsverk som finnes ”proff, dette er offentlig register som viser selskapets regnskap, likviditet og heftelser. Ulempen er at regnskapstallene ikke er av ferskvare, slik at mye kan ha endret seg økonomisk i ett selskap i etterkant.

AS er strengt regulert med aksjeloven, kan de strenge reguleringer stå i veien for valg av AS som selskapsform.

Svar: Ja. Mer kostnadskrevenne for AS. Ofte vil de prøve litt. Fleksibilitet i Enk er ofte å foretrekke.

Avvikle AS er kostnads og tidkrevende og lang prosess.

De som vil ha det enkelt velger ENK, er oftest de som vil starte opp for seg selv, og ikke helt vet hvordan selskapet vil gå. Da vil fleksibiliteten i ENK være å foretrekke. En eventuell avvikling vil være en større og mer omfattende prosess i AS enn ENK. I AS må en opprette en såkalt avviklingsbalanse, denne skal godkjennes av revisor (også for AS som ikke er revisorpliktige), med de krav som stilles om dokumentasjon til dette. Koster fort 15 – 20 tusen å avvikle ett AS. Har sett flere eksempler på dette i det siste. De starter selskap, for så å gå tilbake som ansatt.

ut fra din erfaring og kompetanse, er det andre kommentar / forslag, du vil tatt med i denne forbindelse?

Svar: han nevner at dersom det er en startfase for selskapet, hvor de har liten risiko og svak økonomi. Så lander ofte anbefaling på ENK, så kan de heller gå over til AS etter hvert som selskapet vokser seg større (forbi en halv million). Da kan en ta en ny vurdering om selskapet

skal endre fra ENK til AS. Han snakker i denne forbindelse om en deltaker som stifter selskap alene, dersom det er flere vil ett AS være anbefalingen fra starten. ANS og andre former nevnes, men disse har ofte tunge regler å forholde seg til.

Pensjon: ja på lik linje med andre frivillige tillegg. Kommer ofte senere.

Hva med skatt ENK vs. AS?

Svar: regnskapsfører forteller at han mener ENK og AS har ulik beskatning, dersom eier tjener mer enn vedkommende forbruker vil en deltaker innenfor ENK måtte betale skatt av alt overskudd, men en deltaker i AS kan velge å la noe bli stående igjen i selskapet. Det skattes kun av et som tas ut som lønn eller andre uttak. Videre forteller han om et foredrag han hadde for en gruppe innenfor helsesektor, disse hadde høye inntekter. Derfor prøvde han å formidle fordeler med AS fremfor ENK som de opererte inn under. Han lyktes ikke med å overtale gruppen, noe han antar kan ha med risikoens sammenheng også. Dette er en gruppe har små investeringer, derav mindre risiko. Hans subjektive mening er at AS er å foretrekke, og det mest gunstige i forbindelse med skatt.

Vedlegg 13

Intervju med revisor A, 21.02.2017

Vi er 4 studenter ved økonomi/administrasjon ved HVL, som skriver bacheloroppgave med fordypning i regnskap. Vår problemstilling er valg av selskapsform.

VI ønsker å finne ut hvilke forutsetninger som legges til grunn for valg av organisering av selskap når de skal etableres. Vi har valgt å se på sentrale former som er aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Vi ønsker å undersøke hva profesjonelle rådgivere anbefaler/legger til grunn i denne forbindelse.

Fokus er mindre aksjeselskaper. Gruppen har satt begrensning til 5 årsverk som ikke revisorpliktig. (selskap som ikke har revisorplikt, dvs. Driftsinntekter under 5 millioner, balanseførte verdier under 20. Millioner, mindre enn 10 årsverk. Da dette vil være mest hensiktsmessig mtp. Selskapets størrelse).

Introduksjon av revisor A sitt selskap: (på revisor eget initiativ)

Erfaringen deres er stort sett kun basert på AS. Revisor A anbefaler alltid AS på grunn av risiko. Selskapet har store og små kunder, men kun AS. revisor A har ingen enkeltpersonforetak som kunder. De har kun vært i kontakt med ENK, ved en eventuell konkurs eller omdanning fra ENK til AS.

Han legger til at de som velger ENK, trenger ikke advokathjelp for å opprette ENK noe han tror er grunnen for at de ikke har disse som kunder. Han forteller videre at det krever veldig lite for å starte et selskap.

Ved etablering av et AS, må du opprette et stiftelsesdokument og vedtekter. Noen velger revisor, mens andre ikke. Han forteller deltakeren kan sette inn kr. 30 000, opprette en bankkonto og få en bekreftelse fra banken på at pengene er skutt inn deretter sende det inn til Brønnøysundregistrene. Så er du i gang. Det er lite kostnader.

Kostnaden i Brønnøysund for registrering av AS er kr. 5666. Dersom revisor skal bekrefte innskuddet koster det ca. 1000-1500. Dersom du trenger hjelp til å sette opp stiftelsesdokumentene av en advokat, koster dette et par tusen til advokat.

Det er litt mer papirer i et AS, men de mener det er enkelt og greit.

revisor A har alle typer bransjer.

Risiko er hovedfokus. Det vurderes ikke annet enn AS innenfor deres kontorer.

Revisor mener at ENK er ofte typisk håndverker og rådgivning, konsulent, bønder.

ENK har sjelden egne ansatte, mener de. I så fall fra nære relasjoner.

Fokuset er på risiko og risikoen for sin privatøkonomi.

Han oppfatter at ENK regnskapsfører selv, og kommer først til advokat/regnskapsfører når det har gått galt. Typisk at de ikke har forholdt seg til alle krav fra staten, ofte gjelder dette omkring merverdiavgiften.

revisor A ser kun de som skal revideres.

AS er pålagt å sende inn årsregnskap, det har ikke ENK. Kanskje en tar litt lettere på utarbeiding av regnskapet i ENK siden det ikke skal rapporteres til noen. En viss risiko i forhold til regnskapet. Føler du det er uvitenhet som fører til konkurs? Ja, absolutt. Typisk at en ikke har overholdt frister fra staten.

Er det slik at stiftere av selskap søker råd hos profesjonelle aktører i forbindelse med råd og veiledning før de starter selskap, eller er det slik at dere blir kontaktet i etterkant fordi de ønsker regnskapstjenester?

Svar: selskapet blir sjelden eller aldri kontaktet for å ta del i valg av selskapsform sammen med kunder. Kundene tar kontakt når de har bestemt seg for å etablere et AS, eller når de ønsker hjelp til å registrere seg som et AS. Alternativt omstrukturering fra ENK til AS. revisor A har også en del kunder som tar kontakt i ettertid for bistand med regnskapsføring. Vektlegger regnskapsfører/rådgiver størrelsen på selskap og type næring i forhold til risiko. Hvilke risikofaktorer legger han til grunn?

Svar: Vet ikke, ofte har kunden en mening om risiko selv. Tror ikke de tenker så mye på det, ”det er liksom AS som er standard” sier revisoren. De er veldig sjelden med i prosessen med valg av selskapsform. Kundene har som regel bestemt seg før han/ho kommer. Kommer til revisor A når de vil stifte et AS.

Hva mener du er avgjørende faktorer for valg av selskapsform?

Svar: Økonomisk risiko.

Dagpenger/sykepenger, hvor stor betydning har dette? Er dette faktorer som blir diskutert ved rådgivning?

Svar: Nei, har ikke rådgiving. Store forskjeller på sosial sikkerhet. Er sjelden med på valget. Advokaten kjenner til dette og mener det er en risikofaktor.

Oppfatter du at de kjenner til disse tinga? Nei, er ikke sikker på at de kjenner til dette i forhold til sykepenges og dagpenger.

Enkeltpersonforetak har full økonomisk frihet av eieren (fritt uttak av midler). Dette innebære også fullt økonomisk ansvar for selskapets gjeld og forpliktelse. I hvor stor grad har dette betydning mener du?

Svar: har ingen ENK.

Blant eiere som etablerer enkeltpersonforetak, har du oversikt over om dette er eneste inntektskilde eller har de annen inntektskilde?

Svar: har ingen ENK.

Eiere av enkeltpersonforetak faller utenfor en del rettigheter som lønnstakere ellers har. Det vil si sykepengeordning, dagpenger m.m. I hvor stor grad vektlegges dette når det skal velges selskapsform?

Svar: Ja det blir informert om mangel på sykepenges og at du ikke har rett til dagpenger.

Som ansatt i eget selskap har aksjonær i AS tilgang til mange rettigheter, som sykepengeordning og dagpenger m.m. Kan disse rettigheter, etter din mening, avgjøre valg av selskapsform?

Svar: Er ikke med i valget om selskapsform.

Etter at krav om aksjekapital som ble redusert fra 100 000 til 30 000, har du merket at denne endring har påvirket valg av selskapsform.

Svar: Ja føler det er en lavere terskel for å opprette et AS nå. 99 % av de AS-ene som stiftes i deres selskap per d.d. stiftes med 30 000,- i aksjekapital. Dette på grunn av risiko.

Vibeke skyter inn tilleggsspørsmål, hvorfor ikke høyre aksjekapital? De skyter inn det de må. Så låner de kanskje inn til selskapet. Enklere å få penger inn og ut av selskapet. Lavere risiko. Kun 30 000 som kan tapes. Hadde vært en fordel om de hadde skutt inn mer aksjekapital, men smart økonomisk for å unngå å tape mer. Banken vil stille sikkerhet. Kreditorer vil trolig tape penger, kreditor må gjøre en bedre jobb for å sikre seg (kredittvurdering) og kreve forskuddsbetaling.

AS er strengt regulert med aksjeloven, kan de strenge reguleringer stå i veien for valg av AS som selskapsform.

Svar: Nei, trur ikke de tenker det, det er ikke veldig komplisert. Rådgivere som kan hjelpe deg med dokumentene. Ryddig form. Full kontroll på selskapet. Trur de har bestemt seg, og at de bruker rådgivere til å hjelpe seg. Mange er uvitende om forskjellene, annet enn risiko. De fleste vet at du er personlig ansvarlig i ENK og den risikoen er så stor at de velger AS. Litt mer kostnader med stiftelse av AS, ca. 10.000. (AS kan føre selv med bilag under 300 bilag).

Hva med skatt ENK vs. AS?

Svar: Ved organisering i ENK må deltaker skatte av hele overskuddet, dette gjelder også en eventuell gevinst av driftsmidler. Som deltaker i AS skattes det kun av lønnen som aksjonær tar ut av selskapet. Videre skisserer han (på tavla) de ulike fordelene med AS. I dagens praksis har eiere gjerne flere AS for å spre risikoen. Gjerne har de ett morselskap på toppen, underselskap er kanskje ett AS med høy risiko, et annet som fungerer som holdingselskap, mens det siste er driftsselskapet. På den måten kan en overføre eiendeler mellom selskaper uten kostnader. På denne måten kan de spare skatt innenfor selskapene også, dermed kan aksjonær selge aksjer å unngå beskatning. De fleste selskaper har ikke mer enn de må ha av bunden kapital, dvs. de 30 000. Dermed har de mer fleksibilitet innenfor AS'et.

Ut fra din erfaring og kompetanse, er det andre kommentar / forslag, du vil tatt med i denne forbindelse?

Svar: Revisor antar at det per i dag er færre ENK, enn det var for 10-20-30 år siden. (han mener vi kunne sett på dette).

I utlandet (USA), får med kred for å starte et nytt selskap, selv om det ender med konkurs. Selskapseier får ros for å forsøke, selv om vedkommende ikke lykkes denne gang så går det kanskje bedre neste gang. I Norge derimot får man negativ omtale om man har startet et selskap og gått konkurs. Dette mener revisor veldig merkelig, og mener de som våger å starte selskap burde fått mer kred for at de tør å satse. Han legger til at der er mange her i Norge, som går konkurs starter på ny igjen.

Konkurskarantene i 2 år, dette gjelder bare om du blir dømt, og det skal mye til for å bli dømt. (kanskje 2-3-4 konkurser og ganske grovt).

Mange NUF'er før. Den gangen det var 100 000 i aksjekapital. Ofte de useriøse fordi det var lav aksjekapital. Etter 30 000 er dette så å si borte, det viser en tydelig effekt av tiltaket.

Vedlegg 14

Intervju med revisor B, 14.02.2017

Vi er 4 studenter ved økonomi/administrasjon ved HVL, som skriver bacheloroppgave med fordypning i regnskap. Vår problemstilling er valg av selskapsform.

Vi ønsker å finne ut hvilke forutsetninger som legges til grunn for valg av organisering av selskap når de skal etableres. Vi har valgt å se på sentrale former som er aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Vi ønsker å undersøke hva profesjonelle rådgivere anbefaler/legger til grunn i denne forbindelse.

Fokus er mindre aksjeselskaper. Gruppen har satt begrensning til 5 årsverk som ikke revisorpliktig. (selskap som ikke har revisorplikt, dvs. Driftsinntekter under 5 millioner, balanseførte verdier under 20. Millioner, mindre enn 10 årsverk. Da dette vil være mest hensiktsmessig mtp. Selskapets størrelse).

Er det slik at stiftere av selskap søker råd hos profesjonelle aktører i forbindelse med råd og veiledning før de starter selskap, eller er det slik at dere blir kontaktet i etterkant fordi de ønsker regnskapstjenester?

Svar: Varierende. Kunder kommer ofte etter at de har opprettet selskapet, de innser at de trenger bistand med selve regnskapsføringen. Dette blir for komplisert for stifter, de føler ikke selv at de har kontroll på dette. Informant legger til at han skulle gjerne ønsket at de kom i forkant, slik at de kan få stille sin rådgiving til disposisjon også i forkant før selskapet ble stiftet.

Han legger til at han ikke har så veldig god kjennskap til dette. Han mener at de ofte kom i til dem for å få råd og bistand i forbindelse med selve regnskapet.

Vektlegger regnskapsfører/rådgiver størrelsen på selskap og type næring i forhold til risiko. Hvilke risikofaktorer legger revisor B til grunn? (mulig vi kan se saken fra en annen side her).

Svar: han liker AS, da er du i utgangspunktet kun ansvarlig for de 30 000. Eier har ikke noe personlig ansvar utover dette. Personlig mener han at AS er det beste så lenge de har 30 000 kr.

Informanten legger til at mindre selskap med begrenset kapital og midler, vil allikevel stifter måtte stille personlig sikkerhet og ansvar til banker (kausjon). Nyetablerte selskap har ingen ”tracking” å vise til når de skal til med eventuelle låneopptak. Sikkerheten kan de få bort etter

hvert som de får inn penger i selskapet, og banken ser etterhvert at selskapet får såpass solid økonomi at kausjonsansvar kan falle bort. Dvs. når økonomi er mer sikker og stabil, slik at banken lar dette kravet falle bort fra eier personlig. Han legger til at 30 000 er såpass beskjedne sikkerhet i selskapet, dersom en i tillegg har dekket stiftelseskostnadene inni selskapsinnskuddet eksisterer det egentlig ikke 30 000 kr som kapital heller. Derfor kan en ved ett lite aksjeselskap også bli personlig ansvarlig som i ett ENK. Allikevel dersom en ser bort fra dette, er AS å anbefale. Spesielt dersom en skal gjøre større investeringer, og selskapet kommer opp i en viss størrelse. Samtidig må det sees på i denne sammenheng, at ett AS er pliktig til å utarbeide årsregnskap. Selv om de mindre selskapene er revisorpliktige må de allikevel ha årsregnskapet. Et årsregnskap har mer omfattende regnskap, en har notekrav, styrets årsberetning m.m. Pluss at selskapet har plikt å registrere seg i foretaksregisteret. Noe som koster noen tusenlapper. AS har mer plikter. Mens ENK har ikke kapitalinnskudd bla. I ENK er en personlig ansvarlig for hele selskapet – for alt. Eier lignedes sammen med selskapet, og sin personlige formue. Ved rådgiving mener revisor at en må se på hva som er best for den enkelte eier, et aksjeselskap har mer plikter. Totalt sett følger mer plikter og kostnader med ett AS enn det gjør i ENK. ENK vil også bli regnskapspliktige når de kommer over en viss omsetning. Han er noe usikkert på beløpsgrensen i denne forbindelse.

En som har ENK får ikke samme trygdeytelser som andre lønnsinntakere, eier har i utgangspunktet lønn av overskuddet (næringsinntekt). Som eier i ENK, er en ikke medlem av folketrygden. Det vil si at vedkommende ikke har samme rettigheter i forhold til ferielov og sykepenger. En kan tegne forsikringer, men i utgangspunktet har en ikke rettigheter innenfor dette. Lønn og eier i selskap blir lignet samlet sett. Kan trekke ett eventuelt tap fra i andre inntekter.

For en som eier AS blir vedkommende ansatt i eget selskap, og får lønn på lik linje med alle andre. Selskapet må til gjengjeld betale arbeidsgiveravgift for aksjonærens lønn. Aksjonær får dermed mer rettigheter til sykepenger, pensjonssparing og dagpenger. Sykelønnsordninger trer inn.

Hva mener du er avgjørende faktorer for valg av selskapsform?

Svar: dersom risiko er liten i selskapet, og det er lite investeringer. Kan ENK være aktuelt. Får da mindre forpliktelser. Straks det blir større investeringer og risikoforholdene øker, vil kanskje AS være det beste.

Dagpenger/sykepenger, hvor stor betydning har dette? Er dette faktorer som blir diskutert ved rådgivning?

Svar: dersom deltaker har lønnet arbeid ved siden av (ENK). Dvs. at de anser at den andre jobben gir nok dekning i den forbindelse, kan ENK fungere greit. Dette er ting som må drøftes/tas med i denne sammenheng.

Han vektlegger at AS er det som anbefales hovedsakelig.

Har du AS, og betaler AGA har du rett på refusjonsordninger fra NAV. Det er viktig at kunden er klar over hvilke rettigheter de har fra den ene til den andre selskapsformen. Det er også viktig mtp størrelse. Har de selskapet ved siden av en vanlig jobb er det kanskje ikke så viktig med tanke på sikkerheten. De har kanskje ikke fulltidsjobb. Men igjen mener han at så lenge en har midler til det så er AS det beste.

Han nevner redusert aksjekapital til 1 kr som er til høring..

Ved AS hvor en betaler en arbeidsgiveravgift (AGA), dermed vil eier ha samme rettigheter til sykepenger og trygdeytelser som alle andre gjennom NAV.

Han nevner litt ved siden av at det er relativt enkelt å gå fra ENK til AS enn motsatt.

Dagpenger: kunden blir gjort klar over hvilke rettigheter de har i den ene formen foran den andre. Dette er viktig. Samtidig er det kanskje ikke så viktig for de som har ett lite selskap biinntekt (jeg legger til), er AS fortsatt det mest anbefalte. Respondent mener at selskapet skal være veldig lite for at han ikke anbefaler AS. AS er å foretrekke. Bakdelen er at årsregnskap etc. Som gir mer plikt og utgifter. Noe som kan føre til at stifter velger bort AS. Små selskaper tenker ofte enkelt, de styrer etter hva som er på bankboken. Disse er ikke alltid oppdatert, han nevner en som får igjen på MVA og er kjempeglad for dette. Det vedkommende ikke tenker på i slike situasjoner, er at dette er penger som er betalt inn for mye, og får en får tilbake. De tenker kanskje ikke at de har hatt store utgifter, slik at inngående MVA er høyere enn utgående. De tenker ikke at de har kjøpt inn for mer enn de har solgt for.

Enkeltpersonforetak har full økonomisk frihet av eieren (fritt uttak av midler). Dette innebære også fullt økonomisk ansvar for selskapets gjeld og forpliktelse. I hvor stor grad har dette betydning mener du?

Svar: han nevner at det er enkelt og rimelig å starte. Krever ikke kapital. Er ikke pliktig å registrere seg, men anbefaler registrering i enhetsregister som er gratis. En får da et organisasjonsnummer. Kan registrere seg i foretaksregisteret, dette koster noe. Dersom en driver med innkjøp og videresalg av varer, så må en registrere seg foretaksregisteret uansett selskapsform. F.eks. Ved videresalg. Driver en med import, må en registrere seg i

foretaksregisteret. Dersom en kommer over 50 000 i løpet av 12 måneder, så må en registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret. I tillegg blir en også bokføringspliktig på det som har med MVA å gjøre. Det vil si at de har bokføringsplikt. Det vil si at alle transaksjoner i selskapet som skjer i selskapet må registreres og dokumenteres. Dette vil også være hensiktsmessig på bakgrunn av informasjon, hvem vil ha informasjon fra deg. Hva driver selskapet med? Selskapene kan velge å legge frem årsregnskap i forbindelse med informasjonsbehov, selv om de nødvendigvis ikke er pliktige i ENK, dette vil være hensiktsmessig i forbindelse med de selskap som driver med større investeringer og som trenger kapital. Da vil et regnskap kunne vise at selskapet er levedyktig og betalingsdyktig til å tilbakebetale gjeld. For eksempel lån til bank.

Blant eiere som etablerer enkeltpersonforetak, har du oversikt over om dette er eneste inntektskilde eller har de annen inntektskilde?

Svar: nei

Eiere av enkeltpersonforetak faller utenfor en del rettigheter som lønnskakere ellers har. Det vil si sykepengeordning, dagpenger m.m. I hvor stor grad vektlegges dette når det skal velges selskapsform?

Svar: ja dette må tas med, de som stifter selskap må informasjon og veiledning hva den ene formen innebærer foran den andre. Så må de enkelte selv bestemme ut fra informasjon de får, hva som er mest riktig å velge. Hva veier tyngst, trygghet og sikkerhet? På bakgrunn av det som trygdeytelsene gir (nevnt tidligere i intervju). Noen vil kanskje velge dette bort, fordi de ønsker minst mulig kostnader.

Som ansatt i eget selskap har aksjonær i AS tilgang til mange rettigheter, som sykepengeordning og dagpenger m.m. Kan disse rettigheter, etter din mening, avgjøre valg av selskapsform?

Svar: han har ikke så mye mer å tilføye enn det som er nevnt over.

Etter at krav om aksjekapital som ble redusert fra 100 000 til 30 000, har du merket at denne endring har påvirket valg av selskapsform.

Svar: inntrykket generelt er at det opprettes flere AS, uten at han kan gi noe sikkert svar. Hans oppfatning er at det er lettere å opprette AS. Noe som også var intensjonen bak endringen. AS er strengt regulert med aksjeloven, kan de strenge reguleringer stå i veien for valg av AS som selskapsform?

Svar: er nevnt i tidligere spørsmål.

Hva mener du om skatt i AS vs. ENK

Svar: eier i AS skattlegges som en vanlig lønnstaker, mens eier i ENK lignes med eieren. Dvs. vedkommende skatter av alt overskudd. Han mener AS er å foretrekke, noe han begrunner med fleksibiliteten innenfor AS. Du slipper å skatte av hver krone slik du gjør i et ENK. Dersom du ønsker å la noe stå igjen i selskapet, eventuelt investere, så skatter ikke eier av dette før det tas ut av selskapet. I tillegg har eier i AS minstefradrag, fradrag for kostnader, fradrag for bil. Summen av dette gjør at AS er et gunstigere valg. Et annet moment som må sees på i denne sammenhengen er om eier/aksjonæren forbruker alt overskudd eller ikke. Så samlet sett på det sees på overskuddet innenfor den enkelte næringen det dreier seg om i denne sammenhengen. Videre forteller han om høyere trygdeavgift i ENK vs. AS, og at AS har Arbeidsgiveravgift.

Ut fra din erfaring og kompetanse, er det andre kommentar / forslag, du vil tatt med i denne forbindelse?

Svar: hans mening er dersom du har du 30 000 - så anbefales det å etablere AS. (gitt at det ikke er et veldig lite selskap, tenk kost – nytte). Sett i sammenheng med trygdeytelser og risiko så er absolutt et AS det han anbefaler. Dette ville han også gjort dersom han selv skulle etablert et selskap.

Vedlegg 15

E-post til spørreskjema(Introduksjonsbrev)

Hei.

Vi er en gruppe studenter ved Høgskolen på Vestlandet tidligere Høgskolen Stord/Haugesund som i forbindelse med vår bacheloroppgave gjennomfører en spørreundersøkelse om valg av selskapsform.

Bacheloroppgaven vår har tittelen “Valg av selskapsform” og vi ønsker å undersøke spesielt valget mellom ENK og AS.

Det ville vært til meget stor hjelp for oss om du kunne brukt ca. 6 minutter for å svare på denne korte undersøkelsen. Husk å trykke på ”Fyll ut i google skjemaer”. All informasjon vil bli behandlet konfidensielt.

Vi takker for din oppmerksomhet og ønsker deg en fortsatt fin dag:)

Med vennlig hilsen

Bente Iren Haugen Erland

Jasmina Byrknes

Rosella Verar Endresen

Vibeke Onarheim Vea

Vedlegg 16

E-post purring på spørreskjema

Beklager at vi sender dette spørreskjemaet til dere enda en gang ... Men vi har ikke fått inn nok respondenter til at vi kan foreta noen analyse enda. Vi tør derfor ydmykt be om at dere hjelper oss med å få gjennomført vår bacheloroppgave ved å sende oss svar på spørreskjemaet. Vennligst se bort fra denne meldingen dersom dere allerede har svart. Husk å trykke på ”Fyll ut i google skjemaer”.

Med vennlig hilsen

Bente Iren Haugen Erland

Jasmina Byrknes

Rosella Verar Endresen

Vibeke Onarheim Veia

Vedlegg 17

Spørreskjema

Valg av selskapsform

1. Hvilken selskapsform har du registrert ved etablering?

Enkeltpersonforetak (ENK)

Aksjeselskap (AS)

Vi ønsker å vite mer om størrelsen på selskapet ditt.

2. Har selskapet ditt følgende verdier: inntil 5 årsverk, inntil 5 millioner i driftsinntekter og inntil 20 millioner i balanseført verdi?

Ja

Nei

Hvis svaret ditt er NEI, takker vi for din deltakelse. Vennligst send skjema tilbake til oss. Vi setter

stor pris på dine svar som bli behandlet anonymt. Hvis svaret ditt er JA, vennligst fortsett videre.

3. Hvilken næring driver selskapet ditt med?

Svaret ditt

Vi ønsker å vite mer om kapitalinnskudd ved etablering av selskapet.

4. I hvor stor grad ble krav om kapitalinnskudd avgjørende for valg av selskapsform?

1 Ikke avgjørende

2 Lite avgjørende

3 Middels avgjørende

4 Ganske avgjørende

5 Helt avgjørende

Vet ikke

Vi ønsker å vite noe om forpliktelse og risiko du har i selskapet med tanke på gjeldsforpliktelser og eventuelt underskudd:

5. Hvor stor forpliktelse har du i selskapet ditt?

- 1 Ingen forpliktelse
- 2 Liten forpliktelse
- 3 Middels forpliktelse
- 4 Stor forpliktelse
- 5 Full forpliktelse
- Vet ikke

6. Hvor stor risiko har du over selskapet ditt?

- 1 Ingen risiko
- 2 Lav risiko
- 3 Middels risiko
- 4 Høy risiko
- 5 Full risiko
- Vet ikke

7. Hvor mye har selskapet i balanseførte verdier?

- Inntil 5 millioner
- 6-9 millioner
- 10-15 millioner
- 16-20 millioner
- Mer enn 20 millioner
- Vet ikke

7.1 Dette er spørsmål kun til AS: Hvor mye har selskapet i aksjekapital?

Svaret ditt

Neste spørsmål handler om skatt:

8. Har skatt vært en betydelig faktor da du skulle velge selskapsform?

Ja

Nei

Egen Kommentar:

Svaret ditt

Valg av selskapsform kan påvirke dine rettigheter. Vi ønsker å få vite noe om dine vurderinger av sykepengeordning, dagpengeordning ved arbeidsledighet og pensjonsordning da du skulle velge selskapsform.

9. Mottar du sykepenger fra:

Fra 1. sykedag

Fra 17. sykedag

Vet ikke

10. Grunnlag til sykepengeordning er:

Innbetalt egen forsikring

Ansettelse i selskapet

11. Er inntekten fra dette selskapet den eneste inntektskilden din?

Ja

Nei

12. Hvor stor stillingsstørrelse har du i selskapet?

Svaret ditt

13. Har du vurdert rettigheter til dagpengeordning ved eventuell arbeidsledighet da du skulle velge selskapsform?

Ja

Nei

Uaktuelt

Egen Kommentar:

Svaret ditt

14. Har du tatt hensyn til pensjonsordning ved valg av selskapsform?

Ja

Nei

Uaktuelt

Egen Kommentar:

Svaret ditt

15. Hvilke faktorer, mener du, var mest tungtveiende ved valg av selskapsform?

Krav til etableringskapital

- 1 Ikke avgjørende
- 2 Lite avgjørende
- 3 Middels avgjørende
- 4 Ganske avgjørende
- 5 Helt avgjørende
- Vet ikke

Risiko

- 1 Ikke avgjørende
- 2 Lite avgjørende
- 3 Middels avgjørende
- 4 Ganske avgjørende
- 5 Helt avgjørende
- Vet ikke

Sykepengeordning

- 1 Ikke avgjørende
- 2 Lite avgjørende
- 3 Middels avgjørende
- 4 Ganske avgjørende
- 5 Helt avgjørende
- Vet ikke

Dagpengeordning

- 1 Ikke avgjørende
- 2 Lite avgjørende
- 3 Middels avgjørende
- 4 Ganske avgjørende
- 5 Helt avgjørende
- Vet ikke

Pensjonsordning

- 1 Ikke avgjørende

- 2 Lite avgjørende
- 3 Middels avgjørende
- 4 Ganske avgjørende
- 5 Helt avgjørende
- Vet ikke

Vi ønsker å vite mer om skatt

I hvor stor grad var skatt avgjørende for valget ditt?

- 1 Ikke avgjørende
- 2 Lite avgjørende
- 3 Middels avgjørende
- 4 Ganske avgjørende
- 5 Helt avgjørende
- Vet ikke

Noen få spørsmål igjen før vi avslutter ...

16. Ved opprettelse av selskapet, hvem rådet deg angående valg av selskapsform?

Revisor

Regnskapsfører

En venn/familiemedlem/kollega

Du utforsket muligheter på egen hånd

Andre:

17. Benytter selskapet seg i dag av:

Revisortjeneste

Regnskapsfører

Ingen av dem

18. Dersom du skulle tatt det samme valget i dag, ville du valgt samme selskapsform igjen?

Ja

Nei

Hvorfor?

Svaret ditt

19. Før vi avslutter, vil du opplyse om du er:

Kvinne

Mann